

دەزگای چاپ و بلاوکردنەوہی

زنجیرە ی روشنیبیری

*

خاوەنی نیمیازی: شوکەت شیخ یەزەین

سەرئووسەر: بەدران ئەحمەد حەیب

ناوونیشان:

دەزگای چاپ و بلاوکردنەوہی ئاراس، گەرەکی راپەرین، هەولێر

س. پ. ژمارە: ١ تەلەفۆن: ٢١-٢٢٣٢٠

شوێنی ئاراس لە تۆری ئینتەرنێتدا:

www.araspublisher.com

دیوانا شیخ مەهدوون ئەخلاتی یی بریفکانی

دیوانا شیخ مه مدوحی نه خلای یی بریفکانی

ناوی کتیب: دیوانا شیخ مه مدوحی نه خلای یی بریفکانی
بلاوکراره ی ناراس - ژماره: ۱۱۰
دهر هیتانی هونه ری: دلاوه ر صادق نه مین
به رگ: شکار عه فان نه قشبه ندی
هه له گری: شیرزاد فه قی نیسماعیل
سه ر به رشتیی چاپ: ناوړه حمان مه حمود
چاپی به که م - چاپخانه ی وه زاره تی په روه رده، هه ولیر - ۲۰۰۱
له کتیبخانه ی به رپوه به رایه تی گشتیی رۆشنیبری و هونه ر له هه ولیر ژماره (۱۵۳) ی سالی
۲۰۰۱ ی دراوه تی

پیشگوتن

قان دهستنفیسان ئەفە بیست و چار سال بوون رۆناهی نەدیتبوون، پرانییا وان ژئی ب جانئ ولاتپارێزی و کوردستانی ئێتی دئاژ و داگرتینه. وەها ژئی خوبا دبیت شیخ مەمدوحئ ئەخلاتی بی بریفکائی مرقه کئی ولاتپارێز و نەتەوه خواز بوویه و ئەو ستهم و زۆرا کول سەر گه لئ کورد دهاته کرن بوونه هاندر کو ئەف ههلبهست ب فی جانئ نەتەوه بی بی مەزن وەرن دا پێژتن.

خوه بی گومان دا باندۆرا قانا ههلبهستان بیتر بیت گەر ددهما خوهدا هاتبان وەشاندن، لئ ل ئیراقئ ژئی مینا پەرچە بیئ دی بیئ ولاتئ مە رایە داران نەهشتیه بەره مین کو جانئ ولاتپارێزی هه مبیئ دکەن بگههن قوناغا چاپ و وەشانئ.

ژبلی وئ کو ههلبهستین شیخ مەمدوح؛ خوه دی زمانه کئی رههوان و گرامره کا دیار و ب هیزه، ئەف ههلبهست مینا درێژ پیدانه کا وئ دبستانا نیشتمانی یا کوردستانی یا نەتەوه بی دهیته بەر چاڤ کو هەر ژ خانی دەست پیدەکەت. تەقی فی ژئی شیخ مەمدوح دههلبهستین خوهدا علمئ عهرووزئ فهراهیدی و پرانییا وانا بهحران دگهل پاراستنا تایه تهنه دی یا ههلبهستا کوردی، بکار تانینه.

دوما کو مرقه قان ههلبهستان دخوبیت ههستا وئ دکەت کو ههلبهستشان د ته قایا ههلبهستین خوه دا ب ئەشقه کا تیکهل ب برینه کا مەزن و ئەله مدار بانگی ولاتئ خوه کوردستانی دکەت، ولو ژئی بانگی کوردان دکەت کو ژبوئا پیکئانینا خهونا کوردان یا دانانا دهوله تی ل ههڤ بیئ و ههڤدو بگرن. پرانییا جاران شیخ مەمدوح خوه ب ناڤئ ئەخلاتی دده ناس کرن کو بابکالین وئ ژ ور هاتینه.

شهنگهستئ ههلبهستین شیخ مەمدوح تەقی مەسه له بیئ نەتەوه بی پرن ژ گهردوونین تهسه و فی، ئەو نیپینا کو ب ههشه کئی زانا ل هاویردورئ خوه دنیریت، ئیدی ژبانا ههژاری بیئ ژ وئ نیپینا نەتەوه بی و تهسه و فی ژئی شیخ بهر خوه شه دکیشا، لوما ژئی فی ته خا هه ژار بیاقه کا مەزن دناقا ههلبهستین وئ ده گرتیه. ئەف جانئ هه نئ دهه موو رهوشه کئی دا شیخ پی ره بوو. د سال ۱۹۶۱دا شیخ زیندانی بوو، هه م دیسا د وئ رهوشئ دا ژئی ههلبهستین خوه بیئ ولات پارێز ژ زیندانییان ره دخوئندن، ژ بو ئەف ههلبهست بن فیرا ولاتپارێزی و ههست کرنا ب دۆزا رهوا یا گه لئ کورد.

ژبه رکو گه لئ کورد ئەو دهر فه تا دیرۆکی یا دانان و دیار کرنا توخیب و سینۆزین ولاتی خوه نه بوویه و ژ بهر هندئ کو زانیان کوردان ههست ب فی مەترسی بیئ کرنه، ههول داینه ب ری بیئ دی قان توخیب و سینۆزان پاریزین، شیخ مەمدوح ژئی وه که زانیاه کئی کوردان ئەف ری مەشانديه و ئیدی وئ ژئی ههلبهستین ب فی ناوایی کو تیدا توخیب و باژێرین کوردستانی دیار دکەت، نقیساندنه. ههلبهستین ههلبهستفانین مەزنین کوردان کو شیخ مەمدوح یهک ژ وانه د وئ سهرده مئ دا ئەرکئ تو مار کرنا تهڤ ئالی بیئ ژیانئ گرتیه سەر ملی خوه، لوما ژئی هن ههلبهست ناواکئ جوگرافی دستین و ههه کین دی ژئی ئالی بیئ فهلسه فی و هههک مینا دیرۆک و فه رههنگ شیخی قه هاندنه.

تهڤ وئ یه کئ کو شیخ مەمدوح زانیاه کئی ئوولی بوو، لئ به لئ جانئ خوه بیئ نەتەوه بی وه کو کوردهک ژ نەتەوه یه کا بن دەست ژ بیئ نه دکر و ئەف ئەرکئ نەتەوه بی تیکلی ئەرکئ خوه بیئ ئولی و تهسه و فی کر بوو و ههول ددا فی چه ندئ دناقا خه لکئ دا به لاف بکەت. شیخ مەمدوح شه یادیئ په یقا کوردی بوو لوما ژئی دگه پریانین خوه دا ههول ددا ته کستین کوردی بیئ ههلبهستفان و زانیان کوردان کوم بکەت و ل بهر بوو وان ته کست و ژیدهران بگه هینته چاپئ کو وئ ولو دهرانند «دقی ئەم ل ئەده بیاتین خوه موقاته بن، ههردەم دهرامه دا بن و ژ وندابوونئ پاریزین، دا ههردەم دبه ردهست و ل بهر چاڤین مە بن، چونکی گەر ئەم ژئی قه قه تن ئەم ژ کۆکا کولتور و ئەده بیاتین خوه قه دقه تن، ئەم دی خوه ژئی هندا بکن» (*).

بنه رها شیخ مەمدوحئ ئەخلاتی

شیخ مەمدوحئ ئەخلاتی کورئ شیخ موحسنی بیئ کو سال ۱۳۴۴ مشهختی کۆچبار بووی کورئ شیخ عهبدو لجه باری بیئ کو سال ۱۳۱۳ مشهختی کۆچبار بووی کورئ عهبدو لقه هاری کورئ عهبدو للاهی بیئ کو سال ۱۲۶۷ کۆچبار بووی کورئ عهبدو لجه باری کورئ شیخ نوره ددینی کورئ عهبدو لجه باری کورئ نوره ددینی کورئ ئەبوویه کری کورئ زهینولعابدینی «۱۰۳۵-۱۱۱۹» کورئ شیخ شه مسه ددینی قوتبی بیئ خهلواتی (۱) بیئ کو

(*) بهر سیفا شیخ مەمدوح یا ژ پرسیاره کا سه بری بۆتانی ره کول به غدایین ههڤدو دیتبوون.

(۱) شیخ شه مسه ددینی ئەخلاتی: ژینه رها خوژ باژارئ ئەخلاتی، د سهرده ما وی دا شه ر بوو د ناڤه را ههردو دهوله تین ئۆسمانی و سه فه وی دا، ئەف ژئی بوو ئەگه را کافلکرنا باژارئ ئەخلاتی. ئەو ژئی یهک بوو کو چوو بوو هه کاریا جه م سولتان عیما ده ددینی هه کاری بیئ کو حاکم بوو ل هه کاری، سال =

سال ۹۹۷ مشهختی بهرامبهر ۱۵۸۸ زایینی ژ دایک بوویه و سال ۱۰۸۵ مشهختی بهرامبهر ۱۶۷۴ زایینی ل بریفکانی کۆچبار بوویه، کورپی عهبدو لکه ریمی کورپی مووسای کورپی سلیمانی کورپی عهبدو لکهغنی کورپی ئیسحاقی کورپی بابا مه نسووری کورپی «کمال الله والدين» شیخ حوسه بنی ئەخلاتی^(۲) یی ناقدار یی کو سال ۸۰۸ مشهختی ۱۴۰۵ زایینی ل مسری کۆچبار بوویی کورپی ئەبوولخهسنه عهلی یی مووه حدی خوراسانی کورپی حاجی نیزامه ددینی کورپی ئەحمدهی ئەخلاتی^(۳) کورپی زینولعابدینی^(۴)، عهلی یی زوردانی یی مووه حدی خوراسانی یی بوونجی یان «بوزنجردی»^(۵) یی هه مه دانیه کو سال ۶۸۵ مشهختی کۆچبار بوویه. کورپی مووه مه دسالخی هه مه دانی کورپی یووسفی هه مه دانی کورپی سه لیم «ابو مسلم العراقي الهمدانی» کورپی یووسفی هه مه دانی «ابی یعقوب» کورپی ئەبووی کورپی مووه مه د یوسف «صدرالدين» کورپی جه لاله دین حسین کورپی زینولعابدین «ابو المؤید علی شعیب والمشهور بزهره - وقیل بهره» کورپی جه عفر «ابو الحرث» کورپی مووه مه د «ابو جعفر الرضوی» کورپی مه موودئ «ابو محمد الرضوی» کورپی ئەحمدهی «التقی، الرضوی» کورپی عهبدو لالی «المنتخب، الرضوی» کورپی عهلی یی «المنتخب المختار ونقیب اشرف بغداد» کورپی ئیمام جه عفری «الذکی المصدق» کورپی ئیمام عهلی یی هادی «العسکری» کورپی ئیمام مووه مه د جه وادی کورپی ئیمام عهلی یی رها کورپی ئیمام مووسا یی کازم «الامام موسی الکاظم» کورپی ئیمام جه عفری

= ۱۰۴۹ مشهختی بهرامبهر ۱۶۳۹ زایینی و دگهل کۆچره بوونه کا ئەشیرا نهرتوشیا گه هه شته دهقهرا ئەشیرا مزووریان، سال ۱۶۲۰ زایینی ل سه رده ما حاکمئ نامیدی سیدی خان، وی هفت گوند دیاری شیخی کرن ژ بو به لاف کرنا ریجا سوختی و تهکیا خوه ل بریفکانی دانا.

(۲) شیخ حوسه بنی ئەخلاتی: زانایه کئی ب هیز بوو دعلمئ (ظاهر و باطن) و ل سه رکیشی عالیت زهمانی خوه بوو د زانینا (علم الجفر) دا، وهختی کو زانی لهشکرین جهنگیزخان ب تالانین مهزن رادین ل ئیرانی و تورکستانن. تۆرانی و بهر ب جهواری کولئ دماقه تین، ئەو دگهل ۱۲ هزار بنه مالان ژ مرید و دوست و مرقۆین خوه ژ وهلاتی خوه بار دکه و بهر ب مسریقه دکهفه ری، ئەو ژی سال ۷۹۰، ئیدی ل وی دمینه تا کو سال ۸۰۸ مشهختی کۆچبار دبه، خودی ژی رازی بیت. ئو هه تا فی سه ردمی ژی شه قامه ک ل (قاهیره) ههیه ب ناخی (حي الاخلاطین) و تهکیا و مه زاری شیخ حوسه بنی ئەخلاتی لی ههیه کو مرید و مرقۆین وی ب شیخ حوسه بنی ئەخلاتی ئافا کرنه.

(۳) یی ناقداره ب (جد و کبیر سادات بریفکان) ژ بو به لاف کرنا ته ریه یا سه ره وردی. یه که مین کهس بوو یی کو بارکری ژ هه مه دانی و هاتیه ئەخلاتی ل دویف گۆتتا بابی خوه سال ۶۸۲ مشهختی ل سه رده ما سولتان تکودار کورپی هۆلاکو خان کورپی تۆلخان کورپی جهنگیزخانن.

(۴) یی کو ناقداره ب السید الامیر الکبیر الشیخ زین العابدین علی الزوردانی الموحد الخراسانی.

(۵) بوزنجی: گونده که ژ گوندین هه مه دانی ل ئیرانی و دبیتژن بوزنجردی.

«الصادق» کورپی ئیمام مووه مه د باقری کورپی ئیمام عهلی یی سوجاد «السوجاد» زینولعابدین کورپی ئیمام حوسه بن «رض» الشهید، کورپی (فاطمه الزهراء البتول بنت محمد «ص»).

ژیانا شیخ مه مدوحی ئەخلاتی

شیخ مه مدوح سال ۱۹۱۱، ل گوندی بادی یی سه ر ب پارێزگه ها دهۆکی، ژ دایک بوویه. خوه ندنا خوه ل بریفکا ده ستپیکریه، ل سه ر ده ستی مامۆستایین تهکیا گوندی، مه لا عهبدو لالهی ئەترووشی، سی سالان خوه ند. پاشی چوو گوندی سپینداری ل ناخ بهرواری ژیرییا و نیزیکی ساله کئی ل جه م مه لا ئەحمدهی کورپی مه لا عهبدو لخالقی ئاکرهیی خوه ند. ژ وی ده ری چوو ئەترووشی و ل تهکیا شیخی ناقدار شیخ عهبدو له رحمانی ئەترووشی ب جه بوو و ل سه ر ده ستی مامۆستا هه جی مه لا ئەحمدهی خوه ند پشتی هه یامه کئی ژ ئەترووشی چوو گوندی که مه کا نیزیکی دوو سالان ل وی ده ری ل جه م مامۆستا هه جی مه لا عیسیایی سالخی که مه کی خوه ند. پاشی ئەو ب تنی چوو زاخو و ل به رده ستی مه لا ئەحمدهی کورپی مه لا عهبدو لخالقی ئاکرهیی خوه ندو باوه رنامه یا دوازه عیلمان وه رگرت و پشتی وی فه گه ریا گوندی بریفکا. وی هه روه ها ل دانیشگه ها «آل البیت» ل به غدا و ل دانیشگه ها «الحکمه» ل نه جه فی نیزیکی دوو سالان گه له ک ده رسین ئولی وه رگرتن.

سال ۱۹۳۳ کچا شیخ ئیبراهیمی هه قی یی نه قشه بهندی ماره کر و سی سالان ئەو و کابانی یا خوه ل گوندی شیخ ئیبراهیمی مان. پاشی ژ وی ده ری چوون و ل باژیری دهۆکی جهوار بوون. سال ۱۹۳۸ کچا یوسف پاشا، خویشکا حازم بهگ ل زاخو ماره کر. سال ۱۹۵۴ کچا مه لامه حه مه دی کورپی عهبدو لخالقی ئاکرهیی پیتشقیژێ مزگه فتا مه زن ل دهۆکی ماره کر. ل ۱۱ نیسانا ۱۹۷۶ شیخ مه مدوح ل به غدا چوو بهر دلۆقانی یا خودی و ل گۆرستانا دهۆکی هاته فه شارتن. شیخی یازده کور و پیتنج کچ ل پاش خوه هشتن، ناقتین کورپین وی ئەفن: نووری، ئەحمده، موئه بییه، عهبدو لسه لام، محه مه د، عهبدو لقادار (*). موحسن، ئیحسان، عه دنان، زاهد و عززه ددین. شیخ مه مدوح دوو جارن

(*) یه که ژ کورپین شیخ مه مدوحی بریفکی، نهۆ ل لۆندنن دمینه، نقیسکار و فه کۆله ره، چه ندین کتیبین وی هه نه، ژ وانا:

(۱) مصطفى البارزاني زعيم الحركة القومية الكردية المعاصرة، الطبعة الاولى مطابع الاهرام، القاهرة ۱۹۹۶.

(۲) الحركة القومية الكردية المعاصرة، من مصطفى البارزاني الى مسعود البارزاني. الطبعة الاولى، =

چووێه هه‌جی. سال ١٩٧٠ به‌شدارى كۆنگره‌يا نقيسكارين كورد بوويه، كول ٢٣ -
 حزرانى ل به‌غدايي هاتبوو گرتن. شىخى ٢٨ دهنگ ژ هه‌ژمارا ٧٧ دهنگان ستاندى و بوو
 نه‌ندامى كۆمىته‌يا بره‌نگه‌به‌ر يا به‌كيتيى. پشتى كو تايى به‌كه‌تى يا نقيسكارين كورد ل
 ده‌وكى قه‌بووى، شىخ بوو به‌كه‌مىن سه‌روكئ وئ. هه‌روه‌ها بوو نه‌ندامى «كۆرى زانبارى
 كورد».

شىخ مه‌مدوح ده‌له‌به‌ستين خوه دا خوه ب نه‌خلاتى ب ناڤ دكه. هه‌روه‌ها هه‌له‌به‌ستا
 «وه‌لاتى من» يان «خه‌ملا كوردستانى» د گوڤارا رۆناهى، هه‌ژمارا ١٣ يا نيسانا ١٩٤٣
 دا هاتبوو وه‌شاندى. هه‌له‌به‌ستا وى «رۆژ بيته‌ ده‌ر» د هه‌ژمارا پيئجه‌هئ يا گوڤارا هاوار يا
 سال ١٩٤٢ دا هاتبوو وه‌شاندى. هه‌له‌به‌ستين وى د رۆژنامه‌يا «برايه‌تى»، هه‌ژمارا سئ يا
 سال ١٩٧٠ و د هه‌ژمارا شه‌شى يا گوڤارا «نووسه‌رى كورد» يا سال ١٩٧٢ دا و دگوڤارا
 كرىكاران ل رۆژا پيئج شه‌مبى ل ١٠/٧/١٩٨٦ و دگه‌ل گوڤار و رۆژنامه‌بيئ ديدا هاتنه
 به‌لاڤ كرن. برىفكانى هه‌ر ژ لاوينى يا خوه قه‌ حه‌ز ژه‌له‌به‌ستان دكر. وى هه‌له‌به‌ستين
 شاعرين كورد بيئ مه‌زن مينا خانى، مه‌لايى جزيرى، فه‌قى ته‌يران، باته‌يى، به‌كر به‌گئ
 نه‌رزى، شىخ نوره‌ددىن برىفكانى، شىخ شه‌مه‌سه‌ددىنى نه‌خلاتى... هتد خوه‌ندنه و
 بكارتىكرنا وان خوه دايه به‌ر هه‌له‌به‌ست قه‌هاندى.

ديتئين ره‌وشه‌نبيرين كورد ده‌ره‌قا شىخ مه‌مدوح

ساذق به‌هائه‌ددىن ئاميدى د كتيبى خوه «هۆزانقانىن كورد» دا وه‌ها په‌سنا برىفكانى دكه:
 «بئى گومان نه‌مه‌ر شىخ مه‌مدوح هۆزانقانه‌كى ده‌سته‌هل و ژ به‌ر خو ده‌ركه‌قتيه‌كى دياره د

= مطابع الاهرام، ١٩٩٨. (٣) كتاب التاريخ المصور للحركة القومية الكردية المعاصرة، من مصطفى
 البارزاني الى مسعود البارزاني باللغتين العربية والانكليزية. الطبعة الاولى، لندن ١٩٩٩. A Pictorial
 History of the Modern Kurdish National Movement, From Mustafa Barzani to Massud Barzani.
 TWA Limited- London. 1999. (٤) خواطر في المنفى، اشواق في عيون كردستان، مجموعة خواطر، لندن
 ١٩٩٩. Songs Of Exile, Cry for my beloved Kurdistan, London, 1999.
 (5) Mustafa Barzani The Leader of The Modern Kurdish National Movement- English Edition-
 Kegan pall International- London-1999 (وكذلك تم وضع الكتاب على اقراص مدمجة). (٦) أعظم
 قادة القرن العشرين، الطبعة العربية الاولى، مطابع الاهرام، القاهرة، جمهورية مصر العربية، ٢٠٠٠. The
 Greatest Leaders Of The 20th Century. 1st Arabic Edition, Cairo- Egypt-2000. (٧) الحركة
 القومية الكردية المعاصرة بالصور، في وسائط بصرية (اقراص مدمجة).

قه‌هاندى، ليك ئينان و كيش و سه‌نگ و دارپيژتنى ل سه‌ر جوڤى كلاسكى بيئ كوردى
 چوويه، نه‌مازه ب هۆزانقانى مه‌زن خودانى خويندنگه‌ها به‌كى د قه‌هاندى و كيش و
 سه‌نگاندى دا مه‌لايى جزيرى و فه‌قى ته‌يران، جودايى يا كو تيته‌ چاڤ، ناڤبرى بزاف
 كرىه ل سه‌ر ئاوايى هۆزانقانى سه‌دى بيستى ل سه‌ر دچن چوويه، كو چهند ژ ده‌ستى بيئ
 هۆزانا خو ب زمانى كوردى قه‌هين و دارپيژن، كو د قئى چهندى دا ب من وه‌ره شىخ
 مه‌مدوح ده‌ستهاتى بيئ، ژبه‌ر كو گه‌له‌ك گوڤانيت كوردى بيئ دوڤر ژ زمانيت بيانى د
 هۆزانيت خو دا ب كارئينايه و خرڤه‌كربنه، نه‌مازه ناڤبرى ب ناڤى ربه‌رى ئولى «دينى»
 ل كوردستانا عيراقى، توركى و ئيرانى گه‌ربايه. ناڤبرى د فان گه‌شت و گه‌ربانادا گه‌له‌ك
 ده‌ستنقىس بيئ قه‌تلاز د تۆرى كورديدا خرڤه‌كربنه و هه‌تا نه‌وژى گه‌له‌ك ژئ مابينه
 رۆناهى يا رۆژئ نه‌ديتبييه».

هه‌روه‌سا د وئ نقيسيدا ئاميدى ديته‌ه: «شىخ مه‌مدوح، هه‌ر وه‌كى ژ چهند هۆزانيت وى
 بيئ به‌لاڤ بووين ديار دبىت كو ره‌وشه‌نبير و ده‌ستهاتى بوويه د قه‌هاندا هۆزانادا.
 ناڤبرى ب چهند هۆزانيت كلاسكى نه‌مازه بيئ مه‌لايى جزيرى و فه‌قى ته‌يران هه‌ر وه‌كى
 هاتيه‌ گۆتن حه‌يران بوويه، ل سه‌ر رپچا وان چوويه د بابته و لايتت هۆزان پئ قه‌هاندىن
 نه‌مازه ئه‌قين و پئى گۆتنى، ژبلى وه‌لاتپارتيبيى».

ساذق به‌هائه‌ددىن ئاميدى قيرا دچه و ديته‌ه: «سه‌يدايى زانا عه‌بدو له‌مه‌يد ئه‌ترووشى
 ده‌ربارى شىخ مه‌مدوحى گۆت: ناڤبرى مرۆڤه‌كى زيره‌ك و شه‌هره‌زا بوو، د زانستيت ئولى
 (دينى) دا ده‌ستهاتى بوويه. ل ده‌قه‌را به‌هدين، ل ناڤ گۆبىيا، ل نه‌خلاتى و ده‌قه‌رپت
 كوردى ل توركىا دگه‌ريا ل سه‌ر مرپديت خو».

سه‌يدا حافظ د نامه‌يا خوه دا كو سال ١٩٩٧ نقيسبييه، وه‌ها په‌سنا شىخ مه‌مدوح دكه:
 «تيكه‌لييا من ل گه‌ل جه‌نابى شىخى، سه‌رى سال ١٩٦٠ى زابيينى ل باژپري به‌غدا
 ده‌ستپيكره‌، ئه‌كو نه‌ز گه‌هشتيمه‌ خزمه‌تا وى ل جه‌م (د.صديق ئه‌ترووشى) ل وه‌زاره‌تا
 په‌روه‌ردئ، ئو پاشى ئه‌م پيئكفه‌ چووينه جه‌م سه‌يدا «ساذق به‌هائه‌ددىن» ل ربه‌رى يا
 گشتى يا خاندنين كوردى. من ل بيره‌ چهند هه‌ڤۆكه‌كين كوردى بو مه‌ راست كرن، وه‌ك
 «ده‌نگوياس» گۆت «سالوخ» چاكنره و «ژن-كابانى» گۆت «هه‌ڤگيان» رپكه‌فتى تره، ئو
 «گرفتارى» گۆت «رپ» و «به‌رى سپيدى» گۆت «ئه‌لند». گه‌له‌ك هه‌ڤۆكين دى بو مه‌
 راست كرن، لئى من ل بىر نه‌مابينه».

په یوه نډیټین مه برده وام بوون و ب هیز که تن و سالا ۱۹۷۰ ل په که مین کونفره نسی په که تی یا نو سه رین کورد ل به غدا، ئەم گه هشتینه یه ک ب ناماده بوونا سه یدایی مه زن و هه لبه ستغان «هه ژار موکریانی» و «مه دام جويس بلو» زمانانا فره نسی، ماموستا زمانی کوردی ل زانکویا «سوربون» ل پاريسی. پشتی دانوستاندنا کورت، سوحبه تا شیخی گه له ک ب دلئ سهدا هه ژاری هات، سه یدایی هه ژار ب دلخوشی ل من فه گه ریا و گوت «ئه ری برا، ته بو هه تا نوهه جه نایب شیخی ژمه دوور کریه، گه لی مه پیوستی ب زانایین خودان سه نگ بین مینا شیخی هه یه...» .

خه باتا شیخ مه مدوحی یا بی راوه ستان و کولنه ده ر، گه شت و گه ریا نین وی ل ته ف ده قه رین کورد ستانا مه زن، بوویه ئە گه را سه ره کی د شاره زاهی یا وی دا د شیوه و زارین هه مه جورین کورد ستانیدا و گه نجینه ک پر بها و نرخدار ژ په یف و هه قو کین ره سه ن بده ست که تینه و گه له ک ب هوستایی ل پاشه روژی بکارینینه د راچاندن و هه هاندنا هوزانین خو دا. شیخ مه مدوح ب تایه تی ل ده قه را به هدینان، وه ک چاکه فیرسه کی پیشه نگ و ئالا هلگره کی ناقدار و شاره زایه کی مه له قان د مه یدانا ره وشه بیری و علمئ ئولی دا ده یتته ناسین. رو له کا به رچا ف له یستیه د قادا هوزانقانییدا، گه له ک که قال و شاکارین نایاب د وه سف و په سنداری یا کورد ستانیدا داریتستینه، ب هه قو کین نازک و شرین، ب ریزین هه لبه ستان خه ملاندنه و که لا دلئ خوه و قینا وه لاتی ب شیوه کی بلیمه ت و هونه ری و دهسته لی ده رپه و مفایه کی چاک ژ گه نجینا هه قو ک و په یقین ره سه ن دیتیه، ب شیوازه کا سپه هی و هوستایه تی، کره نامیرین رستنا هوزانین رند و جوان و خه یال به رز.

ریبازا هوزانقانی کورد بین کلاسیکی مینا مه لایی جزیری و سه یدا ئە حمه دی خانی و فه قیبی ته یران د هه هاندنا به ره ماندا، کارتیکر نه کا ئە شکه را ل سه ر ریبازا شیخ مه مدوحی کریه، و ل دو یف ریکا وان جوویه.

هه روه سا سال ۱۹۹۷ د نامه کیدا سه یدایی هه ژا سه بری بو تانی به ری بچیته به ر دلوقانی یا خودی ب هه یامه کی دبیریت:

سلا ف و ره حمه ت و راستی

ره حمه تی گورگولاف شیخ مه مدوح د ئە ده بیاتا مه یا کلاسیک ده، ناقه کی گرنکه. لی مخابن هه تا نها، وه ک پیدقییه، نه هاتییه ناساندن... ئە و هه رده م ل په ی ده ستقیس و چا کانیان دگه ریا و ده ستی خوه لی نه دمچاند، چ که سی قیا با دشیا وان ژیده ران

ببیت. ئە ز ل فر وه ک نمونه دبیرم: ره حمه تی سادق نامیدی تبا به ک ژ با به تین کتیبیا خوه «هوزانقانی کورد» ب نالیکاری یا قان ژیده رین شیخ مه مدوحی ته مام کریه. ژ سالیین شیستانقه، ئە ز ناگه هدراری قی بزاقا وی بووم، چ ل باشوور و چ ل باکوور.

جاره کی من ژ تنازفه، نه ژدل، گوتی:

- شیخی من تو خوه پر زه حمه ت ددی، خوه هند نه وه ستینه، ما بو چنه ؟ ماده م ناهینه چاپکرن و به لافکرن.

شیخی من به رسف فه دا و گوت:

- ما ئە ز چ بکم، وی گوت، پیدقییه ئە م ل ئە ده بیاتا خوه مقاته بن، هه رده م د هه رازا مه دا بت، ئە م وی ژ هندابوونی بپارین، دا هه رده م ژیرده ست و به ر چاقین مه بت، چنکی هه گه ر ئە م ژئ فه قه تن، ئە م ژ کوکا کولتوور و ئە ده بیاتا خوه فه قه تن، ئە م دی خوه ژی هندا بکن.

ل به غدا، ئە ز چوو بوومه سه ره دانا وی و من ب قی ئاوی ژیرین سلا ف کر:

- سلا ف ل سه ر شیخی ئە ده بیاتا مه .

وی ژی سلا فا من فه دا و گوت:

- «استغفرالله»، حه ددی من چیه، ته ب قی گوتنی ئە ز شه رمه زار کرم، چنکی که سه ک نه شیایه و دی که سه ک نه بت ژی بشی قی نیشانی ژ «نیشانی» بستیت، شیخی تی و شاهیتی یا شیعر و شاعران ل به ژن و بالا وی هاتییه پیرۆزکر، ئە ز فه قیه کی به له نگازم ژ فه قیبین دیوانا جزیری.

هه روه سا سه یدایی هه ژا رشید فندی دنقیسینه کیدا و هه نقیسیایه: «جاره کی ل مالا شیخ مه مدوح بووم شیخی و هه گوته من: «من دقت ئە ز و تو پرۆزه په کی دگه لیک بکه ین»: پرۆزه چیه ؟ گوت: «من به ره مه م گه له ک هوزانقانی که قن هه یه، هه تا نه و به لاف نه بوویه، ئە ز دی خوینم و تو ب رتقیسا کوردی یا نو بنقیسه و مخابن ئە ف به ره مه هه ر بی فه شارتی بیت» ئیدی مه هه ردوووان برابارا وی کاری دا، لی موخابن سه ربه ری نه ساخی یا وی و هه روه سا سه ربه ری سیاسی بی هنگی وه نه کر ئە م قی کاری بکه ین». هه ر دقتی نقیسا خوه دا نقیسکار رشید فندی دبیریت: «هوزانیت شیخ مه مدوح، دته ر و نازک و جوان و ره هوانیه کا هونه ری هوزانی و شاره زایی یا زمانی لی دیار دبیت

و ئەو ھۆزائىقان كلومتەپەكەى بلندە دەھۆزانا كلاسىكى يا كوردى دا ل قى دوماھىيى و خودىكەكا پۈنە بۆ ھۆزائىت چەندىن ھۆزائىت كورد مىنا جىزىرى و تەيران و باتەيى و نورەددىن بريفكى و گولەكا بىن خۆش بوو، بىنا وان ژى دەھات» .

پەيقەك...

ھۆزائىقان ناقدارى كورد شىخ مەمدوحى ئەخلاقى «۱۹۱۱-۱۹۷۶»، ستىپەرەكا گەشە دئاسمانى ھۆزانا ھەشچەرخا كوردىدا، جەھى وى ھەردەم بىن ديارە دكاروانى ئەدەبى كوردىدا.

شىخ مەمدوح نەقىبى بنەمالەكا كوردا ناقدارە دوارى تەسەووفى و ھەرەسا دوارى ھۆزائى دا و شىخ ب خوە ئىك ژ سى ھۆزائىقانىت پىشكەفتىبە ژ وى بنەمالى، بىن بەراھىيى باپىرى وى شمس الدىن قوتبى ئەخلاقىبە و بىن دووى شىخ نورالدىن بريفكىبە و بىن سى شىخ مەمدوح بريفكىبە... راستە مەمدوح نەقىبى وانە ژ بنەمالى قە، لى ھەرەسا، مىراتگر و ھەقگۆز و ھەقالى وانە دوارى ھۆزانا كلاسىكدا.

ھۆزائىت مەمدوحى ئەخلاقى، بىنا گۆلىت پىر خەملىت باخچى ھۆزانا كلاسىكى ژى تىت، تەرى و نازكى و شەپالىسا ھۆزانا جىزىرى و تەيران و باتەيى لى ديارە، پەيقىت پەونەقدار و پىر مەعنەبىت وان دناف ھۆزانا وىدا ھەنە، ئەقىنى و جوانى و سالوخە پىرى لەشى پەيقىت ھۆزانا وى نە، قىنا وەلاقى و نىشتمانى دگەل پوحا ھۆزانا وى تىكەل بووبە و بىفاقى باش ژ رووبەرى ھۆزائى گرتىبە... و بلا خوەندەفا وى روحى دناف ھۆزانا وى دە سەحكەت.

من رىزدار شىخ مەمدوح وەك كەس ناسكرىبە، و ژىزىك بۆ دەمەكى دگەل ھەقدوو ژىابىنە، ھەر ژ دەسپىكا دامەزراندنا لقى دەھۆكى بىن ئىكە تىبا نقىسەرىت كورد ئەم بەھەقەرە بووبىن و مە بەھەقەرە كار كرىبە، و مە پىر ب خوەشى گۆھدىرىا ھۆزان و پەيقىت وى بىت شىن كرىبە، ئەقە ژى ل دەسپىكا سالىن حەفتىبا بوو، ئانەكو پىشى سىھ سالان... و مە پىرژە ھەبوو ئەم بەھەقەرە ل نەرشىفى وى كار بكەين، ئەو نەرشىفى دەولەمەند ژ گەنجىنا ھۆزانا كلاسىكىا كوردى، كو چەندىن دىوانىت ھۆزائىقانىت كلاسىكىا لجمە وى ھەبوون، لى موخابىن سەروبەرى سىياسى بىن وى سەر دەمى و سەروبەرى ساخلەمىا وى پىر نەدا ئەم دەست ب وى كارى بكەين.

ھىزا شىخ مەمدوح ب ھۆزانا كوردى يا ھەقىرى كرى بوو، ھەردەم ل سەر وى ھۆزائى دپەيقى، گەلەك جاران ژى، ھۆزائىت خوە بدەنگى خوە بۆ من دخوەندن، من جارەكى ژىرە گۆت: شىخى من مادەم دىوانا وە چاپ نەبووبە، حەز دكەم ھندە نمونىت ھۆزانا وە لجمە من ھەبن. وى ژى گۆت: باشە ئەز دى سى نموننا ژ تە رە خوېنم، و توژى بنقىسە. ھەر سى نمونىت وى ھەلبىزاتىن، ئەقە بوون «لالەشىن، سىپىدەيا يازدەى نادارى، شاخ و داخىن وەلاقى مە» و ھەر سى ژى ژ من را رافە كرن و گۆتە من «ئەخلاقى» ناقى منى ھۆزائىبە، و ئەو «۹۸» ژى ھەژمارا ئەبجەدى يا ناقى منە «مەمدوح» .

ئەز نەھا گەلەك كەيفخوەش و دل گەشم، كو دىوانا شىخ مەمدوح بگەھىتە چاپى، و ھندى ھۆزائىت بەردەستىت وى جەھى خوە دناف دوو بەرگادا بكەن، و بكەقنە دەستىت ناشقىت پەيقا پەسەنا كوردى، ئەف كارە ژى نەمرى و سەرفىرازى ددەتە ھۆزانا كوردى و پەيقا شىنا كوردى، خودى ھارىكار بىت.

رەشىد فندى

هه لیهست

ل سەر پەسنداری یا شیخ مەمدوح شیخ موحسنی ئەخالاتی، چیکەرئ قئی دیوانی، شیخ موشەرەف شیخ ئەسەدئی خەنولی یئی بەرواری یئی ئەسەرتی د ۲۳ی موحەررەما سال ۱۳۷۷ مشەختی دا وەها دبێژە:

دەما چاڤ مە رۆن کر وی موبارەک نۆت و هەشت
 پیکڤه ئەڤ دونیا تەمامی بۆ مە هەر وەک بەهەشت
 بەهەشت من خۆش قەلب من کەش لیقئ من بەش وی کراند
 هەر وەکی نیسان ببی شەش کۆم بێن ئەسباب گشت
 سال بوون من د گو علم و هونەر یەک جار نەمان
 دیتنا وی ئەو کول و ئیشان ژ من یەک جار پشت
 دورەئە ئەولاد زەهرا دورەئە ئەهلئ عیببەد
 شیخ ساداتی بریفکان بەیرەقا زۆزان دەشت
 ئەی موشەرەف بەس ببیژ یەکسانە لەو کورت و درێژ
 یئی کوزانا بی ل نک وی وەک یەکن لەو تشت و تشت

لالەشین (*)

ئەز چوومە لالەشینئ ل ناڤ ئەلکی و بلبیسا
 من دی ل وی جوانەک وەک فەنەرئ تەیبیسا
 شەنگە شرین و نازک غونچە لەبا پەلازک
 دەر حال مە جان بوو گازک ژدەردئ ئەقینئ دیسا
 من گۆتە وی تو رەندی شەنگە شرین و قەندی
 ل بەر کاتۆی بلندی وەک گورئ نەبی مووسا
 گۆ ئەز شرین شەپالم ب قەد و خەت و خالم
 کوردستانا دەلالم کەفتیمە دەستئ پیسا
 کەفتیمە دەست نەزانا دویر بووم ژ خوبندەقانا
 وەیلال مە بئ خودانا لەورا کومامە هۆسا
 لەورا کو ئەز دبێژم هۆی بارگران و گییژم
 روندکیئت خوبنی دپێژم بۆ هەمکی و بلبیسا

بۆ هەمکییا دنالم هندی ب خەم و خە یالم
 کەسەک نەپرسی ل حالم بووم هەڤگۆرئ کابیسا
 بووم هەڤگۆرئ نەیارا دویر بووم ژ دوست و یارا
 دل خۆش نابم چ چارا ئەز دامە بئ نامیسا
 ئەز کانی یا میترا بووم دەستگرتی یا شیرا بووم
 خۆشتقی یا کوردا بووم بەیھوودە دامە پیسا
 هندی مە گۆ هەوارە یئی ئەز بریم نەیارە
 ژینا مە سار و بارە کەسەک ل من نەپرسا
 کەسئ ژ وە قەت نەگۆتی شەهزادا مە فرۆتی
 یا کەفتیە دەستئ کۆتی لازم نەمینت هۆسا
 لازم ل وی بپرسین بۆچی ما ئەم بترسین
 پێخاس و تازی و برسین جان بۆ مرنئ مە پێسا
 مە ئەڤ جانە نەقینن دا دل بەرا مە بیتن
 سەر بەست دیسا بگەرینن ل ناڤ باتی و پیرۆسا
 ناڤ باتە بیت د ژیری تو بنی پەرە دەربئ زیری
 بۆچی ما تو نەمیری؟ تە ئەز دامە ب دو کیسا
 تە دامە یئی بیانی سەر شوورکرن خویانی
 ب دەستئ تە ما گافانی گیلەمە تە کر تەلیسا
 گیلەمە خۆری و ژاری پێخاس کەتیە نزاری
 بۆچی ما تو دەواری پشتی دکیشی ب وەرپسا
 پشتی دکیشی ب پەنجی هەندە ب تەعب و رەنجی
 دیارە نەمپەرە کەنجی یارا تە بر رامیسا
 یارا تە گرتی کانی نەیار پئی دکەن سەیرانی
 تو مایە ل قئی کولانی بەرئ تە مال کیسا
 بلا تو ئەڤرۆ میڕ بای خودان خەنجەر و کیر بای
 ناڤ دوژمنا وەک شیر بای تە ب کوردی بنقیسا
 تە ب کوردی ئەز بخاندام دا ل بەر تە ئەز راوەستبام
 مە ژ دل گۆتبا تە ئەستام دوژمن رەقین چوون لیسا

دوژمن ره‌فین ژ وه‌لاتی ژ ترسا شی‌یری نوی هاتی
بو سه‌ره‌ستی ل (خه‌لاتی) نوپه‌ت چوو ژ ده‌ستی پیسا

تو کا؟

پر ژ دونیا ته غه‌رییم جانی جانا من تو کا
دل کول و ژار و که‌ئیم جانی جانا من تو کا
دل که‌لم سی سال ته‌مامه چاڤ ل ری یارا خو‌مامه
عاشقه‌ک پر موپته‌لامه جانی جانا من تو کا
عاشقم دوورم ژ رامی عه‌شوه‌یین شیرین که‌لامی
گرتیمه ل قی قه‌ید و دامی جانی جانا من تو کا
گرتمه مامه د قه‌یدا هه‌ر وه‌کی مه‌جنون و شه‌یدا
دل ب ناچی ته مه‌حه‌یدا جانی جانا من تو کا
دل کول و ژار و زه‌عیفم موپته‌لامه قامه‌ت ته‌لیفم
روح فیدای شاما شه‌ریفم جانی جانا من تو کا
روح فیدای وهردین خومارم کوشتی بی جوتین خومارم
ژ مه‌حبه‌تا عشقی دزارم جانی جانا من تو کا
ژ مه‌حبه‌ت و جه‌ورا حه‌یبا قه‌هر و نازارا ره‌قیبا
زیده کر ئیشا غه‌ریبا جانی جانا من تو کا
زیده بوو جه‌ور و جه‌فا مه بی گومان به‌حرا غه‌ما مه
ژ یار و دوستان ته‌ز جو‌دومه جانی جانا من تو کا
بی گومان دلخانی دوستم سه‌د مه‌قامان قه‌گوه‌ستم
هه‌تا ته‌ز مه‌حوئی قه‌ره‌ستم جانی جانا من تو کا
من هه‌تا مه‌حوو فه‌نا بوو دل ب عشقی موپته‌لامه بوو
جه‌زب و له‌رزین و تا بوو جانی جانا من تو کا
هه‌ر ده‌ما ژ مه‌حوو فه‌نائی گه‌شتیمه حالی به‌قائی
جان و دل هه‌ردو مه‌ دائی جانی جانا من تو کا
جان ژبه‌ر گزمین دوصادان ب سه‌ر و فه‌یزا سه‌له‌واتان
بوومه مه‌زه‌ری سیفاتان جانی جانا من تو کا
بوومه مه‌زه‌هر بو جه‌مائی وه‌حده‌تا جوود و یسالی
دل گه‌ها نوورا جه‌لالی جانی جانا من تو کا

* ده‌ما شیخ مه‌مدوح د سالین پینجیان و شیستاندا دچوو باژیری بی شه‌بابی «ئه‌لکی» وی ده‌می
هه‌ژماره‌که مه‌زن یا عه‌سکه‌ران ل بی شه‌بابی بوون. ژبه‌ر هندئ شیخ نه‌دچوو باژیری بخوه لی دچوو
ناڤ زوزانین فی باژیری بین کول هه‌مه‌ر چیبایی کاتۆینه و کانیکه‌کا پر خواه‌ش ل وی ده‌ری هه‌بوو ،
دگه‌ل پر کانیکین دی. ئیدی ل سه‌ر پشتا هه‌سپی د گه‌ل مه‌زنین ئه‌لکیا نیزیکی کانی بی دبوون ناڤ
زوزانا. وی ده‌می مه‌زنین ئه‌لکیا کو شیخی په‌یوه‌ندیه‌کا خورت دگه‌ل و انا هه‌بوو گوئتی: شیخی من تو
دیژی ئه‌ز هه‌لبه‌ستفانم: کا بوومه ل قی ده‌می هه‌لبه‌سته‌کی چیکه. ئه‌فجا ئه‌ڤ هه‌لبه‌ست قه‌هاند. ئو
دین بنگه‌ها ئولی و نایینیدا ده‌رفه‌ته‌ک بوو ژبو شیخی هه‌ستا نه‌ته‌وه‌یی و کوردایه‌تی یا خو‌بگه‌هینته
مردان، یا دیاره دقئ هه‌لبه‌ستیدا یا کول ۱۹۵۷/۷/۵ هاتیبه قه‌هاندن دخواست کورد هشیار ببن و
بن ده‌ستی بی قه‌بوول نه‌که‌ن.

لاله‌شین: زوزانا ئه‌لکیبا
ئه‌لکی و بلیس: دو عه‌شیره‌تین کوردان
قه‌نه‌ر: شه‌مال
غوئجه‌ له‌ب: ده‌ڤ بشکوژ
په‌لازک: ناڤی گوله‌کتیبه ل زوزانا
قه‌ند: شه‌کر
کاتۆ: چیبایه‌کی باکووری کوردستانیه
طور: چیبای مووسا پیغه‌مه‌ر ل سه‌ر دگه‌ل خودی ناخفتی
قه‌د: به‌ژن
کابیس: خه‌ونین گران
به‌یه‌ووده: ل قی ده‌ری و اتا ب ئاسانی
باتی و پیرۆسا: دو عه‌شیره‌تین کوردانه
شه‌هزاده: ئه‌مه‌یره
کوئی: دوژمن
ریتسا: قه‌هینا - راجاند
بنپه‌ره: بیینه - سه‌حکه
خویانی: خه‌لکی مه
گیلمه: خارنا گاڤانا
په‌نجی: زه‌حمه‌تی
رامیسا: ماچی کر

دل گهها که شفا شهوودی زبکر و تهوحیدا سهوودی
 ب جان و دل چوومه سجوودی جانی جانا من توکا
 جان ب ناقی ته مه حهی کر خولقی رازی خو مه بهر کر
 سهد شوکر مه رزال سهر کر جانی جانا من توکا
 سهد شوکر فهزلا ته دیسا نوور و ناری نه بی مووسا
 دل مه توره پی ته ییسا جانی جانا من توکا
 دل که ته سیرا لیقائی وه حده تا حالی بهقائی
 جه ننه تا زهوق و سهقائی جانی جانا من توکا
 جه ننه تا که شفا جه مالی مه زیلا من د خه یالی
 هادر (ته خلاتی) فیدا لی جانی جانا من توکا

وه لاتی من

شاخ و داخین د وه لاتی مه پرن ژ شه نگی بییا
 چیچهک و ئالال و به یین قول ب قول که تنه چییا
 نیترگزی سهر دگران شه رمندهئی خه ملا ته نه
 ل چیمه نین نازک و ته پ سونبل ددهن ئاوه رییا
 سورگولین سیمایی رهنگین ل ته رزنا گرتی خوناث
 داغه دارم بو بنه فشین خورمهئی ل بهر که قییا
 چار کناری که قییا سووسن و سومبل خه ملین
 میرگ و باغین دبهه شتی ددهنه بهر چکییا
 هه چی جووما تو بنی به غچهئی رچوانه وه لات
 باغی ئیرهم ته هه بیت دی بدیهه مزگینییا
 مری بیانی لیدانی سی شه فان دی ژینه شه
 هه ده ما بنی پری بوهاره کانی نوژداره گییا
 ناخ ژئی زیره ل چیا بنی پره دور و ئه لاسن هه می
 چه ندی جه وه هر جومله یه کسه وئی ژ نک مه چوون جییا
 رزه و باغ و چیمه نان شالیل و بالیل دخوین
 دهنک و ناوازی شربن که فته نهال و گه لییا

کان و گه نجین دوه لاتی مه پرن مل دانه یهک
 سهد هزاران تهف بژان ماکئی کیمیا یه گییا
 سهروه ری چه ندی جیهان حهق بی گومان ئه ردی مه به
 ب قورچه کا ناقی ژ دولا ساخ دکهن بی قارییا
 هه چیی فی ئه ردی ببینیت پاشی ژئی به نه دهری
 شیت دبیت هادر دگاقی دین و هار که فته رییا
 بهس بیژه کیم بریژه (ته خلاتی) ناسی ژ میژه
 جه بهه شته چیا و ده شته ئاف حه یاته ل کانییا

شهرمه ندهئی: شهرمزارن ژپیشقه

سونبل: گوله که بنی وئی که سکه، کولیلکا وئی یا شینه، راست رادبیت یان ژئی بهروار رادوه ستیت.

ته رزنا: ئاف زه

چکییا: بهر ته عنا

بنی: بنیره

جیا: جیهان

بیقاری یا: ئیشا گران، نه خوشیا تیفوئید

هادر: دگاقی دا، ئیکسه ر

ئه خلاتی: شیخ مه مدوح ناقی خوه ب ئه خلاتی دده ناس کرن کو وه لاتی بابکالین و بییه و ژویری

هاتینه بریفکانی ل کوردستانا باشوور.

زولفین دمه ست

چنگالهئی زولفین دمه ست، هاقیته فه رخی ئینقلاب
 رهش توژی یا پهروانه گرت، ملکی دنی ل من کر خراب
 رهش توژی مالک زراف، کهر کر ل من جهرگ و هناث
 ژقی عالهمی گرتم ب راث، ئیخسته جهرگی من کلاب
 ئیخسته سهر دهردا برین، وهک ماهی نوو رهنک زهر کرین
 دلشانی شهوقا ئاگرین، پهروانه مه دل بوو که باب
 پهروانه فانی ئاگره، هه ردهم ل دزری پریره
 مرن ل نک وی خوشتره، ژیناتقی لی بکهت عیتاب

خوشتفتی یا گهردهن پهری، دوردانیا ئەز موشتەری
 ئیروۆ بوۆ حالئی من گری، وهختی گهها دهستی کیتاب
 وهفتی فهخاندی ئەو گلی، یا سوۆ کری ب خوینا دلی
 کوکا فهقییری بههدینی، دهستووره دابیت بی حیجاب
 حیجاب پهرده را کرن، زولفین درهش بندا درن
 ئەبرۆ ژ ماهی تهترن، خورشید تانی رهنگ ئافتاب
 خورشیده یانی جانە ئەف، ئەلماسه یان دوردانه دهف
 من کو نکاری وانە ئەف، بهلکی هزار رهنگ شهباب
 بهلکی هزار تهخلیته ناز، هه می زهرفشانه لیباس
 گرم شهوودی چوو مهجاز، لهورا پهری تین بی نیقاب
 من دی پهری پر دهنگ و ناڤ، سوۆلینه یا رهنگین و باڤ
 ل ئەنی یاکه قهر زولف بوون بهلاڤ، بارین ژوا مسک و گولاب
 بارین ژوا شیرین لهبا، شههدا شهراب و هه م نهبا
 ماری سیاه دگهل عهقرهبا، گهزتن ل من ههستی و کاب
 ماری سیاه ئەبتهر کرین، ب دهردی ئەقین زه درکرین
 ههیرانی چاقین رهش کرین، کئی دی پهری رهنگ ماهتاب
 من دی پهری رهعنا دلا، تاتا گولی کهتنه ملا
 من گوته وا دیم سوۆر گولا، ترسم برپیشین عهزاب
 من گوته وئ شیرین لهبی، برقا فهدهت ژان یا تهبی
 ئارمانج ل میلاکا مهبی، بهختی مه رهش کهت وهک غوراب
 بهختی ته مه دل هوور نهکی، مه ژ قی خه یالی دوور نهکی
 (مه مدوحی) پی رهنجوور نهکی، شاهین شهها عالی جهناب

شههد: هنگشین

ئهبتەر: برین

ماهتاب: ههیف - تاڤ ههیف

گولی: ته مهری

رهنجوور: زهحمه تکیش

یازدهی ئاداری (*)

سپیده یا یازدهی ئاداری
 پۆن کرن ل مه چیا و دهشت
 شاهی یا سههری بوهاری
 کوردستان کریه بههشت
 کوردستان دیسا بوو رهوشه ن
 میرگ و چیمه ن خه ملین
 سوۆرپهری هاتنه سه مائی
 خوۆش کرن سهیران و گهشت
 جیژنه بوون دوو ل قی بوهاری
 نه قیژنه بوون دوو ل قی بوهاری
 رابه دا ئەم بچینه کاری
 سهری سالامه گه هشت
 رابه دا ئەز تو بهه قرا
 بچینه پیروزییا
 کول و کوڤانا بهیلین
 سه رژنوو کورد بوونه تشت
 ئاشتی بی جهژنه کرن دوو
 ده رگه هی خووشییی قه کر
 لهشکه رین هاتنه بهراینی
 شاهی یا مه ژ نوی گه هشت
 ئاشتییی شه ر ژ ناڤ مه را کر
 بانگی ئازادیی قسه دا
 ئازا کر چهندی خرابی
 راسته یا بووری مه هشت
 عه ره ب و کورد بوونه یهک دل
 بوونه هه م راه و برا
 ب راستی هیلا یا به راهییی
 نوۆ کرن وان مال و تشت

عهره ب و کورد پیکڤه هاتن
 نهو بوونه دؤست و ههڤسال
 جه بو خوینمیژا نه هیلا
 راکرن نهو دانه پشت
 کول و کوڤان قهد نه مان
 داغهک د دلدا مانتنی
 سه د مخابن بو شه هیدا
 وا خوینا خو بو مه رشت
 نه ز بو وان لوان د نالم
 شهب و رۆژ دل ب گرین
 ناڤیت همیا من نڤیسین
 کول و کوڤان بو مه هشت
 سی ده قیقا بمیننه بی دهنگ
 رابییتا وان هوین بکه ن
 فاتیحا بخوینن ژبو وان
 (ئه خلاتی) بوو، نۆت و ههشت (**)

* ئەڤ ههلهست ب ههلهکفتا یازدهی ئاداری هاتیه ههینان.
 ** ههژمارا ۹۸ ل گور ژمارتنا نه بجه دئ دبیته په یفا مه مدوح کو ناڤی ههلهستقانییه. ئەڤ زانیاری ژی
 ههلهستقانی بخوه ژ سهیدا رهشید فندی ره گۆتییه و وی ژی ژمه ره گۆتییه.

زولفا دلبر

دیسا ژکولا سوتم دلبر چ ب من ناددهت
 شه هه ماره دئ من خو تن کو زولفا سییه هه باددهت
 وی زولفی کرم تالان ئیخستمه سه ر پالان
 عه مرئ مه چو چل سالان سپیده ل مه هه ل ناددهت
 سپیده ل مه بوو ئیڤاری ئه فرازی بوو بهرواری
 نژییک بوو شه فا تاری غه فلهت بوو مه سه ر ناددهت

غه فلهت ته نه بوو جار هک گوننه هه ته کرن بارهک
 ناڤی ته بی موبارهک شه رمه کو عه کسی باددهت
 شه رمه کو ته وی رۆژی داننه دناڤ دۆژی
 پۆشمان بیی هه ر هۆژی پۆشمانی نه فع ناددهت
 پۆشمان به هه ر نووکه گه ر چ ریا پر شووکه
 تۆیه بکه ئه ڤرۆکه به لکو ته ژنی ئازا ددهت
 به لکی ل ته وهخت بۆری هه شک بوو ل ته گولا جۆری
 تو چوویه ل سه ر گوری هه ر هو بته دهست ناددهت
 هه ر هۆ بو ته نایتن ریتقینگا گه لهک دڤیتن
 نی وهخته مرن بیتن دارا ته بهری ناددهت
 دارا ته بریڤ هه شکه میڤانی سه ر ڤیف نه شکه
 پۆرا ته تژی رڤه شکه بۆری لهو ئاشه ناددهت
 بۆری ل ته شه هبازی هیل دا راکرن مازی
 ناڤ هه میا تو مای تازی بی عاری ته بهر ناددهت
 بی عاره کئ بی شه رمی نه ساخه کئ وهک ته رمی
 هیشتا تو نهۆی گه رمی ها وهخته مرن داددهت
 ها وهخته ته جان بیثیت دونیا ته ژی راکیشیت
 هه شکاری ته هه لیکیشیت هه شکار ژ خو گا ناددهت
 هه شکاری که ته ریتلا خه لک چوونه ب خو هیلا
 تو مایه ل ناڤ پیتلا گه ردا به ته بهر ناددهت
 گه ردا به ل من هه ردهم دژواره نه شیم به ردهم
 هه تا کو روحنی ل سه ردهم بی کاری خو لانا ددهت
 دهستنی خو ل مه هه ل ددهت گوننه ها ژ مه ده رکهت
 غوفرانی ب سه ر و روو کهت سه رخۆشی ل مه لاددهت
 سه رخۆشی یا دونیایی سه ودا پتیره ژ تایی
 (مه مدووحی) دکهت رایی وی تۆیه به هۆ ناددهت
 تۆیا مه کرن ژانا دلخازه ل سه ر زانا
 هه یلا ل مه په شیمانا (ئه خلاتی) نه قه عادهت

پیرۆزی یا جهژنی

رۆژ بێته دەر ئال سۆز و زەر پهوشهه ل سهر بانج ته بیت
 ههردهم بژی ب کهیف و خوشی جهژنا ته ژی پیرۆز ببیت
 ههردهم شهفا ته رۆن ببیت ژ دل شاهی یا ته خوش ببیت
 چهند رۆژ هه نه ههر جیژنه بیت جهژنا ته ژی پیرۆز ببیت
 هندی کوئهف دونیا هه بی ب رویی بلند ب دیمم سپی
 ههر حاکم و شاهی مه بی جهژنا ته ژی پیرۆز ببیت
 هه یقال سهرته چارده بیت دائم بوهار ل عهردی ته بیت
 ته چ مراره ههر وه بیت جهژنا ته ژی پیرۆز ببیت
 ل به خچی گولا ل ناغ سونبلا سهیران بکی شاهی دلا
 ب کهیف و سه ما دویر بی ژ غه ما جهژنا ته ژی پیرۆز ببیت
 هندی کو پادشاه هه بن هه می ل بن پایی ته بن
 دائیم د فهروارا ته بن جهژنا ته ژی پیرۆز ببیت
 دهورا مه هات هوبن بکهن خه بات ئه قرو ل وه لات رۆژی هه لات
 عالا قه دا شهوقی ل مه دا جهژنا ته ژی پیرۆز ببیت
 رۆژ ده رکه قیت چاک هه لکه قیت دوژمن بره قیت یان ژی بکه قیت
 (مه مدوح) دقیت ئه ف حاله بیت جهژنا ته ژی پیرۆز ببیت

.....
 ئه ف هه لبهست وه ک نامه یه کتی مه مدوحی بۆ مبر جه لادهت به درخانی سال ۱۹۴۲ ژبو پیرۆز کرنا جهژنا
 وی و یا گوڤارا هاوار یا کوردی هنارتبوو. کو دهه ژمارا وی یا ۵۰ یا وی سالییدا به لاث بوو.

ئه هلی زه مان

من ژ بهر ئه هلی زه مانی عه قل و هس من چوو ژ دهست
 زۆر تهحه ییور مام دگه ل وا ب چ سهرا من دگه ل نه بهست
 پرتوی نیگان نه گیرد ههر کی بنیادش بهست
 ئه هلی راچوون کورده کان پرکم بهست

دل بهرا قامهت ئه لیف

دل بهرا قامهت ئه لیف دوردانی یا گهردهن زوعاج
 مه ل سهر که لحن سپی ئیرۆ تنی مایین دو ماچ
 شه هده یا که لحن سپی ده رمانی دهردانه ژ دل
 من گو دی جار هک بخازم کا ل من ناکهت عیلاج
 ههرده ما من گوته وی دو یا شرینا من دقیت
 گوته من ل سهر ههر دو چاڤا دی بدهم پیتش و خهراج
 نازکا من بله تافهت خیل و پهرده هه لاند
 وی ته ماشا کر برین مه لهه می تی گرتی ساج
 سهر ژ نوو غونجه له با باغی بنه فشا ل مه قه کر
 دل کره رهنگ کز ژ عشقی سۆرگولا مل دانه تاج
 ئه ف دلجی هۆی رهش و تاری وی کره فند و بهیان
 ده ر نکاری ب پهوشه نا خو هه لگرن لی شهش سیراج
 دل بهرا من وه عده دا من دی مه جازی حه ق بکهت
 ئای دلۆ رابه تو شابه سهروه ری ژین کر رهواج
 سه د هزار پادشاه کرم ئیرۆ ژ بهلقیسا په ری
 چهند خه بهردان وی دگه ل من دائینه بی سهر دیباج
 مه گو دل بهر ئه ف چ بوو قه د خوشییه ک م ژ ته نه دی
 ژی یه که بۆری ب غه ما ما هیتش نه بهسن ئه ف که لاج
 دل دکوڤانا ته جانا جان بوویه هه ستنی و راه
 له و دنالم ئه ز ژ عشقی مامه بی سه رکار و باج
 تو دزانی ددنی بۆ ته وه بال و بهنده ئم
 یار په رتسم مه دپشتی به ستنه زنا ر و خاج
 گو من دگه ل شاهی جیهان سۆز و قه رار وه عده کر
 تا هه بم ههر به نده بم، فه رمان گه ها ته بکه م کراج
 فه روه را تول سهر مه دانی دی بکه م فره و و خه لات
 دا ل بن ئه مری ته روینم ههروه کی سیهوان و تاج

کۆلهئی بی قهید و شهرت زانم کو (مهمدووحه) ژ دل
عومرهکه بهیهووده بر (ئهخالاتی) لهو پۆشمانه قاج

دوردانی: ددان دور

کهلخین سپی: رویین سپی

غوئجه لهبا: دهف بشکوژ

فند: فهنهر

شابه: بکهیف به، دلخۆش به

رهواج: خۆش کر

دائینه: دهبنداره

وهبال: گونهه

زنار: ل فئی دهروی واتا «شیتکا پشتی»

فهروه: فهزمان «أمی»

بهیهووده: بی مفا

دلبهروی دیسا

دلبهروی دیسا ژ نوو دهرد و برینیت مه کهواند
ب سهروی زولفا سیاه وئ خه م و تهعلی ل مه جهماند
مه دوهی شهنگه شهها قه د ژ ئهلیف یارا بهروی
ل سهروی ری مه ب ئهندازه ژ دل تهف مه ییزاند
خال و خه تین ل سیمائی دلۆ بی پهرده مه دین
وهکی ماهی رژی ل دیمه به کوردی مه فهخاند
دو هیلالان ل بنی رۆژی ل سهه دیمی ههلات
رهشی یا بهختی مه دائی زقری شهف ل مه گه هاند
مه نه زانی کا فه سپره یان ته جه لالیه خودی
قیبله یا من ددنی ئه فرۆ ل من تیک زفراند
حووری یین باغی به هه شتی چا ف ل دیدارا ته نه
بهژن و بالایی شرین ئه فرۆ دوجا ل مه خه ملاند
مه گو نونوی به کلی سۆرمهئی ل چا فا پرشین
روو شه داقه ل مه که نی غوئجه له بی دل هه رشاند

نیرگزی سهر دگران شهرمه ندهئی چاقین ته نه
مه ژ وان ترس و فیغانه ئه وان دل پهرتاند
پازده ساله وهکی پهروانهئی بی دهنگ شهوتین
یار په رتسین و دترسین مه ژ زولفان دگه زاند
خوین و زهدا ف و عه دا ف جونه ژ جه رگی مه دچن
گه هو وه رسه ل ل مه برین سۆر په ریبیا خوئی لی ره شاند
شهف و رۆژان وهکی بلبل د که مه فیغان و هه وار
ئه ز د نالم ژ غه مئ سۆلینیا په رده دراند
ژی بی سه رپاکی دریژ به یه ووده مه د گه ل ته بو ار
رۆژه کی روو ته نه دا من خه م د هه ستی بی مه مه هاند
حه ق د زانیت ژ غه ما ئه شقاته بی مار و دلین
چ قیامه ت ل مه رابوو ب خودی دل کوزراند
مه گو دل به ر ژ کولا بی دهره غه م ژانه د دل
وه ره (ئه خالاتی) بنی بو مرنی سه ر مزراند

ئه سمه ری

ئه سمه ری سه رداری جانان خال و خه ت مسکی ته ته ر
زیاره تا هه ردوو ره قیبان هه ر وهکی ئه سوهد هه جه ر
نه زه ر ژبو من هه لاله فه توا توحفه و مه نه هه جی
به لکی مه روا سونه ته ن «من النبی خیر البشر»
وه ر ته ماشا نوون و دالا که فته بن جوتی هیلالا
عه قره بی ل سه ر ماهی بالا دین کرن زبر و زبه ر
ئه ز ده ما چوومه سه رائی نی شه کر ره قس سه مائی
گوفه قیر وه رنه لیقائی خه جیلیم تیر چوون جه گه ر
تیره ک ده ما ژبالا فه ره ست جه رگ و هناف ل من گرت و گه ست
پی ناگه هم دل مایه مه ست فریاد و فیغانن ژبه ر
فریاد ل من بوونه هزار ماره ک م دی ژئی هاته خار
خوبنا دلی من گرت و خار هه تا کو سه لما هاته دهر

ما هه بوون سه لوا و سه لما شوبهه تی یا من دبال
 خهت ژ مسکو لهب شه کهر جه بههت قه مەر عه قه رب ل سه ر
 خال و خهت کاتب ژ نوو ئی عراب ل سه ر دام دام قه دا
 ناگری عشقا مه هه ل بوو دل ژ (مه مدوح) بوو دو کهر

 * ئەف هه له سه سه د ژیی ۱۷ سالییدا قه هاندیه
 مسکئی ته ته ر: گولا قئا ژ ناث ته ته را هاتی
 هه ر دوو ره قیبان: ل قئیری و اتا هه ر دوو چاقان
 موسته حب: هه ژئی کهر
 نه ولا و نه سه ن: باشته رین ئیک
 که قه ر: سه یی
 نه زه ر: دیتن
 توحفه: ئنتیکه ، تشتئی قه تلاز
 مه روا: ل قئیری و اتا دیتن
 نوون و دالا: ل قئیری چاقئی وه ک پیتا نوون و دال
 هیلالا: ل قئیری و اتا بره ژبان
 عه قه رب: بره و
 سه رائی: سه ره دانئی
 خه جیلم: شه رمینم
 که سه ت: پین قه دا
 مه سه ت: تیر
 فریاد و فیغانن: نا ه و کو فغانن
 له ب: ده ف
 جه بهه ت: و اتا نه نی

هه وار

هه ئی هه وار هه وار هه وار دونیا هه مئی ل مه بوو نه یار
 رابنه سه ر خو گه لی کوردا دوژمنا گوشتئی مه خار
 شین و بانگین و هه واره قییر و گازی تیت ژ وه لات
 داد و فیغانین مه کوردا وئی ل مه بوونه سه د هزار
 هنده ژاری و به نده واری ب سه ر مه رابو رین برا
 مانه به سه گه لی کوردا ئەف ژیا نا سار و بار

بوچی ما ئەم نه مرؤفین خو نه ئەم دار و به رین
 حه ق مه نینه د ژیا نی ئەئ بی مروه ت ئەئ نه یار
 هنده سه له ئەم دیبئین عه ره ب و تورک و عه جه م
 ئەو دگه ل ئیمه نه یارن بو نه یارا پشت و کار
 بیست و پینج ملیۆن ددیرن ئەم هه می کوردا خو ری
 مانه عاره ئەم بمینین ل بن ته پ و ده ستین نه یار
 به هله وان و گه نج بلا بێن شیره می ر دئی وه نه پیش
 دوژمنین ته هاتن دیلانئ تیله شو ر کانی هه وار
 هوبن هه می پیکشه ب ته بایی ده ست بده ن داری چه کان
 دوژمنا ژ نه ردئ خو هه راکن ژین بی خوین نابیته یار
 قییره کئی بدنه کوردا نه هری و پالۆی دا قه ژین
 دیرسم و بارزانی قئیکرا ژ گه لی زیلا بینه خار
 مسریا دیسا بهه ژینن قا کولا ده رمان بکه ن
 جانئ دوژمنا بسوژن ب که له پین وه ک ژه هری مار
 سه ربخو ئازادی روینن ل قئ جهی سه ره به سه ت ببن
 ل سه ر روی و دفنا نه یارا دانه وانی خوینده کار
 ئالایی ره نگین هه لینن قئ جهی پی شاه بکه ن
 که سه ک و سو را لی بهه ژینن روژی نه قه روزه بوهار
 روژ ل گولستانئ به لاف بیت تاف بده ت ره وشا جیهان
 داکو (ئه خلایئ) بژیتن سه ربخو دل شاد و یار

ترسا خودایی

خو ژ قئ خه وئی هشیار بکه په مبی ژ گو هپت خو بینه دهر
 داخازی خه له قئ زوو بده ی هپشتا نه گو تئ یه ک دو سه ر
 دولاب و چه رخا قئ دنی سه د سه د وه کی من هاتنه سه ر
 ئەو ژئ ب ناخاهی مرن بی دهنگ و دو مان بی خه به ر
 ما چئ دبیت هه ر هۆ بچیت ئەف له وله ب چه رخا دنی
 روژا ل من بیتن مرن ژ دفنامه دئ ئینی ته دهر

گهلی کوردا

رَابنه سهرخو گهلی کوردا هوبن ب ته بایی جان و پیر
دوژمنا ژ ئهردی خو راکهن دا بژین ئه م وهک وهزیر
من نه قییتن تهف ژيانا بی جه و ئالا و میر
چهندی بووری و هاتی سهر مه ههمی تهف تیته پیر
پشتی ژاری و بهنده واری لی مه دیتن سه د هزار
ما نه بهسه گهلی کوردا ل بن ته پ و دهستین نه یار
ما چهوا ئه م دی ژبیر کهین یا کو مه ژ دهستی دخار
ههر ژ رۆژا کول مه سوتن ژن و زارو و دیار
ههر ژ باکو تاکو شیرازی ههمی کوردن خویری
په هله وانن سهر بلندن دهستبژارن بو شه ری
ئوو ژ بو ته دی فیدا کهن یهک ب یهک جان و سهری
ب سهر فرازی دی هه لینن ئالایی رۆژ ل زهری
مه دقیتن وهکی میرا سهر بخو ئازا بژین
ژنوکه پیئفه بو که سی قهت چ ته مه ننا ناکشین
یان وهکی ئاقا بو هاری دی ل جهی خوینی رژین
ههر وهکی شیر و پلنگا ئه م ل جهنگی ناهه ژین
وی ل سهر مه بوونه یهک دل عه ره ب و تورک و عه جه م
حلقا به غدایی گریدا (ئه خلای) روح دا ژ غه م
کوردستانی که س نه ما جارهک کو پرسئ ژئ بکه م
رَابنه سهرخو گهلی کوردا چار ره خا لی بکه نه ده م

ئه ز

ئه قرو ژ غه مان بی چاره و قانه دلم ئه ز
ئاگرد هناقا وهکی گازی دسوژم ئه ز
ئاگرد هناقا ته کری شو بهی ته نویری
ل سهر تا قه ده می رهنگی بهی هلیقه قوژم ئه ز
ژان تیته گیانم وهکی بلبل ب فیغانم
په روانه ئه زم سوژم و بی دهنگ دمرم ئه ز

هه چیا مه گوئی و کری ئه و دی ل ناف چاقیت مه ده ت
رووره شی یا من وی ده می ئه ز دی چکه م چ بده مه بهر
چ بده مه بهر رو بی دره ش ل باریگه ها وی حا کمی
ئه و مه وقفی هندئ گران ترسی دی من کر دو کهر
ترسا مه ههر ژ وی حا کمی ئه و بیژته من ئه ی به د عه مه ل
هنده خرابی ته کرن کانی ته قه نجی بیته ده ر
قه نجی مه کانی دائه بهر سه د ئاه و کو فنان و که سه ر
شهر مه نده م فهیت و زهر خو لی ل سهری من تو ز و گه ر
خو لی ل سهری من سه د هزار عه مرئ مه چوو بی کاروبار
وه للاه ژ وی بووم شه رمزار سیما بی من ته ف بوونه شه ر
سهر مایی من بوونه گونا ه فایدی ل من بوو روو سیاه
ئه ز دی چ بیژم پادشاه ب ئه زمانی لال رهنگی دزه ر
ب ئه زمانی لال ب چاقین دشو ر باری گران ب کو ته ک و زو ر
چه و ل نک وی بم حزوور شه رمه نده م وه للاه ژ بهر
شه رمه نده م بی حد گه له ک گونا ه ل سهر من بوون خه له ک
هه تا ل مه وه رگبیرا فه له ک، ترسم جهی من بیت سه قه ر
ئه گه ر جهی من ئه و بیتن رهنگی ل مه دی زهر بیتن
خو لی ل سهری مه وه ر بیتن داغین مه ته ف دین که سه ر
داغین مه دی بن ئاه و نال هیشی یا من ره حمان زولجه لال
چه ند کال و پی رقه نجین ده لال به لکی ل من ئه و بیته ده ر
به لکی کو هیشی یا من بکه ن باریگه ها شاهی مه زن
ئازا بکه ت من وی ده می بیژیت ل ته ئه ف بوون سه فه ر
بیژیت مه تو ئازا کری بو خاترا پیغه مبه ری
توژی فیدائی وی سهری «هه ره» تو بوویه مو عته بهر
هه ره بگه هه واکه سا تاعه ت که ری سو یح و مه سا
من تو نقیسی هه ر هو سا (ئه خلای) بوویه کول ب سهر

خوبین ریژه ژ چاقان وهکی بارانا بوهارئ
 شهب تا سهحرئ دوبر ژ خهوی هه دگهزم ئەز
 شه بگۆری دگهل ته ژ مهرا عهینی هه یاته
 گهر بیی ل سهر من ل مرنئ خوۆش دبهزم ئەز
 چاف نیپری ل ته دهردی ئەقینئ ل مه دیار کر
 هه چهندی فه شپرم ل سهری هه دههژم ئەز
 سی ساله ژ دهردی ته غهم و ته علی دیارن
 ما هیش تو نزانئ ژ برینا دکهلم ئەز
 (مهمدوحی) ژ دهردا دل و جانئ خوۆل سهر دا
 ما هیش نه بهسه دل شهوتی سۆزه پهلم ئەز

هزراندن

پیره قورئ ئەز هه لاندن ل مه فراندن عهقل و هۆش
 عهمر و ژئ به بهووده بۆرین هه وهکی ناخپن دبوۆش
 ئەفه بیست ساله د بپم ئەقرۆ سوپه دئ گههمئ
 هه ب قئ تاس و هه مامئ وئ ل مه بۆرین شهف و پۆش
 هه دهما پرسام ژ وئ گوۆ ئەز ته مامئ یا ته مه
 من نه زانی پهنگ سهراپه چهنه د بچم دئ بیته بوۆش
 بیان وهکی ژنکا دوو پووپه هه کهسهک تی دگه هیت
 هه بووی ماله و نزانیت بو هه میان بهردایه کوۆش
 پیره قورا سهه هزار سالین بهرئ ئیرۆ مه دی
 وئ ب لباسئ کهسک و سوۆر دل ژ ئەبلهها ئینایه جوۆش
 گوۆته من تو بنیپه من ئەف خهمل و شاهئ من هه نه
 من گوۆ دئ زوی پاشکهفه ئەی کهفته قورا پهنگ به شووش
 ئەم ژم پیژه ته د ناسین تو ئەوی پوۆشتا بهرئ
 ته ب وا حیله و هه والاسه وهکی من کرنه پووش
 ته دقیت دا مه ل حزوورا وی شههئ روورهش بکهی
 داکو ئەز ههردهم ببپژم وهی ل من حالئ نه خوۆش

من ژ ئەخبارا دزانی کهس ب ته خوۆش نابتن
 کانئ ئەو شاه و ئەمیرین ته کرینه ناخ و پووش
 ته ب وان سوۆزین دهره سهه کهس ل سهر ریکی برن
 ما تو هیقی ژ من دکهئ ئەز ژئ وهکی وا ببهمه پۆش
 من د دهستییدا ههیه زنجیرهکا پاک و ته میز
 ئەو دکیشیت من ژ ته ئەی لهش مرارا روو فرۆش
 هه مه تا پیری ته ریقی گهر ل سهر (مهمدوح) بتن
 دئ ب (ئه خلاتئ) گه هینت مه دهه دا شاهئ ل شووش

پیره قورئ: ل قیرئ ب واتا «دونیا»

ئەبلهه: ل سهر ری چووین

جوۆش: خوۆش

خهت

نوونا تهقی قهه خهملئ په عنا دلی دلداره خهت
 وئ ل سهر کولومهت سوۆر گولی شه هه دانه و دگولزاره خهت
 شه هه دانه و عه مبهر فه شه سوۆلینه یا سیما گه شه
 یان ژئ گولابا بپن خوه شه ل ناخ سومبلا سوۆرداره خهت
 سوۆرداره ئەف په عنا دلا تاتا گولی که تنه ملا
 ئەز چووم سلافا سوۆر گولا سوۆر په ری یا سوۆرداره خهت
 سوۆر په ری یا من سهه روه ره دوو دانه یا گه ردهن زهره
 چاف به له کا ئەبرۆ ته ره نازک قهه دا نازداره خهت
 نازک قهه دا گه ردهن ب سوۆر وئ ژبادی یا رهخ لی دسوۆر
 مهی دا مه و بی دهست و دوۆر مه ستم ب وئ دلزاره خهت
 مه ستم ب وئ شه هه دا زهلال لیقین دسوۆر ل من کرنه خال
 پهنگئ سپی شکلی دهلال سهه رخوۆش کرم خه ماره خهت
 سهه رخوۆش کرم دوو دانه ئئ ب شه هه دا شرین دوپه ئئ
 مینا ته و افه که عبه ئئ گه ری ل دوۆر هفت جاره خهت
 گه ری ل دهورا زه مزه می دهما گه هه مامه که ملی
 سووجه مه بر ل بهر وی دهمی بهرئ په شی گولداره خهت

بهري رهشي رهنګ نه نوهری ب دهست و دهقی چومه سهري هادر نه وی دل ژ مه بری نه فرۆ ل من خوینداره خهت خوینداره یانی دل بهره تیر خوری یا رهنګ نه سمه ره له ورا مه روح دانی سهره دا کهس نه بیت بی یاره خهت دا کهس نه بیت بی یاره ناز نه سو شرینا سهرفراز من هه رتنی نه و بوو مرارز جانی بدهم یهک جاره خهت من دانه وی نه ژ روح و دل وهک عه نده لیبی دل ب کول هیشتا ژمن نه و مایه سل گوتی ژته دل ساره خهت دل ساره هه ره هۆ با دکهت دا من ب نه قینن ژار بکهت دا کو دلن من سار بکهت ته جریبی یا خوینداره خهت ته جریبی یا یار برژیت من ژی ب دهستی خو بکوژیت نابیت ژ وی دل بهه ژیت تا کو هه بهم هه ره یاره خهت تا کو هه بهم من نه و شرین نیش و به لا شاهی و گرین ژخوړا مه کر بوو خه مره قین وه لاله مه نه و هه م واره خهت هه م واره من نه و سه ره شه پال نازک قه دا نه برۆ هیلال (مه مدوحی) روژن کرپی خه یال (نه خلای) له و دل ژاره خهت

قه د: بهژن
کولومهت: لام
شه هدانه: شرینن
سولینه یا: بشکوژا
ره عنا دلن: خو شی یا دلن
سوړپه ری: مه لاتی بکهت
سه روه ره: سه رداره
دور دانه یا: ددان دوره
بادی: ترار
دوبه بی: شرینیبی
مینا: وهکی
که لمی: ناخفت
تیر خوری یا: تیر روژناهی

سولین

سه ری کولوما ته وهکی سولینه یا رهنګین و باف ته کره دانه ل بولبول زولفین بوینه دا ف وهکی ته ری نه به له د هاتمه سه ر دیم ته نوون مه مه ریست و دگرین قه فته نی بسکین به گولا ف مه نه زانی ب خودی دانه به بیان دیم ته نوور عه ینی کافوره ب مه شرب ددهقی که وسه ره تا ف بی گومان نا فی حه یا ته د له پان من ژی قه خار له و جوانم ددنن پیس و زه ری ته ف بوو به لاف ودره سه ر به حسی هیلالان ل سه ما رهنګ چ ددن که سک و سوړین دبوهاران خه ملی ل بن سه ری تا ف سه ر و سیما ته ژ نوورین وهکی ماها د فه له ک چار کناری کولوما زولفا سیا ه گرتی خوناف به ژن و بالا وهکی عه رعه ر ب سه ری کدا دخشن سووسن و سومبل و ره یحان خه ملین ل به ژنا زراف نه نی یا سوړ و سپی هه ر وهکی سوړ تائینه یا قه ددهت نه قش و نیگاری مه به هشت تیتنه دچا ف مه مه راز بوو ددنن بچمه ته و افه حه جهری هه ر ژ روکنی یه مه ینی سو جده مه بر پیشی سلاف سه روه را من ددنن حه ق مه تویی روح و حه یات ده مه کی گه ر ته نه بینم دسو ژم نه ز ژ هناف مه ل باغی ئیره می یه غمه کرن سیف خه لات وهره (نه خلای) بنی سولینه یا رهنګین و باف سو جده یا به ر نه سوهدی ناده م ب سه د حه ج نه کبه را هه ر ده ما بی مه ته و افی «لیلة القدر» م نه ف کا ف

سه حەر

ئیرۆ سه حەر من دیت گه له ک
ئهو سه شرینا سه مه له ک
خوی شهیدانی چاڤ رهش به له ک
حووربیا د باغی جه ننه تی
حووری ل بهر قیڤرئ ره شه
لی شه مس و به دراپر گه شه
عالمه همی بوون سه رخو شه
ژ بهر عه تر و شه وقا جه بهه تی
ژ بهر عه تر و شه وقا وی شه هی
شه رمین دبوو رهنگ ژ مه هی
ئییخستمه بهر ئاه و ئه هی
تیرا کڤانی قودره تی
تیر وان ژ قهوسی ئه سو ده ده
شه هزادهیه شیرین قه ده ده
سو تینه وهک من دهه سه ده ده
ب نارئ فیراق و سه سره تی
سه سرهت نییه دل سو تینه
ئاگرل هناقا که فتنه
ما خو شیهک ل حالئ منه
ژ نال و گرین و حورقه تی
نی نالین و دهر د وال من
من راحهت نینه یهک ده می
ئاه و گرینه ژ غه می
خوون جو جو ژ چاڤیت مه تی
خوون تی ژ ناڤ جه رحین دکول
من سه ده هزار داغین ژ دل

لی کوشتی مه چاڤین ب کل
سو رگول ل سه ر خال و خه تی
سو رگول ل سه ر خالانه وی
شه کرل ناڤ لیڤانه وی
رهیحان ل سه ر سیڤانه وی
عه رعه ر شو بهی قامه تی
قامهت روحانا تا به لاف
سو تن ل من جه رگ و هناف
ئیرۆ سه حەر گرتن خوناف
زولفین ل دؤرا جه بهه تی
زولفین ل دؤر به دراپر
کلین سیا ه لی کر عه بیر
زه ندین سپی لی ب دهسته شیر
وا که فتییه نیڤا مو هجه تی
وا که فتییه نیڤا سو تییا
خو شی نه ما مه ب حووربیا
(مه مدوح) دبی سه لوا چیا
من دڤیت ژ چه ندی ئومه تی

دهردی گران

جانا چ بکه م دهردی گرانه مه نه ما دل
سو تم ژ فیراقا ته هزار داغی ل سه ر دل
ئه فرۆکه شرینی کول و داغ دانه برینی
دی و ره ب گه هینی لهو کونجه ئی دا دل
دل دانه مه جانا سه ر بو ته مه دانا
گه ر کو ته نه بینم رهش با دگریت دل
خو زی یا دم و گاڤا یار هاتی سلاڤا
دوست که فتییه داڤا دگه ل من بوویه هه قدل

پاقهک مه دگهل دا سیمایی شهفهق دا
 وی ژ رۆژی سبههق دا هاور ل مه رهقا دل
 شههدا د شهربه تا دهرمانی برینا
 مههتوومه درینا ئیش و کول ما دل
 رۆژا ل زوحائی دهستی مه گههائی
 خالا ل سیمائی دهرکر نهله ما دل

شهقین تاری

شهقین تاری دناڤ پیلان ب سهردایی گرفتارم
 کهسی ل دین کهسی بی غم چ زانیت نه زج بهدحالم
 چ خوشی و عهیش دبینم نه ز دگهل یار و شرین شاهان
 مرن ههردهم دکهت گازی درهنگه رابه سهربارم
 ب دلخوشی چهوا روینم دگهل یارا نه زئی پر غم
 دزانم پاشی چند رۆژان دگهل گۆرئی ههڤالدارم
 نزانم نه و کهسی ئاقل ب دونیایی چهوا خوش بوون
 ل حالئ پیشییان نیپی و نه زانی نه ز عهجه بکارم
 وه ره ساقی مه دل نینه بگپره کاس و جامی
 نه قینی یا نه و لی بۆری نوهه دل تنگ و غه مبارم
 دلئ کول چوو ژ دهستی من ههواره ل من بکهن رایئ
 دترسم سرپری یا مه خفی بکم قاهر عوزردارم
 نه سیبی من د دونیایی نفیسین ته حل و میحنهت
 هه رۆ سه د جار دبی (مهمدوح) ژ قی حالی شکردارم

کوردم

نه ز کوردم کوردی چیانم، سه ریلندی به هدینانم
 خودی زانیت ژ بو کوردا، هه تا مرنی چ دلخانم

هه تا کهنگی گهلی کوردا، دمینی بی سه ر و سه ودا
 چرا بی سوچ دکوژی کوردا، دبیتژی نه ز وه لاتقانم
 نه گهر کوردی تو راستگۆبی، چرا دوژمنی خو ب خو بی
 تو دی هیللی نهوا چوویی، دی بیژی نه ز په شیمانم
 نه نه ز تورکم نه نازیمه، نه ئنگلیز و نه مریکیمه
 نه نه ز به عسی و شیوو عیمه، به لی کوردهک بوسلمانم
 به لی کوردم به روح و جان، ب عههد و باوهری و ئیمان
 دنالم نه ز بو کوردستان، خه ربکی دهردی کوردانم
 چ دلخانم ژ قا دهردا، چرا کوردو دکوژی کوردا
 نه یارین مه ل قا عه درا، دبیت نه ز شاهی کوردانم
 ل کوردستانا رهنگ جوژی، ب خو ب خو تنی تو خوش میپی
 مه دیت دوژمن ژ ته را بۆری، ته نه گۆت میپی مه دیدانم
 بو ته کیه ل جهین ژۆری، ب خو ب خو تو خوش میپی
 چرا خو ته نه کر گۆری، وه کی تورک هاتیه هیزانم
 هه تا مرنی دکهم گازی، دنالم نه ز نو تازی
 نزانم کا تو چی دخازی، لهوا هندهی په ریشانم
 هه رۆ تیم نه ز دنالینم، بریندارم جه گهر خوینم
 وه کی میرا ته نابینم، دبیتژی نه ز وه لاتقانم
 دلۆقانم مه تو ناسی، چرا کوردو به لهنگازی
 پیاوهرکی که سهرداری، ب ئاه و دهرد و کۆقانم
 نه گهر راستی تو جامیپی، وه لاتقانی خودان خیری
 خو بو کوردا دکهی گۆری، دی بیژی نه ز وه لاتقانم
 لهوا هنده دنالینم، بریندارم جه گهر خوینم
 چ سیناهییا نه ز نابینم، پی رۆن بکه م دل و جانم
 پی رۆن بکه م جانئ خوه، رووی رهش بکه م نه یاری خوه
 (مهمدوح) به لاف کهت دهردی خوه، (نه خلایبی) پر به یانم

نازه نین

وه عده بیت پاشی ته جانا ئەز چ شه هیانا نه کهم
ئەز دگهل کهسی دی ژ بل ته عه هه و په یانا نه کهم
پشتی وا گهشت و سه فایا من کری دگهل دل بهری
وعده بیت ئیدی نه روینم ل ته رزنا که یفی نه کهم
ما چه وا دئ بگرم دۆستا ژیل ته نازنه نین
روح ب یهک جاری مه دا ته دل ژ ته قهت ناغه کهم
پشتی من خاری ژ لیفتین قورمزی شه کر و نه بات
ئەز چ جارا دگهل چ جانا گهشت و سهیرانا نه کهم
من ل باغی ئیره می من دی ل سیفا کهت گه زۆ
ل من حه رام بیت پاش و سیفا گه زوی تام نه کهم
من ل ناغ باغی گولا بۆ سۆر شرینا و عده کر
پاشی وان سۆلینه یا ئالایی په نگین بین نه کهم
کهوسه و ئاغا حه یاتئ مه ژ زولفتین ته شه خار
له و جوانم ئەز د عشقی دهست ژ دۆستا ناغه کهم
من ل سه ر کولوما سپی ئالال و سونبل بین کرن
له و شه قین تاری وه کی پۆژی ب عشقی چی دکهم
بادی یا رهخ قورمزی دا من شرینا سه ره شه بال
من ژ وئ مه ی هه لمه ریست له و کشوه را یه غمه دکهم
گه ر کو بلبل ل سه ر دیم ته با مه سۆرگولی
هه ر وه کی په نگی بو هاری دهم ب دهم دا گهش بکه م
ما گه لۆ مومکینه ئەز جار هک بنه فشا چاغ ب خال
هه ر وه کی جارا ببینم دیده یا پی رۆن بکه م
(مه مدوحی) جان مایه دگهل سه ودا دسه ری هاقیتته دل
سوتنی دابوو هناقشا شه ب و رۆژ شینی دکهم

کوردستان

مه کوردستان گه له ک دفتین چ جا ته رکا وئ ئەم ناکهین
ئەگه ر بیفا مه لی بیتن ئەمی تۆلین که فن پراکهین
ئەگه ر نه مرین ئەمی بینین کول و دهر دین خو دهر ئینین
دگهل دوژمن ب کول و کینین ئەوا بۆری ژبیر ناکهین
ژبیر ناکهین ئەوا بۆری وه کی دوژمن دکر زۆری
ئەگه ر جانی بکهین گۆری ژنو و پاش به نده ئی ناکهین
ژنو و پاش ئەف روح و جانه مه دهست ژئ شیشته و بهردانه
ل سه ر دوژمن مه فه رمانه حه یا تۆلین که فن پراکهین
حه یا تۆلین هزار سالی نه هیلین بۆ که سی خالی
خو قورتال کهین ژ فی حالی نه یارا ژ فی جهی پراکهین
نه یارین خو ئەمی ئینین وه کی توپلا په زیل خو بینین
ب شه قا ژ قه لعا دهر ئینین ب زنجیرا گرین داکهین
ب زنجیران و سه نجه ورا ئەمی کیشینه سه ر گۆرا
پاقر کهین شان رهخ و دۆرا سه ری خو ل ناغ دنی پراکهین
سه ری خو دئ بکهین بالا شه ئینین رۆسته م و زالا
شه کهین تۆلین د عه بدالا ژنو و کوشتی بین به ری پراکهین
ژنو و کوشتی بین زیلا خازین بۆ (بارزانی) نه جم و تازین
له وا هنده ب کول و گازین چ جا ئهان ژبیر ناکهین
چ جا ئه یین خو ناهیلین پۆژا جه نگی فند و فیلین
ئەمی دیسا دنی شیلین هه تا کوردا ژ دل شا کهین
هه تا کوردا بکهین سه روه ر ل سه ر عاله م بکهین کیشوه ر
ل دیوانی بکهین دل به ر ژ پۆژی بهیره قی پراکهین
ژ پۆژی بهیره قین ژمیرا هه ژین ل سه ر سه ری شیرا
بکهین که یف و سه ما قیرا هیزان و دیرسمی شا کهین
هیزان و دیرسمی بینین ب زیر و ئاقتی بره شینین
دیسا پالۆی بخه ملینین ل وی که سک و زه را پراکهین

ل وی کهسک و زهر و سؤرا بکهین رهوشه ل سینؤرا
قهژینین دل مری و کؤرا ب سهریهستی خو نازا کهین
ب سهریهستی ب نازادی ب دلخوشی ب دلشادی
وهرن کورمانجی (ئه خلاتی) دا کوردستانی ئافا کهین

په ریشان

د ترسم ئەز ژ وی حالی ژ خپران ئەز بیم خالی
گوناهان هول مه کر تالی خودی ب په حما خو مه بشوتن
خودی ب په حمی بکه دگهل من تو لوتفا خو بده سهر من
ژ حزوورا نه که دهر من فه قیرم من عه فوو دقتین
فه قیرم ئەز گه له ک ژارم شهف و رۆژا ب زیمارم
خسارهت بوو هه موو کارم نه شیم هه میا بدم گۆتن
هه وار ل من چ دلژانم ژ گوناهان ئەز په ریشمانم
هزار جارا په شیمانم لهوا (ئه خلاتی) پر گۆتن
هلۆ (مه مدوح) بکه تویی وهره سهر جادا و دهریی
بشو دهستا ژ قی که ریی هه تا په حما خودی بیتن

خۆتی یا من

دل بریندارا شرینی بیژنه جانئ خۆتی یا من
که فتمه دهردی ئەقینی په مز و نازین خۆتی یا من
په مز و نازین وی شه پالی نازکی گهردهن شه مالی
چهند مه گۆتی دهر نهالی رابه سۆتم خۆتی یا من
رابه سۆتم کول و دهردا خووشی پاشی ته مه بهردا
مه چقا ژ عه شقی خه بهردا روو نه داقه خۆتی یا من
روو نه دا من سۆر شرینی دهرنکاری خه مه ره قینی
چهند مه گۆتی نازهنینی رابه سه رخو خۆتی یا من
رابه جانا دیم ژ جووری سپیده هات و شهف ل مه بووری

تو چرا دئ من گهؤری ب خهوا خو خۆتی یا من
وی خهوا شیرین زوو ئینا چهند مه کر چاف نه هه لینا
مام ب وا دهرد و برینا ته نگه زارم خۆتی یا من
ته نگه زارم بی دهوامه ب دهردی عشقی مویتلامه
من ل سهر کولوماته دامه روح و جانه خۆتی یا من
روح و جانئ پر بی حالم شهف و رۆژ تالب و یسالم
عاشقی دیم ب خالم خو نه بهسه خۆتی یا من
خۆتی یا که فتمی خواری ههر وهکی شه قین بوهارئ
چندی من گۆت رابه یاری شهف درهنگه خۆتی یا من
شهف گهها وهقتی به یانی مام د بهر بهندا ته جانئ
هندی من گۆت سهرمه یانی دل ب ژانم خۆتی یا من
دل ب ژانم دل ب خونیم هنده ئەز جانئ د هه ژینم
رانه بوو دهردا ب کهوینم پۆشیمانم خۆتی یا من
پۆشیمانم دل هه زینم من گۆدی لیقان گه زینم
داکو جانئ ژ خو هه لینم رانه بوو جان خۆتی یا من
رانه بوو چهندی هژاندم سهر و پی لیک زفراندم
عه قل و هش ههردو فراندم خه و گرانه خۆتی یا من
خه و گرانه بی خه یاله دیم دوره گهردهن شه ماله
لهو خودان عه قل و که ماله سۆر شرینه خۆتی یا من
سۆر شرین و خه م به لاقه خهت ژ مسک و لهش گولاقه
روو وهکی خورشید و تاقه لهب شیفایه خۆتی یا من
لهب شیفایه شاه جانه دهر نیگار عالی شان
دیم وهکی قهفتا گولانه خه مه ره قینه خۆتی یا من
خه م ره قینه پر ب نازه سۆرگولا باغی مه جازه
روح ژ (مه مدوحی) بخازه دا فیدا کهم خۆتی یا من
دئ فیدا کهم روح و جانا بو ته چهند مال و جیرانا
گهر تو رابی چله خانا خه و شرین و خۆتی یا من

کاروان

من دهما نیپرا دنی من دی ههچی هاتی دچوو
هه و هکی ئاٹا بوهاری هسک دبوو بی دهنگ و دوو
هه یهکی رۆژین دخۆب تهحلی و غهه تپیدا بوو
ئه و بن ئاخاهی مرن هندهک ل پی وان هاتنه دوو
بیژه من کا ئه و ئه میر و کانئ ئه و شاه و گه دا
کی دزانیت کا چ لی هاتن به کیش ریکیکه چوو
هه که سهک چهنه رۆژه کا ل فی وارگه هی دانشتوو
هادری باری خو بار کر گوتی کاروانی مه چوو
هنده تهعب و دهره و میحنهت و بوارن له دنی
ئاخری ژئ چوونه دهره قهت یهک ژ وان پی خو ش نه بوو
هه و هکی خهون و خیالی جارینان مه تینه بیو
وهکی چاقین مه قه بوون مه ژبیر کر و دل کو ره بوو
ژی هه می هه گاقه که یاکو تو تپیدا فی دهمی
یا دهیت هیش تو نرانی یا دوهی بوو خهون و چوو
ژی پی سهه رپاکی درپژ هه می ته به یه هووده بوو
سهه مخابن پی عیبادهت هه می ژ ته بووری و ل ته چوو
ما گه لو هیژایه فی به دخانه ئی ئه م بکپین
ب حووری و باغین بهه شتی ب شیر و هنگفینی دروو
دی بلا بی عاری مه بهس بن دهست ژ فی پوشتی بشون
به لکی ژئ بیچینه دهری پاکو ته میز و ماهی روو
ئه قه هه می بو ته مه گوتن قهت ته گوهداری نه کر
سهه مخابن کو بکه م ئه ف شیره تین به یه هووده چوو
نه و به تا سه عدی و خانی بووری (مه مدوح) هاته پیش
هند نه مایه دی بهیسی گوتی ئه خلالتی ژئ چوو

دلۆ

دل برینداری شـرینی ژار و بیـمار و دلۆ
که فـتیمه دهردی ئه فـینی ئای دلی من ئای دلۆ
که فـتیمه بهر دهره و ژانئ وهک له حنی صهوتی که مانی
ئاھ ژ دهستی فی جوانئ ئای دلی من ئای دلۆ
ئاھ ژ دهستی زولف و خالا ئاوری و اچا ف غه زالا
دامه بهر چه کیچ و نالا ئای دلی من ئای دلۆ
دامه بهر دهردی فیراقی هه لفراندم وهک بیراقی
سهه هوار ژ فی ئیشتی یاقی ئای دلی من ئای دلۆ
ههی ههوار ژفا کول و دهره میحنهت و عشقا د وهره
ئه ز کرم بی مال و شهیدا ئای دلی من ئای دلۆ
ئه ز کرم وهک شکلی دالی مام د کو فانا و بیسالی
عه شوه بین وی سهه شه پالی ئای دلی من ئای دلۆ
عه شوه بین وی عالی شانئ ئه ز کرم بیمارئ خانئ
خو ش دیم ما ئه ز ب جانئ ئای دلی من ئای دلۆ
ما کول و داغا برینی سو تنه دهردی ئه فـینی
ساخ دبن جارهک ب دینی ئای دلی من ئای دلۆ
ساخ دبن ما ئه ف مه هانه داغ و دهره و کول و ژانه
روح دهرمانئ من ب جانه ئای دلی من ئای دلۆ
روح مه جانا مه که ئی بوو نازک و حوور و په ری بوو
چا ف مه له و خهون و گری بوو ئای دلی من ئای دلۆ
چا ف مه ما ل به ژنا شـرینی ره مز و نازین خه مره فـینی
مام ب فی داغ و برینی ئای دلی من ئای دلۆ
مام د به ندا داغ و دهره دان خو شی پشتی ته مه بهردان
جان و دل هه ردو ل سهه دان ئای دلی من ئای دلۆ
جان ده ما هاتی ژ و یقه ئاته شی دل گرت ژ ریکه
سهه خو شم مامه ب دینی قه ئای دلی من ئای دلۆ

سهرخوښم بې جامې مهستم نهژدههابی ژههری گهستم
 ب گریا زولفاشه بهستم نای دلی من نای دلۆ
 نای دلۆ ژارۆ غهريبوؤ دووره دۆستۆ بې نهسيبوؤ
 خهسته حال و بې تهبيبوؤ نای دلی من نای دلۆ
 خهسته حال پر فنامه چاڻ ل ری یارا خو مامه
 نهز بو یاری جانفیدامه نای دلی من نای دلۆ
 جان ژ بو وی من فیدا کر دل ب عشقی موبته لا کر
 روح ژ (نهخلاتی) جودا کر نای دلی من نای دلۆ

کیڅه چوو

جانا من کا سهبرا من کا بیژنه من کا جان کیڅه چوو
 خوښی همی ل مه کرنه تاه بیژنه من کا جان کیڅه چوو
 شهقا بهری مه و دل بهری داغ و کهسهر کرنه دهری
 دل ژ غه ما سافی مه ما بیژنه من کا جان کیڅه چوو
 دل کوزری ژ وی ناگری جهرگ و هناڻ بوونه گری
 من گو هوار چوو ل من هه دار بیژنه من کا جان کیڅه چوو
 جانا دهلال یارا شه پال حالی مه کر وهک شکلی دال
 نهز چووم ژ دل چاڻ مانه زل بیژنه من کا جان کیڅه چوو
 ل به غچی گولا ل ناڻ سومبلا من دی پهری رهنا دلا
 کهیف و سه ما خوښ بو مه ما بیژنه من کا جان کیڅه چوو
 سیقین دستور ل سهر تهختی نوور من دی ل دور په یحان و جور
 سینه که کر من خیتشه کر بیژنه من کا جان کیڅه چوو
 جان هات ب مهش وهک ماهی گهش نه نی یا سپی چاقین رهش
 وهک ناگری دل کوزری بیژنه من کا جان کیڅه چوو
 من گو نه مان سه لوا جوان ژ درد و غه ما من حال نه ما
 بو ته مرم ناهه درم بیژنه من کا جان کیڅه چوو
 لیڅ گرنژاند سهر ل من هه ژاند دیسا ژنوو دل هه رشاند

دل چوو ژ دهست نهز مامه مهست بیژنه من کا جان کیڅه چوو
 جان هات ب مهش وهک ماهی گهش ته ماشه کر ب چاقین درهش
 سی جار که نی دل کر خه نی بیژنه من کا جان کیڅه چوو
 دل بوو که ری فی ناگری یار کو دمی هاتی بری
 شوعلهک فهدا شه و قی ل مه دا بیژنه من کا جان کیڅه چوو
 بوو شه و ق و تاف گرتم خوناف مامه ل وی بی دهنگ و ناڻ
 من گو هوار نهز بوومه ژار بیژنه من کا جان کیڅه چوو
 عه بدی فه قیر وی کر نه سیر نه دهاته بیر شاهی که بیر
 نهز بهنده بووم، ب خوئی ته بووم بیژنه من کا جان کیڅه چوو
 زولفین به لاف لی کر گولاف سو تن ل من جهرگ و هناڻ
 جهرگی خراب وی کر که باب بیژنه من کا جان کیڅه چوو
 جانا مه هات وی کر خه بات دونیا ل من روژی هه لات
 بین ری فری دل بشکوری بیژنه من کا جان کیڅه چوو
 نهز بی که سم ل مرنی بله زم له ورا دیسا نهز بله زم
 نهز بهنده بووم ب خوئی ته بووم بیژنه من کا جان کیڅه چوو
 ده رگه هه که کر سه بری مه کر وه ل لاه برا دل به غمه کر
 چاقین به له که کر مه هه له که بیژنه من کا جان کیڅه چوو
 دیم فه نه ره گو من و ره بیژنه من ته چ که سه ره
 ب سه ری ته که م دی بو ته که م بیژنه من کا جان کیڅه چوو
 نهو دیم پهری هاته ده ری دیسا ژ نوو دل کوزری
 بین ری فری دل بشکوری بیژنه من کا جان کیڅه چوو
 قورئان که کر عه ده که ذکر (مه مدوحی) دل پی بوو شوکر
 همد و سه نا بو ته هه نه بیژنه من کا جان کیڅه چوو

بیشا وهلات

ب خودی بیشا وهلاتی
 داغ ژ من هه ودانه قسه

ژ دل دسـۆژم وهکی مۆمی
 کول و دهرده جه میانه فه
 گهر بـینم ههر وهکی نهردا
 توژی خو ب خو بکه فی
 دل دی خوش بت، بی گومان
 ژ بیـقاری بی دی رابه فه
 مه هه ما په یان و سونده
 دی بکه یـن کـو تو بوژی
 خه م نه کیـشه رۆژ درێژه
 جار هک دی ل مه ئیته فه
 نیـزیکه رۆژا مه بیت
 ئالایی رهنگین بهه لیت
 خه مل و رهوشا ولاتان
 ئافتاب لی بده ته فه
 سه ر نقارا سوپه هی
 ئالا بلند که یـنه سه ران
 دهنگ و ئاوازی شـرین
 رۆژی دوو جال مه بیته فه
 سه ری سالی دی بکه یـن
 شه هیان و که یف و سه ما
 سه ر بلندی گه ف و گوپ
 جابا بیانیـا بده یـنه فه
 ههر دقـیـت رۆژا مه بیت
 ئەم ژی وهکی هه می درا
 ب له شکه رین لاوین چه له نگ
 سینۆری خو بگرینه فه
 ههر دقـیـت رۆژا مه بیت
 دهستا بده یـن داری چه کا

ئاه و تۆلان ئەم بخازین
 که فنییا نوی که یـنه فه
 بیست و پینج ملیون هه نه
 کورد ژی ئەگه ر بیـنه سه ریک
 ب سه رفـرازی دی بژین
 یان جو ژ خوینی به یـنه فه
 ئەقرو وهخته خوش دهراقه
 سپـیده به بیقا مه هات
 رابنه سه رخو گه لی کوردا
 ری و به راهی یا وه ئەفه
 پیکـشه راره ستن برا
 ل بهر شه رگه ها نا ل خو بدن
 دوژمنا ژ نه ردی خو راکه ن
 ژین بی خوین نائیته فه
 ئەف ژیانه پیکـشه ژانه
 مرن ژ ژینی چیتـره
 دوژمنا گوشتی مه خار و
 ههستی بیـت مه میتنه فه
 چه ندی لاوین هاتیـه کوشتن
 سه ر دپی خـسـما ته دا
 ئەز بو هه میای داغه دارم
 یهک ب یهک دناسمه فه
 خانه دانن سه رمه یان
 وال سه رحه دا ویران کرن
 نازکـیـن شوخ و شه پال
 ل سه ری چیا بهردانه فه
 ئەو زکـیـن هاتیـه دراندن
 بی بناس و ری کـری

يان بچيک لئى ھاتيه سوٽن
 ژ بييرا من ناچيته ڦه
 زک ل ژنکا شھق کورن
 بچيک ب قازوځاڦه دکورن
 ھيٽر نہ مريں بن بهر کورن
 کئ ل کافرا کريه ٺه ڦه
 وهک فرھنگا ل مه کورن
 سھد سھد ل زيندانا مرن
 چچک ژژنکا ڦه تکرورن
 ب ساخي ل گورا دانه ڦه
 وان سھد هزار بي باب کورن
 ٺه و ژي ژ وهلاتي دهر کورن
 نيڦهک ل کولانا مرن
 پيڦاس و برسي مانه ڦه
 بهسه (ٺه خلتي) بيٽر
 نوٽ و هھشت ژ دهر دا بي گيٽر
 داد و فيغانهک ژ ميٽر
 گھلي کوردا رابنه ڦه

.....
 ٺه ڦه ھله سته دژي ۲۹ سالي يا خودا ڦه ھانديه
 بيٽاري: ٺيشا تيفوٽي
 ٺافتاب: تيرٽرا رورژي
 سھرنقارا: سھري سپيڊي، ٺهلند
 بيٽا: دھرفهت
 خسما تھدا: دريکا تھدا
 ٺه خلتي: ناڦديري يا ھله ستھانيه
 فيغان: کورقان، کھسھر

باغي جهنان

کورستان چندی خوشه وهکی روح و جانہ
 ھمی ميٽرگ و چيمه نن باغي جهنانہ
 پيٽکڦه دھشت و چيا جھي شيرانہ
 پيٽکڦه باغ و چيمه نن جھي ميٽرانہ

گوناهيت من

گوناهيت من، وهکی خيزي چھ مانہ
 مھ روو رھش بوو ل حوزوورا يھزدانہ
 ل شھرما رھش چھوا دي بچمھ پيش وي
 چ بيٽر دي چ کھم سھد جار ٺه مانہ
 برا، تھ دبيري کئ ل حال م بکھن ھوين
 ل سھر من باره کئ بي حھد گرانہ
 ھه رور رورژھک ژ عھمري من دچيتن
 د ترسم بمرم و بي توٽھ مانہ
 پھ شيمانم ژ وي عھمري کو بوري
 نزانم دي چ کھم چھند رورژ مھ مانہ
 خودي، بو خاترا قھنج و سھ عيدا
 ل پاش مرنئ نه کھي من پو شيمانہ
 ب روويهک سپي بھيم ٺه ز تھ ببينم
 ب دل خو شوي بگريم، شادمانہ
 ھمی دوستا دگھل من تو عھفووکھي
 د گھل وا ٺه ز بکھم شاھي و شھھانہ
 خودي توٽي تو دانہ سھر مھ ٺيرور
 گوناهيت من ل بن عھفووي تو دانہ
 پھ شيمانم ژ دھستئ من چ نائي
 چھوا چي کھم ھھوارھ ٺه ڦ چ ٺانہ

عهـمر بۆرى نهـما وهـختى غـوروروى
 تورابه لهـز بـكه رىكى بزانه
 ته ژى بۆرى سهـ و چار سال تهـمامى
 كر هيجرهـت ل سى سهـد و شىست و سىانه
 تولهـزكه ژ دل بـكه توى خـهـلاتى
 هـهـقالت خـۆ بهـژمـپـره، چ مانه
 يهـقىنا من نهـوه دى من عـهـفو و كهـى
 دهـما مرنى بدهـى (مهـمدوح) ئىمانه

نهـف هـهـلبهـسته د ژى ۳۴ سالى يا خودا فهـهاندبه كودكه ۱۳۶۳ مشهختى.

عهـشقا شرىنى

ژ عـهـشقا ته شرىنى من ههـواره
 مه سهـر حهـتا قهـدهـم، جان پىـكـفه ناره
 ژ سهـر حهـتا قهـدهـم بووم پىـتهـكى سۆر
 شهب و رۆژى من نه سهـبر و ههـداره
 من نه سهـبر و، نه عهـزم و، نه سكوونه
 ل زارى من دائىم مهـحبوب و ياره
 ژ مهـحبوب و شرىنا ته ب دىرم
 بهسى من توژ چهـند دۆست و ياره
 ژ دۆستان و ههـقـالان ته ددىرم
 ب خۆ مىرم نه موحتاجم چ چاره
 عهـزى شهنـگى سهـىرانى تو رووحى
 دل و جان و جهـسهـد من بو ته داره
 مه دل دا ته و دسهـردانى د رى دا
 د بىرم يان ژى وهـسلهـت من بهـياره
 ژ قهـسدا وهـسلا سولتـانى ولاتان
 مه دائىم ل بهـر حهـبىبى ئاه و زاره

مه چهنـد سالا غهـم و تهـعلى دخارن
 ژ چاقىن رهـش بهـلهـك لهـيل و نهـهاره
 دگهـرىام نهـزل كهـهـفان و ل غاران
 وهـكى كهـهـوين ب نالين و ههـواره
 ژ دهـرد و فرقهـتا مهـحبوب و جانا
 مه دنيا پىـكـفه زولمات و بوخاره
 بوخارى هاقىته چاهقىن مه يهـكسهـر
 كو بىنا من د قهـسرىدا هـساره
 ژ هجره سهـروهـرى عالم ل مه بۆرى
 هزار و سى سهـد و پىنجى و دوو چاره
 ته دل سۆتى ژ (مهـمدوحى) برىفىكى
 ژ سالا ههـژدهـبه نهـقـرو بوهاره

سال ۱۳۵۸ مشهختى دهـمى فهـهینانا قى هـهـلبهـستىبه، ژى شىخ مهـمدوحى ل قىره ۲۹ سال بوو.

ژ عىراقى مه دقىت

ژ عىراقى مه دقىت خانهـقین قزل ربات و مهـندلى
 ههـقلىر و كوھ و چهـمچه مال سلیمانى و حهـمام عهـلى
 شنگار و ئاكر و ئىنسفن سهـرسنگ و ئالتوون كوپرى
 تهـلهـعـفهـر و راوهـندووزن داقووق و تووز و كفرى
 كهـركوك نامىدى و دهوك مووسل و زاخۆ پىنجوین
 عىنزال و بهـدر و رانىبه شهـقـلاشا و سهـلاحهـدىن
 شرگات و مهـخموور بهـدره شهـهـرهـبان ههـلهـبچه و زهـعـفهـران
 نهـقه ههـمى كوردن بهـلى حهـىفا مه تىت مان بى خودان
 بهـلكى دو مليون تى ههـنه (ئهـخـلاتى) هو تهـخمین دكر
 بو دوژمنا خوـش جهـنانه هندی مه گۆت فايدة نهـكر

تەمەفا

تەمەفا لەب ژ شەفا بۆچی مە رەنجبەنە دکەى
مە ئەملادارە ژ تە عەکسى چرا دگەل مە دکەى
تەمەفا مپیزە بکە کانئى گوناها مە چیبە
مە ب فئى رەنگى دسۆژى و مە پەرگەندە دکەى
تەمەفا من گو پەرى بپت و برینا مە فەکەت
دئى بۆ حالئى مە گرى یان دئى عیلاجا مە بکەى
تەمەفا دل مە ب تە ئیرۆ کرەف بەند و هەفقال
ئەز ب روحئى ل تە دنیرم تو چرا هول مە دکەى
تەمەفا من دبەهى بۆچی ل تە مپیزە دکەم
دا ل حالئى مە بپرسى کول و دەردا تو فەکەى
تەمەفا من ژ کولا گرتى گولا رەنگین و باف
مە ژدل هەر تو حەباندى بۆچی نازا ل مە دکەى
تەمەفا ئەم ژغەما عشقا تە پر دل کەسەرىن
مە تو گرتى دلئى قەنجە تو مە بئى چاره نەکەى
تەمەفا بەختئى تە مە من ب فئى دەردى نەکوژى
توچ جارا مە نەهیللى مە ژ خو شیرقە نەکەى
تەمەفا ب عشق و ئەفین من تو حەباندى د دنئى
و هەکو هیرک ل تە دنیرم توئى لیبال مە دکەى
تەمەفا ئاھ تەمەفا ئاھ تەمەفا ئاھ تەمەفا
تە عیلاجا مە نەکر بۆچی برینا ل مە دکەى
تەمەفا خو ب زەرى شەنگە شرىن دوست و هەفقال
روح ب یەک جارى تە دى مرم گەر مە نەکەى
تەمەفا بسوبند و قەسەم وەک تە مە ناڤین چ پەرى
مە مرازه تەمەفا جانئى تو چاڤا ل مە فەکەى
تەمەفا بپتە بها دئى بکرم ب روح و جەسد
ئەفە سۆزا مە دگەل تە کوب گۆتتا مە بکەى

تەمەفا ب عەهد و وەفا ئەز چ جا تەرکا تە نەکەم
تو خودئى کەى تەمەفا بپیزە من کا دئى توچ کەى
تەمەفا کولوما سپى تە ل مە کرە دان و دکاک
مە نەزانى هەمى داڤن دئى مە پئى پەچریمە کەى
تەمەفا شوکرى بکە ئیرۆ بریندارئى تەمە
تە چ بازئى ژخوورا گرت و ب وى راقئى دکەى
تەمەفا هپیزە ئەز نزانم کانئى فیکرا تە چیبە
دئى وەکى یا کومە گوئى یا ب عەکسا مە دکەى
تەمەفا بۆچی تە (مەمدوح) ب کولا کوشتى هەفقال
ما یەکئى دى هەبە ئیرۆ ژ وى چپتەر تو بکەى

غەم و دونیا

ئەگەر ب رویتى بژى یان تو ب زەنگینى
دڤئى هەردەم ب کول و دەردا ب بۆرىنى
غەم و دونیا دگەل بپیک بوونە هەڤگۆر
کەسى بئى غەم چەوا دئى ل فپیره بپینى
مە هەنگڤین دى دگەل ژەهرئى هەڤسیر کر
ئەگەر چاک لئى بنپیرى دئى دەرىنى
نەکو تو ب وئى شرىنپئى ببیە مەغرور
بزانه ئەو هەمى ژەهره شرىنى
گەلەک خوئى و شاهى ژئى مە دپتن
بەلئى ناخر هەمى ل مە کرنه شپینى
ئەممانەت من ل تە ئەو بیت برادەر
چوجا فپیرا نەکەى دوست و ئەڤینى
ئەگەر سپپیدئى تو رابى زۆرى کەیفخوئى
موحهققەق دئى ل تەکەت نپقرۆ گرىنى
هزار قەسر و پلاسان لئى تو چپیکەى
دڤئى ناخر ل ناڤ گۆرئى رەش و تارى تورینى

هزار کس هه وهکی مه پچ د خوښ بوون
 ل سهر تهختان دکر کهیف و شههینی
 ژ نشکپښه مرن نهو پیکښه بوړین
 توئه خباری دوا رهنکه بخوینی
 ژبو ته من نځیسین نهف نهسیحته
 دترسم شییرهتیت من تو بدرینی
 بهسه (ئه خلاتی) کهس گوه ناده تن ته
 چرا هنده تو دورا قسه دهوینی
 له دونیایې عه جاییب پر مه دیتن
 لهوا (مه مدوح) تو پر دهر د و برینی

حوسن و جه مال

مه ژ بل حوسن و جه مالی مه ژ مه حبویا قه ناڅی
 مه غه ره ز سونه تی خه للاقه ژ وی پیښه مه ناڅی
 تو به زولفین خوبی تاتا نه کو من پی بگری
 مه ژ وا تهرجی بسکا مه غه ره ز نینه مه ناڅی
 مه ژ وی نه قش و نیگاری به خودی سافی مه ما دل
 جانی مه عه زیزی به خودی بیی ته مه ناڅی
 عشقا ته کرم بی سهر و بی مالی هه وائی
 سه د جار ته فییدا بیت دل و جانی خوه مه ناڅی
 دل مایه د به ندا ته وهکی بلبل شهه ییدا
 بیهنه ک ژ نه سیمی ته بکم زیده مه ناڅی
 غونچه ک ژ ته نادم ب دوو سه د نیرگری شهه لا
 جانی مه چرا به غمه دکه ی نی مه خوه ناڅی
 نه نوار ته جه لالیه ل دیمی ته عه یان کر
 ئیرۆ مه ژ بل وی، پهری حووری مه ناڅی
 بازاری بکه ن حووری ب ته خو بگه پورن
 یهک یهک ته ب وا نادهم و نهف به یعه مه ناڅی

ته رحیین وهکی به ژنا ته ژ بالا دهه ژینم
 نی ته رحه په ریسیم تایې بی ته رحه مه ناڅی
 سوژگول وهکی دیمی ته یه وه لاهی و بیللا ه
 بیهنه وی نه نهو بیهنه مه گول بیی ته مه ناڅی
 هه ناڅی وهکی ناڅی ته بیت خوښه مه نهو ناف
 ناڅی نه وهکی ناڅی ته بیت جانی مه ناڅی
 (ئه خلاتی) وهره خو ژبو یاری بکه قوربان
 قوربانی ته بم خوښتره نهف ساخی مه ناڅی

هه قال

هه قاله ک ته قی تو نه بیینی ل دنی
 گه لهک چیتره بو ته روینی ب تنی
 مروڅی خراب تیکه لا وی نه که
 تو دی پوشیمان بی ل داری دنی
 نه به هه فگورئ نهو که سی به د عه مه ل
 نه مانه ت تو بکره نه قی گوتنی
 وه گهر نه دبی رووړه شی مال خراب
 تو هه ردهم ژ حه سره ت دپیژی ل منی
 نه گهر تو بیینی ژ قه نجین خودی
 ب دهر فته ت بنییره نه وی دیتنی
 دگهل وان ببه هه قدل و هه منشین
 تو دلغانی رابه حه تا مرنی
 نهون غه مره قین بو ته وه قتی غه مان
 دگهل وا تورینی دی بییه خنی
 تو بکری خه لاته ک ژ دهستی نه وان
 ب غه نیمه بنییره نه وی دایینی
 نه قه شیره تا من بلا بو ته بیت
 وهها گوتی مه مدوح دهما گرتنی

ل ساللا هزار و سئ سهد و شپست و سئ
 ل زبندانان مووسل ل چری یا بنئ
 دکر نهه سهد و چل و چار و هزار
 وهفات کر بوو نووری شهرفی دنئ

* ئەف ههلبهسته هاتیه فههاندن د وئ دهما کو شیخ مهمدوح زبندانی بووی سال ۱۳۶۳ مشهختی ل زبندانان مووسلی.

* توفي عمي الشيخ نوري البريفكاني في الموصل في خريف سنة ۱۹۴۴م رحمة الله عليه رحمة واسعة اجمعين، ونقل جثمانه الى بريفكان ودفن بجوار والد السيد عبدالجبار عبدالقهار البريفكاني. «ممدوح البريفكاني»

حووری یا د باغی جهننه تی

حووری یا دباغی جهننه تی
 سوتم ب نارئ فوورقه تی
 له علی وهره دویری وهره
 نوور و شهمالا دهوله تی
 روحا مه بیی ته هادره
 ب دهردی فیراق و هسه ره تی
 ب دهردی فیراق و سو تنئ
 داد و مهدهده وهی لال منئ
 هه تا کوو روژا مرنئ
 ناکه م ژبییر یه ک ساعه تی
 ناکم ژبییر ته یه ک ده می
 سه د جار ب سوژم ژغه می
 تلیه ک ته ناده م ب عاله می
 سه د جار قه سه م ب خال و خه تی
 سه د جار قه سه م ب لیقین دسوژ
 وئ بادی یا رهخ لی بوو سوژ
 جانا مه هات بی وهعد و دوور
 دل کهفته به حرا له ززه تی

یه ک ژئ ل عال بو مه دهات
 غونچه ک ژ له علین سه رمیان
 کهس نه تله سا سیما ب نوور
 ژ له علان وهک میحنا دهوله تی
 مهی دا من وئ ب دهست و دوور
 دل کهفته حالئ سه که ره تی
 دل کهفته باغئ خه مریبان
 پهقس و سه ما و شاهییان
 عه کسا بنه فشادا چیان
 سو حان ژ شاهئ قودره تی
 سو حان ژ شاهئ زولجه لال
 نهو سوژ شرینا سوژ شه یال
 ئینا وجوودئ قئ خه یال
 گریا د گاهها حیکمه تی
 ئیرۆل مه کر دوست و هه قال
 سه د جار شوکر ژقئ هیمه تی
 دل کهفتیه به حرا قولزه می
 کاسه ک ژ ئاقا زه مزه می
 کا سو حبهت و که یف و سه ما
 خووشی مه پشتی ته نه ما
 گریا د گاهها دامه نهو
 قه لبئ مری راکر ژ خه و
 له علی وهره بگرین سه ما و
 هلکر شه مالا دهوله تی
 هلکر شه مالا سوژ و زهر
 حووری په ری چهند دوور گه وههر
 گهر خو بگوهرن سه ر ب سه ر
 ناکه م ب هه میان یه ک خه تی
 ناده م ب هه میان یه ک مووی
 برعوومال دفنا جاری

سه‌رداری مه‌جنوون تویی
 بهن و هه‌دارم ب ته‌تی
 له‌علا د دوره سه‌رمیان
 حالین د هووره قه‌لبی جان
 (ئه‌خلاتی) ژئی گرتی نشان
 همد و سه‌نا ژقی نیعمه‌تی
 بهن و هه‌دارا مه‌ ب ته‌هات
 ده‌کرل مه‌ نیل و فورات
 دیسا دقئ بکه‌م خه‌بات
 دل که‌فته باغئ جه‌ننه‌تی

دا بچینه لاله‌شینئ

رابه‌ دا ئەز تو بهه‌فرا بچینه لاله‌شینئ
 کول و کۆفانا بهیلین نوی قه‌که‌ین ژ دل ئەقینئ
 میترگ و چیمه‌ن خه‌ملین سووسن و سومبل که‌تنئ
 ته‌رنا گرتی خوناڤ و چووم و کانی که‌تنئ
 سۆرگولین سیمایی رهنگین گرتنه رهنگئ ب خوینئ
 نیرگزین سه‌ر دگران لی دکه‌نه باوه‌شینئ
 که‌قین که‌فته کاتۆی که‌و ده‌ری هاتنه‌ شینئ
 عه‌نده‌لیب دیسا دخوین بلبلی ل سه‌ر هیلینئ
 چیمه‌نن نازک و ته‌ر حوور و په‌ری پوونشتنئ
 شاهییی ل یازده‌ی ئاداری شوخ و شه‌نگ ویت به‌زنی
 نازکا خه‌مله‌ گریدان شوخ و شه‌نگ رابه‌زینئ
 کووفی خار کر تو بنئ به‌ژن و بالا شرینئ
 ئاسک و مامبز و کیقی قول ب قول ویت گرتنئ
 خوشی یا که‌تیبه‌ وه‌لاتی رابه‌ دا ئەم بچینئ
 (ئه‌خلاتی) ژخودئ خاست رۆژه‌کا هۆسا دئینئ
 نه‌ورۆژی سالا مه‌ نوی کر ب خیر و شاهی بگه‌هینئ

کوردو رابن

هلۆ رابن گه‌لی کوردا ب جان و مال ب عه‌هد و سۆز
 بنیترن فارس و تورکا ل مه‌ ناپرسن عه‌ره‌ب و پووس
 ژ تورکا یا مه‌ بۆ ئەرد و هه‌می ریزه‌ هه‌می ته‌رسۆس
 هه‌کاری و تونجه‌لی و مه‌رعش که‌میشخانه هه‌تا تۆرۆس
 هه‌نک قه‌یسهری و سیواس هه‌نک تۆقان هه‌نک می‌رسین
 ئەقه‌نه‌ دیرسم و عنتاب قه‌ره‌حه‌سار و ئارتوین
 بینگۆل و شه‌رنه‌خ و جزیر ئەخلات و ماو و فارقین
 سویره‌ک و ویران شه‌هر باتمان و دارا و مسی‌بین
 مه‌لاتیه ئەله‌ه‌زیز خه‌ربووت گه‌رسۆن و ئادیبه‌مان
 قه‌ره‌کۆسه و ته‌ره‌بۆن بازید و قه‌رس و ئەردومان
 ئۆرفا و سیرت و ئەرزه‌پۆم بتلیس و مووش و ئەرزنجان
 ئیسلاحییی و ئیسکه‌نده‌روون دیاره‌کر ماردین و وان
 ئەقه‌ هه‌می کورد بوون خوپی زاری د کورمانجی دخاند
 مان بی خودان و بی خوپی له‌ورا کو تورکا ژ مه‌ ره‌قاند
 (ئه‌خلاتی) هندی با دکر تورکا جه‌تی مه‌ ژخۆ کراند
 که‌سئ چ پسیار لی نه‌کر ده‌رد و غه‌ما دل په‌رتاند

سینۆر

مووسل و ته‌فریز و شیراز هه‌مه‌دان و تۆرۆس و سینۆز
 به‌حرئ قه‌زوبین به‌حرئ فارس به‌حرئ ره‌ش به‌حرئ به‌یاز
 ئەڤ توخین بۆ مه‌ کوردا به‌لکی سامسۆن و ئاراز
 دئ بژین یان دئ کوژین دوژمن وه‌ناکه‌ینقه‌ بژین
 ژ نووکه‌ پیقه‌ بۆ که‌سئ قه‌ت چ ته‌مه‌نا ناکیشین
 ئەم دخازین جه‌نگه‌ بازین ئەم ب خو شیریترین بژار
 مه‌له‌ک خوئین بۆ نه‌یارا هه‌ر وه‌کی گورگین ده‌ار
 بۆس و گوزه‌ک مه‌ گریدان مه‌له‌ک زان وی هاته‌ خار

رۆژا جهنگی ئەم دخازین دا بژین وهک خویندهکار
 دئ بژین یان دئ کوژین دوژمن وهناکه ینقشه بژین
 ژ نووکه پیئشه بۆ کهسی قهت چ ته مهنا ناکیشین
 رۆژا جهنگی هوبن دبیین ئەم پلنگین یانی شییر
 فیرسیین کۆه و چیانین په هله وانین شهف ب کیر
 ل قی جهی هه ر ئەم خودانین بۆ کهسی نابیته بییر
 چهندی عالهم دا بزانتن پاشی کوردا نینه مییر
 دئ بژین یان دئ کوژین دوژمن وهناکه ینقشه بژین
 ژ نووکه پیئشه بۆ کهسی قهت چ ته مهنا ناکیشین
 بیست و پینج ملیۆن د دیرین ئەم هه می کوردین خۆری
 په هله وانین سه ر بلندين دهست بژارین بۆ شه پری
 وه عده بیت بیئا مه بیتن ئەم که که بن تۆلین به ری
 ب سیند و په یمانین مه خارین دئ بژین وهک کشوه ری
 دئ بژین یان دئ کوژین دوژمن وهناکه ینقشه بژین
 ژ نووکه پیئشه بۆ کهسی قهت چ ته مهنا ناکیشین
 ئالایی رهنگین هلیین چهندی لاوان خه پر بکه یین
 کوردستانی ب خه ملیین تانک و تۆیان پر بکه یین
 که سک و سۆرا بهه ژین دوژمنای پئ کۆر بکه یین
 نه فرۆزی دیسا شه ژین (ئه خلاتی) دل خۆش بکه یین
 دئ بژین یان دئ کوژین دوژمن وهناکه ینقشه بژین
 ژ نووکه پیئشه بۆ کهسی قهت چ ته مهنا ناکیشین

گهه

گهه نه شیم پابم ژ عه ردی
 هه ر وهکی قورسی گران
 گهه ب چۆلا دکه شم
 جارنا به خۆراییی سلم

گهه وهکی بایی سیپانی
 ل سه ران دفه تلم

دونیا

دونیا جهی دهرد و خه ما
 ساخی چ خۆشی تی نه ما
 مرنئ تو له زکه خۆش وه ره
 ژئ دهرکه تن بۆ مه فه ره

غه زال

سیما ده لال
 شوخ و شه پال
 وهک شکلی دال
 من دیت ل مال
 هه ر وهک غه زال

فهرهنگا ئه خلاتى

دانانا: شىخ مه مدوحى ئه خلاتى بى بريفكانى

دهرگهه ئىكى پييتا نا

ئا: نعم

ئائينه: مرآة

ئابور: اقتصاد

ئاپو: العم

ئاجار: نوع من النبات

ئاخ: تراب

ئاخه بان: تراب السطح

ئاخ ئاخ: كلمة تحسر

ئاخوير: اصطبل للحيوانات الكبيرة

ئاخويرك: حشرة صغيرة تشبه البعوض

ئاخفت: تكلم الانسان

ئاخفتن: التكلم والكلام

ئاخولا: اسم قريتين في عشيرة شيدا

ئاخينك: تحسر

ئاده: قطف الاعشاب الزائدة في مزارع الحنطة والرز

ئاده: تنقيح، جزيرة

ئادودك، هادود، گولج: اداة لقلع النبات

ئادار: شهر آذار

ئادى بهمان: مدينة تقع في كردستان تركيا

ئاريا: توجع بشدة

ئار: دقيق

ئارقان: طحان

ئارو: خيار

ئاره زوو: مقصد

ئارام: هاديء

ئامانج، ئارمانج: هدف

ئاريشه: ناسى، صعب

ئارميش: حرير

ئارينوك: الحمص المكسر

ئارينك: نوع من البكاء، يقال للطفل حين يبكي كثيرا

ئارنيس: ميناء ومركز ناحية على ساحل بحيرة وان

ئاراس: نهر في قفقاسيا وهو الحد الشمالي لكوردستان

ئارخافك: اكلة كوردية، طحين مقلي بالدهن

ئازا: قوي ومتين، العفو من حقه، العتق من العبودية

ئازاكر: عتق من العبودية، وعفى عنه

ئازاهى: مجلس العزاء

ئازريا: غضب

ئاسك: غزال

ئاسن: حديد

ئاسمان: السماء

ئاسمين: ياسمين

ئاسانى: سهل

ئاسيده: نوع من الحلوى

ئاس: حصين، منيع

ئاستهنگ: عائق

ئاسن: صعب، مستعصي

ئاسپيندار: اسم شجرة معمرة وعالية

ئاسيهى: صعوبة، اسم قرية على طريق زاخو

ئاش: طاحونة

ئاشقان: الشخص الذي يعمل في الطاحونة

ئاشك: قهوة، دقائق القهوة

ئاش بو: اصلح، تواءم، اصلح بينهم

ئاش كر: اصلحة، اصلح

ئاشين: نعيش

ئاشيژن: خيط من شعر الماعز

ئاشيچك: اسم طير ملون، زرع

ئاغا: رئيس

ثاغله ويك: مقلاة

ثاڤ: ماء

ثاڤاهي: عمارة

ثاڤه دان: غنى

ثاڤزه: نزير

ثاڤريشم: حريز

ثاڤه ماست: شراب اللبن

ثاڤه دانك: الدلو الذي تروى به الزهور

ثاڤه رين: اعمار، كلمة تشجيع

ثاڤه رت: امرأة

ثاڤي: ضايح او الزرع المائي

ثاڤك: حساء اللحم والدجاج

ثاڤدان: السقي

ثاڤس: حاملة

ثاڤر: مكان وضع علف الحيوان

ثاڤايه: معمر

ثاڤه ريس، ثاڤريش: الحرير الخام

ثاڤار: اراضي

ثاڤر: نار

ثاڤرئ: عقرة

ثاڤه: حافظ

ثاڤهه: منتبه

ثاڤهدار: يعلم بالامر

ثالا: علم، اسم عشيرة في ولاية وان

ثالينوك: قطع من حمص، نوع من النبات

ثالوزيا: تعقد

ثالوز: معقد

ثالك: خد

ثالك: جانب

ثاليك: علف

ثامير: آلات وادوات

ثاميدى: بلدة في كردستان العراق

ثاموزا: اولاد العم

ثانه: علامة تستعمل للنفي

ثان كو: يان كو، يعنى به، بالاحرى

ثانى: اجابة

ثاه: كلمة تحسر

ثاهين: صلب، حديدي

ثاهيت: نوع من الامراض

ثاواز: لحن

ثاوار: مهاجر

ثاوارى: هجرة

ثاور: هاجر، غمزة عين

ثاواى: صورة

ثاى: كلمة توجع

ثهلينف و بئ

ثه برو: حواجب

ثه بيراخ: دولمة، ثمن ملفوف باوراق شجرة العنب

ثهلينف و تئ

ثه تين: القرن الذي يستعمله الحداد لصهر الحديد

ثه تون: الحرارة العالية

ثه تروش: مركز ناحيه المزوري في بهدينان

ثهلينف و جئ

ثه تجارى: قطعيا

ثه جياخ: عشيرة

ثهلينف و خئ

ثه خست: اوقعه، طرحه ارضا

ثه خ: كلمة فرح

ثه خلاط: بلدة كبيرة على ساحل بحيرة وان وكانت مركزا مهما لايالة ارمينيا في زمن الايوبيين

والامويين وتقع تقريبا في منتصف كردستان.

ثهلينف و رئ

ثه رته: متوسط، ما بين

ثيروه: هاهنا

ثيرو: اليوم

ثهرزان: نجس، خفيف، رخيص

ثيريش: هجوم

ثهقريشم: حرير

ثوردى: المعسكر

ثوردو: بلدة على الساحل الجنوبي من البحر الاسود وهي الحد الشمالي الغربي لكوردستان.

ثهرك: كلمة تعبير ولوم وكثرة

ثهرزينك: الذقن

ثهليف و زى

ثهزمان: لسان

ثهز: انا

ثهژهها: الحية الكبيرة

ثزمك: الم ومرض جلدي

ثهليف و يى

ثيسك: ترييع

ثسپيندار: اسم شجرة

ثيسا: قبيلة من عشيرة الگويان

ثهساس: اصل

ثيسكهله: منار

ثسكه ندهرون: ميناء ومركز لواء تقع على ساحل البحر الابيض المتوسط

ثهسپ: حصان

ثاسيتان، دهريزان: عتبة الباب

ثستير: نجم

ثستين: عامود

ثيش: شغل

ثيش: وجع، مرض

ثيشا: تألم

ثيشك: زاوية

ثشكهفت: كهف

ثوئشى: عنقود عنب

ثيئشى، ثيئشويته: قوي البنية

ثيئنيك، ثيئشويته: صحيح

ثهليف و قى

ثيئقار: عصر ومساء

ثهقان: هؤلاء

ثهقانه: هؤلاء

ثهقرازى: صعود

ثيئقشى: ورم

ثاقر: مكان علف الدواب

ثهقين: محبة

ثهليف و لى

ثهلمانا: قبيلة من عشيرة المزوري

ثهلند: الفجر

ثولامى: متوالي

ثيلشك: ازدحام وهجوم

ثال: طرف ولون احمر

دهرگهئى دووى پيتا بن

بهسه: كفى

بهنيشت: علك

بهتهن: مرتفع

برسى: جائع

بنهجه: اساس، موطن

بهرداى: متروك

بدليس: بلدة كبيرة في كوردستان تركيا

بهركهفتى: لائق ومناسب

بانگ: آذان

بهيار: ارض غير مزروعة

بئ شهباب: بلدة صغيرة في كوردستان تركيا

باش كالا: بلدة كبيرة في كوردستان تركيا

بريسى: صاعقة

بيرا: اخو الزوجة

به رانبهر: مقابل
بالتة: نوع من الفأس
به رگه ريان: مراجعة
بسيپورى: مراسل، فاهم
بيئندان: التنفس والاستراحة
به رزه: مخفي
بزاڤ: سعي
بوش: الكثير من الماء والفائض
بيئتقى: يحتاج، احتياج
برميت: تراب التبغ
بنك: ما تحت التتن
بيھ: السفرجل
بيھوك: اسم شجرة
بستى، پستو: ياخة
بازرگان: تاجر
بزرى: حفي، حافي
بيتك: بشرة تخرج في الجفون
به راف: حجر تحد به الآلات الجراحية
برجى، برسى: جائع
به نند: عقد من الورق وقطعة من الغناء وغيرها
به نندك: خيط عريض
برك: حوض الماء
باده: انا
باپير: الجد
بنواشه: بناغة، اساس
بنچان: رخو الدقيق
به رده قانى: آلة تضرب بها الحجارة
به ديل: العمر
باشقه كر، ژتيك جودا كر، ته فريق كر: فرق بين
بيث: فرصة
به لك: ورق الشجر

بيريشان: المرأة الحالبة
به ره فان: الشخص الذي يفرق بين متنازعين
باسك: ذراع اليد، قصبه تدخين
په حن، پان: عريض
بيانى: غريب
بيمانى: سكان
به رداى: متروك، مطلقة
به هي: تعزية
بها: قيمة
بانگين: نداء
بينشى: عطس
بنگهھ: اساس
بندان: رخوة الدقيق، بنضان، مخلفات الطحين، علف الحيوانات
بينگاڤ: مجبر
بنزينك: ما يخفى تحت السرج
به ره داهى: متروك
باله ته: عشيرة كوردية
بقر: فأس
بابه ليجك: الاصبع التي بجانب الاصبع الصغير
بهق: الضفدع
به خت: وجدان او الطالع
به ختيار: صاحب طالع واقبال وحظ
به قل: مثيل
بوچى «يو»: لماذا
به يته شه: انسان لاابالي
بيابان: صحراء
بيلدك: اربعة ايام من آخر كانون الاول الشرقي مشهورة بالبرد والشدة
بيلدوخه: اربعة ايام من اول كانون الثاني الشرقي مشهورة بالبرد والشدة
بيتمك: الحبة الخضراء الناعم
به رماى: فضلة وما تبقى من الاكل
بزى: عبء

باجان: طمّاطة
 بناس: سوج، سبب
 بحورى: تحسر
 بزداند: خاف وقطع
 بهزى: ركض
 بروف: نوع من الامراض الجلدية
 بيتقل: انف
 بشكفت: انفتاح الورد
 باروف: المطر الشديد مع الهواء
 بشكوژ: غنج الورد
 بنهكوك: مركز
 بيتانوك: كوليلكيت بوهارى، شقائق النعمان
 بهلاليك: شجر
 بهلاث: انتشار
 بههتى: تفاجئ
 بيك: نوع من النبات يخلط مع الجبنة
 بويك: عروس
 بهرتيل: رشوة
 بتين: تمام واجمعون وكلهم
 بيراتى: لعب يلعبون به الاولاد
 بيراهى: بيرهاتن، تذكير
 بهراهى: زمان الماضي

دهرگههئ سينيئ پيتا پا

پات: مؤخرة الرأس، نوع من الزهور، معادل، مساوي، خبز
 پاقرژ: نظيف
 پاش: بعد
 پاشى: وراء
 پيشى: امام
 پشتى: بعد، حمل
 پهشى: طفر
 پهلى: تحطم

بهردهف: على اللسان
 باليلك: بثور
 بلا: فليكن
 بهرچوى: الحمل الساقط
 بهرگيز، شهل و شهپك: ملابس كوردية
 بناف: شجرة
 بهربياف: صحن الدار
 بيتزه: قل، نحل الدقيق
 بژارت: نقي او نظيف
 براژت: شوي
 بهبيبنك: اسم وردة صفراء اللون
 بيردوش: صطل
 بپيار: فعال وحاد، قرار
 بهرازه: كاريتة، الخشب الكبير القوي الذي تكون قوة البناء عليه
 برازه: الغير
 بريفكان: اسم عشيرة وقرى تقع في كوردستان العراق قرب دهوك
 بامهرنى: بلدة صغيرة قرب دهوك
 باعهدرى: قرية تقع في كوردستان العراق سكانها من الكورد الأزيديين
 بلهك: ما يأخذ بين الاصبعين
 بيروزي: مباركة
 بيچهك: قليل الشيء
 پچهك: قليلا
 بازه: نوع من القماش
 بندك: آلة في الرص
 بهرسوژ: حموضة
 بيناهى: ضوء العين، رؤية
 بيتقيرى: تيفونيد
 بن: بندك
 ژاره: منقى ومصفى
 بژكى: تفرق
 بناغه: اساس

پارزین: مصفی
 پار: العام الماضي
 پاری: لقمة
 پەرداغ: كأس
 پوخین: نوع من الطعام
 پلوخ: ناضج
 پش: الكبدة الاحمر
 بهر: بساط، صدر او امام
 پیتل: موج
 پهلاتینک، پهروانه: فراشة
 پهل: جمرة نار
 پهز: الغنم
 پهلهپهل: كفاح من اجل الخلاص من مآزق
 پهلاث: الرز المطبوخ
 پهراگنده، پهراکنده، بهلاوهلا، بهلاث، تهراههرا: منقسم
 پیخاس: حافي
 پدی: لثة
 پهنجهرک: شبك
 پاریز: مناعة
 پلنگ: فر
 پهسار، چول وپهسار: دهقەر
 پیفاز: بصل
 پهرواز: طیران، اطار صورة
 پهلاص: قصر
 پهريشک: ما يسقط من الثلج من القطع
 پسیار: سؤال
 پیخامی: پیخاسمه: لأجل
 پهشکین، دینجبر، تهحساندن: انزلاق
 پهلايهک: قطعة من الارض
 پهلا: من المطر في الخريف
 پاله: عملة وفعول، عامل

پویش: الحشيش اليابس
 پاشمان، پهشیمان: نادم
 پهريشان: فقير او قصير اليد، ضعيف الحال
 پاچ: علامة، وسام
 پويچ: فاسد
 پارچه: قطعة
 پهلشقه: عتيق
 پاخل: جيب
 پهلهخ: متمكن
 پي: كثير
 پهند: حكمة
 پهرچهم: شعر مقدمة الرأس
 پال: مسند
 پهر: ورق وجناح
 پاره: نقود
 پشیک: هرة، قطة
 پارزینگ، پارزینک: حقيبة ظهر
 پسمام: ابن العم
 پیغهمهبر: نبي
 پهنج، پهنجریک: مخلب
 پیئج: خمسة
 پیئجی: خمسين
 پير: شيخ
 پاکي: المنة، النظافة
 پاک: طاهر
 پاگ: مأوي الحيوانات
 پاشا: الوالي، السلطان
 پهروک: قطعة قماش
 پهرك: ورق لف السيگاير، اوراق
 پایز: خريف
 پیئشکیش: تقديم

پاشل: عبء
په لژی: حاول وسعی
پرتال: بضائع
پیز: نبات یؤکل، ینبت فی الماء
پیس: نجس
پاتک: رقبة
پویتى: هش
په قیشک: بثره
په قى: انفجر
په رتى: ینمحي
پزدان: کيس الرحم
پانى، په حنى: عريض
پيچ پيچوک: الاشياء الصغيرة
پيچى: القف والفجور
پان: مسطح
په حت: خبز
پر: جسر، عبور
پرت: قطعة
په يا: عابر، نازل
په يام: رسالة، جواب
په رگار: آلات، آلة هندسية
پيتى: حس، بدون حس
په يسک، پيسترک: سلم
پيفوک: نبات مثل البصل الصغير يؤكل
پاريف: لحم غنم يشوى في التنور بطريقة خاصة
په لک: شجرة في كوردستان
پيان: وعاء
په لچم: ورق الاشجار
پيرهک: نساء
په چريمه: التصق به
پيلان: مؤامرة

په نير: جين

پاريك: قطعة صغيرة من الخبز

پريزه: مكان قرع الحنطة بعد حصادها

په رسيث: الزكام

پارسه نك، پارسه ك: مستعطي، سائل، مستجدي

پند: حيوان

په هله وان: بطل

په رده: حجاب

پويت: ضعيف البنية، قوت الماشية ويتألف من اوراق الاشجار

په ليت: نجس

پيتقاري، پيشيري: تيفو

پيلك: فلس

په شك، چپك: قطرات

په شي: انفلت قريب منها

پركنده، پراكه نده: انتشر

په ريشان دل ب غم: منكوب

پيتچولك: الولد اذا لف في الخرق حين الولادة، القماش يسمونه قماذك

دهر گهه چار پيتا دئ

دئ و لئ

دل: قلب، فؤاد

دلوثان: محبوب

دهلال: مدلل

ديليانك: سلم

دليهر: محبوبة اخذت القلب

دوليتك: ما بقي اخر البيادر من الحبوب التي لم تخرج من الكمام

دهليقه: مجال

دئ و مئ

دهم: وقت

دومان: دخان

دوماهي: نهاية

دئ و ئئ

دهن: فخار يوضع فيه الماء ليبرد ويصفي

دهنگ: الصوت

دندك: حبة الحنطة او الشعير او الرز وآلة في الرص

دئ و هئ

دهه: عشرة

دههبه: الحيوان الوحشي المضر

دهوك: مدينة من كوردستان العراق ومركز محافظة دهوك

دوهي: امس

دئ ها: خذ

دهول: طبل

دئ و وئ

دهوران: دائرة الزمان

دهوار: حيوان، الحمار واصناف الفرس

ديوار: حائط

دهوين: طعام يصنع من اللبن والقمح

ديوان: مجلس

ديوانه: مريد، مجنون

ديتو: شيطان، عفريت، جني

دهويت: يريد

دئ و بئ

دياربه كر: مدينة في كوردستان تركيا

دياريو: ظهر

دي: أم

دياري: هدية

دئ و غئ

دهغل: نامير، عدة

داغ: كي، جروح

دئ و فئ

دهف: الفم

دهف: عربة

دفرن: بمعنى الرقاق للدف

دفن: انف

دهقه: الجمل

دئ و قئ

دوق: رجل سياسي وديني

دقور: قاطين، دقور

دقدانك، ناميري دهقاندني: آلة الدقة

دئ و كئ

دكاك: الحبوب والذخائر والقوت

ديكوانه: دواء تصاد به العصافير

دهكه نهك: مجدي، هه نهك دين دهكه نهك: الجديدة

دهر گههئ پينجئ پيتا تئ

تئ و نهليف

تا: حمى، سخونة

تارى: ظلم

تاميزك: بشرات تخرج في اطراف الفم آخر السخونة

تالان: نهب وسلب

تازه به: لطيف، جديد

تاسب: سوء الظن، نميمة

تانا: هوار، استغاثة

تاخ: جانب

تال: مر

تهعل: مر

تاء: كلمة تأسف وحييف، يقال: تاه ومخابن. اي حيف عليه

تافيل: تطهير من النجاسة

تو، ته: انت

تاق: جدار

تئ: وجه، جنب

تيفل: قشرة

تئ و بئ

تيپ: حرف وحروف، فوج من العساكر، مجموعة

تهپك: حفنة من الطين والجص

تهبايئ: اتفاق، وحدة

تبل: اصبع

تبار: فصل

تئ و تئ

توتك: نوع من الرغيف

تيته لو: المدحرج

تيتيتك: طير

تهحتى: سجاد غليظ يحاك باليد

تئ و خئ

توخيب: حدود

توخ: العلم العسكري

تبيخ: جانب

تهخه: عصبية، فئة

توخم: نوع

تهخت: سرير

تئ و رئ

تر: آلة كثيرة

تهر: رطب

تريان: آلة حصاد

تير: شبعان

تير: الرمح

تير: كيس

تيره: غير مابيع

تور: شبكة الصيد

تهره زن: روضة، حديقة

ترخان: سمين

توره: ادب

ترشى: حامض

تراشى: حلق

ترئ: عنب

تويرى: ابن آوى، حيوان من فصيلة الثعالب

ترك: الخشب الناعم

تروزى: قثاء

تهرقى: انهزم

تور: قريب لوضع الحمل

تراش: ادغال

ترترى: صعوبة في الكلام

ترازى: ميزان، قسم من النجوم

تهرق: حادة

تريان: طبق الخبز، سلة تصنع من القصب يوضع فيها الخبز

تيره: سد من الارض، حائط من الحجر يبنى لمنع انهدام الالواح الزراعية

ترانه: مزاح

ترسكى: لعبة توضع في البساتين لتخويف الطيور والحيوانات، فزاعة

تئ و زئ

تبيژك: ارض حادة من النصف ومنحدرة الجانبين

تبيژ: حاد

تبيژهك: صغار الحيوانات

تئى: ممتلىء

توز: غبار

تويژ: حريف

تئ و سئ

تهسك: ضيق

تويس: حجر يلعب به الصغار، نبات ذو شوك

تئ و شئ

تبيژ: حاد

تبيژ: حاد للتذويق

تهشى: آلة للغزل

توش: مرض وعيب

تهشك: ارجل

تشت: شئ والحمل

تئ و عئ

تهعل: مر

تهعليشك: نبات مر تأكله الارانب

تهعلك: عنب اسود فيه مرارة يطبخ ويؤكل قبيل النضج

تئ و غئ

تغار: وحدة قياس

تغاره: حب، يضعون بواسطتها مدقوقات الزبيب لتصنيع الدبس

تئ و فيئ

تئى: محتاج ومحبوب

تف: ريق

تقنهك: البندقية

تقيرك: طير كالحمام

تهقن: النسيج

تهقشك: نوع من الخشب، القطع الخشبية الزائدة من عمل النجارين

تئ و قيئ

تهقن: وحل

تارى: ظلمة

تهمار: نوع من النوم

گفنك: موقع

ترس: خوف

تهقن: المعول

تقن: فجل

تهنگ: ضيق

تاش: ضوء الشمس

تاقهك: زخة من المطر

تهرگ، گژلوک: الحالوب والبرد

توف: بزر

تهوك: فاكهة صغيرة صفراء اللون

دهرگهئ شهشئ پيتا پئ

رئ و نهليف

رئ: طريق

رؤى: وجه

رئ و بئ

رهبه: مسكين، راهب

رپن: نوع من النبات، جذور العشب

راين: قوموا

رئ و تئ

رويت: مفلس

رئت: سكب

رئ و جئ

رئچال: نوع من الجبنة

رئ و وئ

رءخ: طرف

روخ: نوع من الحجر

رءخت: صف الرصاص، حزام فيه اماكن للطلقات ويلف حول الخصر

رئ و دئ

ردين: الحية

دەر گههئ حهفتئ پیتا جئ

جئ و مئ

جهم، رءز: الارض المائية، بستان

چيمهن، چوم: الروض

چم: اذهب

چوم: ذهبت

جهميان: اجتمعوا

چهميان: اعوجاج

چما: لماذا

جمايه: وقت الاجتماع

جهمسى: تجمد

جهمك: جنب من الحمل

چمبل، دهستك: طرف الدلو، اليدة

چئ و ئئ

چون: الذهاب، ذهبوا

چهن: عظم الخنك

چنيك: بستان الاشجار المثمرة، بستان

چنيك: قطع صغيرة من الخبز

چنار: شجرة، اسم مدينة في كردستان تركيا

چينك، ناقهند: مركز

چنى: قطف الثمار، كرات الخبز

چانهوهر: حيوان، وحش

جونى: حفرة توضع فيها الحبوب لغرض الطحن

چاند: زرع

چهنگ: حرب وشر

چهنگه نه: شرير

چهنگ: جناح، ناقوس

جئ و هئ

جه: مكان

جيهان: دنيا

جهال: جوال

چهكى: مسلح

جوهى: يهودي

جهه: الشعير

جئ و وئ

جهوى: صمغ

جهوا: كيف

جهودك: كيس الماء

جو: آلة لتقطيع الصوف والارياش

چيه: ماذا

چيا: الجبل

دەر گههئ ههشتئ پیتا جئ

حليک: اجاص

حلى: املس

حهنهک: لعب

حسيک: نحس

دهرگههئ نههئ پیتا خئ

خانی: دار
خانم، خاتون: سیده
خانک: ما یخبز علیه
خان: مایأوی الیه المسافرون والمارون، فندق، هوتیل
خار: غیر مستقیم
خازر: الزاب، نهر یصب فی دجلة فی کوردستان العراق
خابیر: خابور، نهر یصب فی دجلة فی کوردستان العراق
خامتیر: جبل فی سندی فی کوردستان العراق
خازگین: طالب الشئ
خاندن: القراء
خاوین: نظیف
خارن: طعام
خاپاند: خدع
خاٹ: ندی
خاریفک: کاس
خانهدان: غنی
خفیتان: زیون
خئ و بی
خهپاره: تنقیح
خیج: خط
خئ و دی
خودان: صاحب
خودئ: الله
خئ و ری
خورت: قوی
خورتئ: بالقوة
خهرز: بزر التناسل، الجینات
خرک: نوع من البکاء
خرئ: مجادلة
خور و کمان: البکاء الداخلي، حالة من الحزن الذاتي الداخلي

هورکمان: استعصاء، عصی نفسه
خوریک: دودة تاکل الاشياء البيتية من الصوف والغزل
پهنجریک: مخلب
خرئ: صافي، وجاء بمعنی التوییح، العقوبة
خوری: الصوف
خریهک: الارض الجرف
خرشه: غیر مثمر
خورایی: مجاناً
خریک: نوع من البکاء
خهریک: مشغول
خورمه: تمر
خوریا: حک
خورستی: متین، طبیعی
خریا: کفر، خرج عن
خرهپشان: مصارعة
خوریک: مرض الجدري
خئ و زئ
خۆزی: لیت، للتمني
خیزان: زوجة
خزم: اقارب
خزمهت: خدمة
خیز: الحصى
خهزیر: صهر
خهزام: خریف
خر: کله
خئ و سئ
خهسی: ام الزوجة
خئ و شئ
خوشینک: جمیل
خوشیمانک: الصبي ذو الخواص الجيدة
خویشک: اخت

خوش: لذيذ

خشيم: ابلة

خوشاڤ: ديس

خئ و فئ

خفتان: قفطان، لباس مشترك بين الرجال والنساء

خه فك، خه فكا مشكا: فخ، مصيدة

خئ و لئ

خليفان: اسم بلدة في محافظة اربيل

خه لات: خلعة، هدية

خلخله: فارغ

خلوله: مجوج

دهستخه تين ديوانا
شيخ مه مدوحى نه خلاتى
ب دهست نقيسا وي بخوه

تاد شيخ مشرف بن الشيخ احمد المتوفى البروري الاصحق المولود في سنة
 في عهد الشيخ محمد و بن كشيح محسن الرنغان عالم
 هذا الوثيقة كتبت في سنة ١٢٧٧

١٢٧٧
 ٤٧
 ٤٧

دا چاقی م دون کروی مبارک نوط هشت

بیکنه ان دنیا تمام بوم بو هر وک بهشت

من خوش قلبه من کشی لیس من بشی وی کراند

هر وک نیسان بی ششم کوم بین اکیاب کشت

سال بون من دکو علم و هنر بل جارجان

دینا وی او کلو ایسان نه من بل جارجان کشت

ه اولاد نه راه دره اهل عب

شافی سادات بزفغان بیرقا زوزن کشت

ای مشرف بیه بیهز یکانه لو کرند و دینیز

بی کو نانا به لیک وی وک یکن لوشت کشت

٤٧ محرم ١٢٧٧ قریه برزور

سینه ناسو

ابن السيد محمد بن السيد احمد بن السيد جبار بن السيد محمد بن السيد المتوفى

ابن السيد جبار بن السيد محمد بن السيد احمد بن السيد جبار بن السيد محمد بن السيد المتوفى

ابن السيد محمد بن السيد احمد بن السيد جبار بن السيد محمد بن السيد المتوفى

ابن السيد احمد بن السيد احمد بن السيد جبار بن السيد محمد بن السيد المتوفى

ابن السيد احمد بن السيد احمد بن السيد جبار بن السيد محمد بن السيد المتوفى

ابن السيد احمد بن السيد احمد بن السيد جبار بن السيد محمد بن السيد المتوفى

ابن السيد احمد بن السيد احمد بن السيد جبار بن السيد محمد بن السيد المتوفى

ابن السيد احمد بن السيد احمد بن السيد جبار بن السيد محمد بن السيد المتوفى

ابن السيد احمد بن السيد احمد بن السيد جبار بن السيد محمد بن السيد المتوفى

ابن السيد احمد بن السيد احمد بن السيد جبار بن السيد محمد بن السيد المتوفى

ابن السيد احمد بن السيد احمد بن السيد جبار بن السيد محمد بن السيد المتوفى

ابن السيد احمد بن السيد احمد بن السيد جبار بن السيد محمد بن السيد المتوفى

دینا محمودی الرضا
 بسم الله الرحمن الرحیم
 بخیر این ولایت داغ زمین هودانه که
 نردل دهنم و که موی کلور در دهمان صف
 بر بیستم هر که آمد تو زنی خوشبخت کفتی
 دل دهنش بت بے کان ز بے قاری دی راجه
 هاپیمان و سنده دی بلین کو تو تری
 ضم نه کیش روز دهنه جارک دی بله ایته که
 ربه روزام بیت آلا ریگین بهلیت
 خلودوش ولاتان آفتاب له بدته که
 سرفا را صبر ای آلا بلند کینه سران
 دنکو آوری شربن روزی دو جا له بیته که
 یه سالی دبلین شاهیانو کوفه سما
 سر دهنه کفه و کر جا با بیایا بدینه که
 دهنیت روزام بیت ام زنی و کره در
 باش کره ادرین پیشک سینور را سر بکره که
 هیت روزام بیت کتابدین داره چکا
 آهو تولان ام بخاری کفنیان لینه که
 ت دینو مایون هده کردی اگرینه کران
 سرفزاری دی شربن یا ن جو شرفون بیته که
 روضه خوشی دهنه سنده بیفاهات
 زاینه سرفو کلور دیو برهیا و ا

دله ایضا
 شاهیا ساری بهاری کورسان کوه بهشت
 دریا یازدهی آوری دن کورن له جیا و کشته
 دریا بودوشی مترکو جین هلاک
 سرفتی هاننه سما پی خوش گرن سیران کشت
 روز دولتی بهاری نفروز یازدهی آوری
 راب دایم بچینه کاری سرفه سلام گشت
 از تو بهترا بچینه بیروزییا
 کلور کوفانا بهیلین سرفو کرد برونه کشت
 کفره کورن دو دهنه خوشی هلاک
 لشکرین هاننه بزنی شاهیا زغوی کشت
 سرفزاری سرفکر با نکل آزادی که
 آذا کر چنده خراب دسته باورک بهشت
 کزو برون یلا دل برون هم راهو برا
 برسته هیلایا برهین نوری کورن دان مالور کشت
 کرد بکته هانن او برون دست و کفاله
 مکر بر خورین مکره نه هیلو را کره دودانه بهشت
 وقاتا
 کلور که مان دغلور دلد ما کشت
 صد خانی بوشهیدا و غویتا خوبه و شست
 دوانه دنالرشه روز دل بکری
 نافیت هیمان نسیب کلور کوفان بوم هشت
 هیتا سینه بیفاهات را بیاوان هوی بکن
 فایا بچین شربون ادرین روز بهشت
 در دهنه

بگفته زادت بر بر شکرها ناله خود بدست
 در منا زاردی ز کین زین بر ضوین نایبته نم
 اف زبانه بگفته ناله مرز ز زین جبهه
 در منا کوشی هم خادو هستی هم میسنده نم
 چند لادین هتیه کوشی کرد بی حساسه دا
 از بوهیای دغم دارم بک بیک داناسه شه
 خاندان سر میان و سرحد و برانگرن
 نازکین شو و شبال لسن جیا بردانه شه
 او ز کین هاتیه درادن بی بناص وری کوی
 یان بچیک له هلا تیه صوتی شیر این نایبته شه
 زک از نفا شکر کن بچیک بقار و خا فر کن
 هیز نه مری بن بر کن که لظا فر کیه افه
 در فرشته گره سده ز زیندا سرین
 بیاید ز زیندا اندکن بساخی لولوانه شه
 دانشده هزاره باب کن اوزی لولوانه در کن
 نینک لکولان امرن بی خاص و بری مانده
 به اخلاق بچیک بچیک نوطو هشت شه در دایکیزه
 داد و بیغاندک نایزه کلی کرد نایبته شه
 ز عشقانه شربن من هوایه مریضی قدم جهان بیگفته نایره

شمرستی قدم بوم بیندی صور شب و روزی صنه حیدر و هدره
 صنه حیدر و نه عزم و نه سکونه لراوی من دایم محبوب و با ره
 ز محبوب و کربانه بدیر م بسی من تو ز عهد دوست و نه باره
 نزد منا و هفلا نته و هیرم بخومیرم نه محتاجم چه جا ره
 عزیز شکی سیران تو روحی دلوجا نوجسه من بوته داره
 م دل داته و وسر دانه دهیدا دبیرم یان زری وصلت مه بیاره
 نوقصدا و صلا سلطان و لا تان م دایم لبر حبیبی اهو ترا ره
 م صند رالا غم و تقوی دقارن نه چایین شنه باک لیلو نهها ره
 در کام از لکره فان و لغاران و که کویین بنالینو هو ره
 ندر دو فرقا محبوب و جانا م دنیا بگفته ظلمات و بخاره
 بخارن هاتیه جیفین م یک کوبینا من دقصریدا حاره
 شامهجر سرورن عالم له بوری هزار و کوه صد و پنجم بر دو چاره
 ۱۶۵۸
 ته دل صورتی ناممد و صی بریفای
 نرمالا هز دیه اف رو بهارم
 کونا هیت من و کی خیزی جمانه م روزش بو حضورا یزدانه
 شرمایش جواد بیجه پیش وی چه بیژم در حکم صد جار امانه

برآند بیری لحام بان هوین لسن بارک به حد کران
 هر روتک شرمی من چمنین دطسم بمرم به توبه ماننگار
 پیشمان شوی عمری کو جو ری نرا تم دی جاکم عبند روتهم ماند
 خودی بوخا نرا قنچو سعیدا لباش صرف نه کی من پوشیا نه
 برویلو کی بهیم از ته بیینم بدله خوشی بلکم بشاد ما
 هن دوستا دلک من تو عفو کی دکل و از بلکم شاهی و شها
 خودی توبه تودانه سره ایرو کونا هیت من لبین عفو تودانه
 پیشمانم شادمن منیم نای چوا جیکم هواره اف چه نرانه
 عمر بوری نما و ختی غروری توبه لزیکه ری کی بزانش
 ته زی بوری کهر ^{چار} ~~بجای~~ تهای کو عجزت لسی حد و شیتولیا
 توبه که نراده بکه توج خدای حقالبینه بهر میده چه مانده
 وله ایضا یقینا من اوه دی من عفوک ^{بصیرت}
 دما صرف بدی مدوح ایمانه
 جنکالی رفیق دست هافینه خرفی انقلاب
 شش توبه با پروانه کزت ملکن در لبی که خراب
 شش توبه مالک زرن کرگن هر که هفان
 نرفی عالمی کریم براف اینخته هر که من کلاب

اینخته که درد برین وکاماهی نوزاد زر کرین
 دل فانی شوقا آکرین پروانه دله بوکباب
 پروانه فانی آکره هر دم لدوری پر پیره
 مرن لندای خوشتره نرینا نفی له بکت عتاب
 خوش تقیاً کردن پری درد نیا از مشتری
 ایرو بلو حالی من کری وقت کها دستی کتاب
 دقتی فغانی او گلی یا صور کری بخونای
 کو کافقیر مریده دستور دایت به عجاب
 عجاب پرده مارکن نرغین ^{دستی} بند درن
 ایرو نر ماهی تر قرن خورشید ان سلاک آختاب
 خورشید یاز جانه اف الماره یاز دردانه دن
 من کو نکازی وانه اف بلکی هزار رنگه شباب
 بلکی هزار تخلینه ناز هی نرفشانه لباس
 کریم شهودی جو مجاز لورا پری تیف به نقاب
 من دی پری پرد نکونان هوسلینیا رنگین دیاف
 لاینیا کفر نلف بون بلان بارین شوا اسلا و کلاب

بارین تره شیرین لب شهد اشراب و هم نوب

ماری گیاه دکل عقربا کرتی لمن هستیو کلاب

ماری گیاه ابتدرکین بدردی افینی زرکرین

حیرانه جافین کش کرین کی دی پری نهلا ماهتاب

من دی پری ریغنا دلا طاطا کل کننه ملا

من کوته وادیم صور کلال طرسم بریزین عذاب

من کوته وی شیرین لبی برقا فدت ترانیا نه بی

آرمایج ملیلا کام بی بختی م شیش کت وک غراب

بختی نه م دل هورنه کی دیش فی خیالی درزده کی

عمد و بی نه خورنه کی شاهین ترها عانی جناب

دلبر قامت ایف درونیا کردن نه عا و

م سر کالمین لبی ایرو تنی مایین دو ما و

شهد یا کالمین لبی درماق دردنه نر دل

من کو دی جارک مجارم کالمن تاکم عا و

۱۱ کوته من سر هر دو جانای بر

هر دو ما من کوته وی دو با شیرینا من دفت

وی دکل سر هر دو جانای دی بدم پیشو خراب و

نازکام بلطافت خیلو پرده ^{هلانده} و کسرت ^{درنا}

بدل کره رنگر عشقی صور کلال مل دانه تا و

سر ترنو غنجه لبای باغی نهفتا له فار

لا وی عات کر برینا ملامی تی کر فی سا و

اف وک لوی شش و طاری ^{سوره} فند و لیان

در نگاری بر وشنا خو هلاکرن ^ک ششی سکو و

دلبر من وعده دامن ^د مجاری حق بکت

اوی دل و سابه تو ش به سروری زین کرده و

صد هزار بارش آرام ایرو ش باقی پری

ضد خبر دن وی دکل من داننه بی سردی با و

مه کو دلبر اقچم بوقه ^{حال} خوشنلام نه نه ندی

نری یکه بورک و لها ما هیش نه بسن اوق کلا و

دل دکو فانا نه جانا جان بویه هستی در ره

لودنالم از عشقی ماصم بی سرکار و با و

تو دنیای دوزخ بودی ربالو بندم با بر پر بسم به دیشتی بسته ز نار و خاب
 تو من دکلش هم صیبا ن سوز تو را آورده که تا هم هر بندیم فرمان که هانه بکم گزاف
 فور تو سر دوزخ دین بکم فروه و خلاصه ^{ناله} دالین امر نه روینم هر کوی سیه و ن و تاج
 کولئی پید و شرط ^{ناله} نام تو مدد چه در دل
 و ^{ایضا} عمر که بید بوده بر اخلاقی لو پوخته قاج
 آنکه کردی جانان خالو خطه مکنی تر
 زیارتا هر دو رقیبان هر کوی او کوی
 زیارتا زلفان و خالان و صیه یا مستجب
 از دیم اولی و حسن نظره انیا گفر
 نظرتی بوض حلاله فتوی مخف و منزهی
 بلای مروی کنه ^{من} یا نبی خیر البشر
 و تماشا نون و دلا گفته بن جود لاللا
 عقرب لمر ماهی بالا دن گرفت ز روبر
 از دما جوهری ^{سایه} نیشک رقص سماق
 کو قهر در نه لقای عجم بیر چون جگر

تیرک دما زبالا کز هر کوی صفای منی ^{ناله} تو کوی
 به آکرم دل مایه من فریاد و وفا تنی ^{ناله} خبر
 فریاد منی بر نه صحرار مار لادی زنی هانه خار
 خونیا دلی من ز تو خار ^{ناله} حق کوسما هانه در
 ماهبون سلوک سما شهبای یامن ^{ناله} دیال
 خطه ز من کوی لیه شکر جبهت قمر عقرب ^{ناله} لمر
 حاله و خطه کاتب ^{ناله} تنو اعز به لردام دام خدا ^{ایضا}
 آگری عشق ^{ناله} م هلاکو دل نرمد و بود کمر
 خورق خوی هشیار بکه ^{ناله} عینی ز کوهیت خوبینه در
 دلخاری خلقی دوزیدی ^{ناله} هستانه کوی بیک دوسر
 دولاب و جراحی دن صد صد و کرمی هانته ^{ناله} کر
 اوئی بنا خاهی برن به ^{ناله} دناو دو مان به خبر
 ما چید بیت هر هویجیت ^{ناله} اف لولب خبر کاروت
 روز ^{ناله} تمنی بیت مر ^{ناله} نزد قنامه دی اینینه در
 هجیام کوی ^{ناله} و مگری اودی لنان جافیت ^{ناله} م دست
 روز ^{ناله} شیامنی وی دینی از دی ^{ناله} چه کم چه بدم ^{ناله} بر
 چه بدمه ^{ناله} بر روی ^{ناله} در ^{ناله} لباری ^{ناله} کها ^{ناله} وی ^{ناله} حالنی
 او موقفی ^{ناله} هندی ^{ناله} کران ^{ناله} طرسی ^{ناله} دلی ^{ناله} من ^{ناله} کرد ^{ناله} کر

۶/۵/۹۵۴ دلهره ایضا
 از چو م لاله نشینی شایف الکیوبلین
 من دی لوی جوانک وک فزری طیب
 شنه شرنو نازک غنجه لبلا پلازک
 در حاله جان بوکارک زردی فزنی دین
 من کونه وی نور زدی شنه لرنو فزنی
 لبر کاتوی بلندی وک طوری نبی موسی
 واز شرنی شپالم بقدر خطه و خالم
 کردستانا دلالم کفتمه دستی پیس
 بنجه دستنه نه تانا دیر بوم نه خند فانا
 دیلامه بر خدانا لور کوماسه هوس
 را کواز دینیم هوی بار کرا نو کیزم
 روندک دخیوی دینیم بو همایوبلین
 همایا دنالم هندی بجم و خیالم
 کک نه برسی لخالیم بوم هفکری کابین
 لره بله وک طاعت کری صیوم
 توفیقی هر هوب اخلاقی بویه کل بر

طراسه هر زوی حالکی او بیژنه من ان بد عمل
 هنده خرابی نه کرن کانه نه قنبنی بینه در
 قنبنی م کانه دانم بر صد آهوک فان و کسر
 شرمند تم فهبت و زر خولی لسی من تو زو کر
 خولی لسی من صد هزار عمری م صوبه کار و بار
 والله شوی بوم شرمندار سحای من تقه بوم شکر
 سرمای من بونه کناه فایدی لمن بود و سیا
 از دی چه بیژم پادشاه بازمانی لاله نهکی دزر
 بازمانی لاله بجایین کشور باری کران بکته کوزور
 جوا لندک وی م حضور شرمین دتم والله شکر
 شرمین دتم بچه حلال کناه لرمین بون حلال
 حقلم در کیرا فلک طرم جهی م بیت سحر
 اگر جهی م او بیجان زکی لم دی زریعت
 خولی لسی م وریعت دغین م تقه دین کسر
 دغین م دی بن آهونال هنیفا م هر دو الجلال
 چند کالو پیر قنبنی دلاله بلکی لمن او بینه در
 بلکی کوهنیبا من بیان باری کها شاهی مز
 آرا بکته م هوی دی بیژیت لته افی بون صفر
 بیژیت م تو آرا کری بوخا ترا بیغیرک
 توئی خدای وی سگری هر م تو بویه مصعب

بوم هفاری نه یار دوی بوم در دست یار
 دل خوشی نام چه چار از دم به نامیب
 از کایا میر بوم دست کرتیا شیر بوم
 خوشی تفیا کرد بوم بیرهوده دم پیب
 هندی مه کوهواره به از بزم نه یاره
 ترینا مه سار و باره کسکلسن نه پیب
 لسی نه کوئی شه دادام فروق
 یا کفتیه دستی کوئی لازم نه صینت هکلی
 لدم لوی پیرکین بوجی ما ام بگر سبب
 به شا سولازی و بگرین جان بوم رفی مه پیب
 اف جان نه فیتن دادلرم پیب
 سرت دیس بگرین لنان باقی و پروک
 نای باقی دشری تو بیره دری زبری
 بوجی مانتو نه صری ته از دام ندوک

ته دام بی بیانی سر شور گرن خوابانی
 بدستی ته ما کافانی کیمه نه کرتلیب
 کیمه خوری و شاری به خاس کتیه ترا خوری
 بوجی مانتو دوری بستی دکتی بوریب
 بستی لشی پیبی هنده بتعب و بریحی
 دیاره نه میدلا فعی یارانه کرت نامیب
 بای ترا فرو میر پای خدان خنجر و کیر بای
 نایق دشر منا و ک شیر بای ته بگردی بنفیب
 نه بگردی از بجاندام دکتیونه از راه کتام
 مه شه ده کوبتا ته احدطام دشرین فین چون لب
 دشرین رفیف شولاق شطران شیری نوی هانی
 بگر سبب خلاق نوبت جو شردانی پیب
 پیره قوزی از حلا دم مه فراندن غفل و هوش
 عمر و زنی بیروده بورین هر و ک آتین دپوش
 اقه بنت ساله دیم افرو صوبه دی کپی
 بهر بقی ناس و حای و کله بورین شفا و روش

یارانه کرتی کانی حلقه به دکتی سیران تو مایه لقی کولان برده ته مان کلبس آتخ

هتیا پیری طریق کر لسم مدوح بان
 دی با خلاصی کرسنت مد دانشی شوش
 نونا تنی قد غمی رعنا دی دل دره خط
 دی لسم کلومت صور کلی شهد نه وکل زره خط
 نه دانه و در غیر فتره صور نیبا سیماشه
 مانه زنی کلا با بین غوتم لنان کبلا کردره خط
 سر داره ان رعنا دلا طاهلا کلی گفته ملا
 از موم کلا فاصور کلا کر پر با سر دره خط
 سر پر بیان سروره در دانه یا کردن زره
 جان بلکا ~~جان بلکا~~ ابرو زره نازره قد نازره خط
 نازره قد کردن مجور وی ز با دیار فو ل دصور
 می دانه و ب دکنه و دور مستم بوی دل نازره خط
 مستم بوی نه دانه لاله لعین دصور کن کونم خال
 نهکی سپی شکلی دلال سرخوش کرم خاره خط
 سرخوش کرم در دانه بشهد اشرفین دو بی
 مینا هوا فاکعبی کر نیام لدور هفت جاره خط
 کر نیام لدور زرمی هینا کلام کلمی
 سجده م بر لبروی دی بری وشی گل در خط

بری زنی زنگ انور بدست دوش چو کرم
 ظاهر او دل شام بری افزون خون دره خطه
 خون دره یا نه دلبره نیز خور یا نه از کرم
 لوزم هر دانه سره داکس نبینت به یاره خطه
 داکس نبینت به یاره ناز او زنی سرفراز
 من هرتن او بو مرز جان بدیم یاره جاره خطه
 من دانه وی اف رود دل و کراستدین دکل
 هشتا من او مایه کل کوفت نه نه دل ساره خطه
 دل ساره هر هو باولن دمن باقین تار بکت
 داکو دی من سار بکت تجیبیا خندگاره خطه
 تجیبیا یاد برزیت من زنی بدست خوب بگزیت
 نایبیت نه وی دل بهزیت تا کو هم هر یاره خطه
 تا کو هم من او زنی ایش و بلاش هیو کرم
 نه خورم که بر خم زنی والله م او همواره خطه
 همواره من او زنی نازک قد ابو دلال هلال
 مدد وی رو ن کر بخیال اخلاطی لودن تار خطه
 م کردستان کلاد فیتن چه چا تر کوی ام نالین
 اگر بیغام لب بیتن امی تولین لفق بر لکین

اگر نه مرین امی بینین خلود رو بن خود اینین
 دخل دشمن بکلو کینین او ابوری زبیر نالین
 زبیر نالین او ابوری دکه دشمن لاک زوری
 اگر جانی باکلن کورک دشو باش بندگی نالین
 دشو باش اف رو جانه م دست زنی شو بر دانه
 سرد دشمن م فرمانه حیا تولین لفق بر لکین
 حیا تولین هر الماسی نه هیلین بو کسی خانی
 خود قر نال کین زنی حالی نه یار اشقی صهی بر لکین
 نه یارین ضوام اینین دکه تو یلا زنی بل خونین
 بشقا نه قلعا در اینین بزنجیرا کون داکین
 بزنجیرا نو صبحورا امی کیشینه کورا
 پاقر کین قان خودورا سر فولنا ف دنی نالین
 سر خودی بکین بالاد فز بینین روتم در لاد
 فکین تولین دعبدا لا زنی کوشین بری بر لکین
 زنی کوشین زنیلا حارین بر بارانی نجم و تارین
 لولا هنده بکلو کازین چه چا آهان زبیر نالین

چه جا آهن خوناهیلین روز اخصای ضد و ضلین

ای دیب دلی شیلین حصار دلا شاد لاین

چنانکه دایلین کور لسه عالم بلین کشور

لدیوان بلین دلیر ژروری بیرقی راکیت

ژروری بیرفلی میرا هشتین لسه برین شرا

بلین کیفو کما فیرا هیزا نو دیرکن شالین

هیزا نو دیرکن بینین نیز آفی برینین

دیبا پالوی نجهلینین لوی کوزرا راکیت

لوی کوزرو صورا بلین روشن سینورا

قرینین ده مری و کورا برستین غو آراکیت

برستین کلا با زادی کلکوما نچین کا اخلای ده پاف

بدله خوشی بدله دای ورن داوانی آفالین ایضا

هی هوار هوار هوار دنیا همی بونبار

بیرینه خوشی کلکی کردا درضا کوشم خار

شیو با نلینو هواره کلکوما کلکوما (درضا کوشم خار) [کلکوما هوار هوار]

تیره کاری بین زولات داد و خیمایین م کردا ویله بونه هوار

ورین کورای اخصای درکشان آفاقیان

۲- هنده نزاری و بنده واری هم دین [مردن] زه

مانه بیه دی هسیت کله

۴ بوجی ما ام نه مروفن خوننه ام دارو برن

کردن (هونین نیوز زانین) کانی عقیقه در زین بر مروت ای نه یار

هفده سانه از دینیم عرب و ترکو عجم

اود کل ایچه نه یارن بونبار بشته و کار

بسته و بیجی ملیون ددیرن ام همی کردن خری

مانه عاره ام بینین لاین نیو دستان نه بار

هونین همی بیکنم بتیای دست بدن داری جکان

درضا شاردی خوراکن زین بر خونین نایسته یار

بقریک بدنه کره زهری پاکو ده قرین

دیرکم و بار زانی فیدار نکلی زیلا دینه خار

بیرمه لوان و گنج بلا بین شیره میردی ورنه ییش

درضا شاردی دیوانی تیله شور کانی هوار

۷ مسریا دیبا به زینین قاکلا درمان بکت

جان درضا دیبوزن بلهین و لانه هوار

۸ سرخو آزادی رینق لقی خن سرست بزین [بین]

سرر بود فنا نه یار دانه وانی خند کار

۲- هنده نزاری و بنده وری درم دین ^{سرخ بوی سیا زاری} **زهره** [گردن] زهره در ^{دست} ^{بازو} ^{بازو} ^{بازو} ^{بازو}

مانه به دی کشتیم گرام بزین آزادگار

دو بوم ما ام نه مروف خون ام دارو نزن

کردن ^{هون} ^{نیز} ^{زرن} ^ن ^م ^{نقنه} ^{دزنی} ^{گانی} ^{عق} ^م ^{دزنی} ^{په} ^{مروت} ^{ای} ^{نه} ^{یار}

همه ساله از دینتر ام عرب و ترکو هم

او دکل ایمه نه یارن بو نیار بشت و مار

بست و بینی مایون ددیرن ام همی کردن خری

مانه عاره ام بیمن لب نبو دستاین نه بار / نلدای

هون همی پکنف بیتی دست بدن دار چکان

دژ منا ز اردی خورکن زین بر ضون بایسته یار

پتیرک بدنه کره زری پاکو ده قزین

دیرک و بارانی فیادرا ترکلی زیلا جینه خار

په پهلوان و گنج بلا بین شیره میردی ورنه پیش

دژ منن نهانی دیلاقی تیلده شورگانی هوار

اسریا دیبا به زینن قالکلادرمان بکن

جانی دژ منا بصوزن بکاپن ولان زهر مار

سر جو آادی ریبق لقی چهر سر بست بزین [بین]

سر ریو دقتا نه یارا دانه وانی خندگار

آلای برکتی هلینن قزینی بزناه کنی

ککو صوبه لب لکشین روزی نه نفوزه بهار

روز لکشاکی نیمن طاف بدت راهش جهان ^{سریا} ^{جایا} ^{چا}

داگو احلالی بزین سر بخود دل شادو یار

ما به کرفو کلی کردا هون بیتی جانو بیر

دژ منا ز اردی خورکن دزین ام ولان زهر

مونه فیتن اقی زیانا به وهو آلا و میر

[یاگو] چندی بوری دهانی سرمه همی تق بینه بیر

^{بسی} ^{زاری} ^{بشتی} ^{زاری} ^و ^{بنده} ^{واری} ^{له} ^{مه} ^{دینی} ^{عسد} ^{هزار}

هکر روزا کولم صوتن ژنو نارو دیا دی

ما جو ام دی زهیر لیف باکو نه دکتی و خار

مانه به کلن کردا لب نبو دستاین بنبار

هتر باکوناکو شیرازی همی کردن خری

پهلوانن سر بلندن دست بزاون بو شری

و نه بونه دی فدکن بلا بیک جانوسری

سر خرازی دی هلینن آلای روز لزری

ه دیو وکی میرا سر بخو آذا بزین

نه نوکه بیغه بو کسی قط چم عناه لکشین

روز جنکام و رکام چه جا تاجیب بزیم

۱ رابه دار تو دهنرا بچینه لاله نشینی
 ۲ کلو گو فانا بهیلین فی قه کین زوله افینی
 ۳ میر کو جین خیلین بچیکو آلال کتنی
 ۴ نوزاد کونک خنایه و سوزی و سوزی
 ۵ نیر کین ناز کو تری دکنه باوه نشینی
 ۶ صدر کالی سینه زین
 ۷ گن کفته کاتوی گو درک
 ۸ شاهیا یازوی آذر ک سوزی ویت بزینی
 ۹ خوشیا کتبه ولای رابه دام بچینی
 ۱۰ عنده لب دیا دغوبن بابلی سر هیلینی
 ۱۱ ناز نا خیم کبریدن
 ۱۲ اخلاقی ز صودی دهنرا روزگار کادینی
 ۱۳ جیمین ناز کو تری ویت
 ۱۴ نوزاد کونک خنایه و سوزی و سوزی
 ۱۵ آسوم بزو کین بقوله ویت هانجن کرتی

یان دکن آفا بهاری دی لپس خونی ز شین
 هر دکن شیز و بللا ام جنلی نا هزین
 وی سرم بونه یلا دل عرب و ترکو عجم
 حلغا بغداد کرد اخلای روح د شغم
 کرده ستانی کس نه ما جار ک کو برسین بکام
 رابنه سرفو کالی کردا جار خالیب لته دم
 جانا چه بکم دردی کرانه نه نه مادل
 صورت نه فزاقانه هزار دغی لسه دل
 افور که شریف کلو دغ دانه برسینی
 دوره بکری کونک کتبی دا دل
 دل دانه م جانا سر بونه م نا
 کر که ته نه بینم برش با دکر بیت دل
 خونیا دمو کافا یار هاق صلافا
 دوست کفتیه دافا دکل من بویه هفقل
 سافلده دکلله سیمای شفقدا
 دی نوز وری سبتدا هاد رله سفا دل
 شهیدا دشرینا درمانی برینا مهتوم درینا اینش و کلام دل
 روزا لصفائی دکنی م کهای خالا سیمای در کر الما دل

۲۶) ... در دوران و نظم ...
 این ...
 هفتاد و پنج کیل ... کردا بجان و مال ببرد و سوز ...
 بنیرن فارس و ترکا له بون دژن عرب و روس
 نوزکا باه بر اردو هس بریزه هس طرسوس
 ثانی ...
 حکاری و توخیلی و مرشش کیشه خانه خناطوردی
 هندک قیصری و سیوس هندک توقات هندل فرین
 اصفه و دیرکم و غننا - قره حصار و آرتوین
 بن کولو شرفی و جزیر اخلاط ماء فار قیصری
 سورک و دیزان شهر بالهان و دراه و مسبین
 ثالث ...
 ملاطیه الفریز فریوت کره کونو آدی عاب
 قره کوسه و کوردوس باغی و ترین و اردو نان
 سردار و برتو اوزه روم بدیس و موشو اوزنجان
 عینا بجمیل ...
 دیا و بار مار و بن و وان
 اند هس کرد بون فری تازی و کرمانجی دغان
 مان به خودن در خون لوزا کورتکازیم رفاند
 اخلاطی هندی با دکر ...
 کسب چه بسیار طانه کر ...
 درود و نماز دل کوشش
 سوزی و سوزی براند

وله ایضا
 شمراتی ... دفت خانقار ...
 هفتاد و کوه و چیمال سلجانی و حمام علی
 شکار ...
 آرزو ایفن سرنلا و آل تون کوزن
 تلفرد و هدندن دافون و طوز و کفری
 کرکول آمیدان و دهکرت موصلو ...
 عزالو بدرو ...
 شکرمانو ...
 اینه هس کردن بایی ...
 اوردی فکر
 هس دو ...
 بردن ...
 هس ...
 کرمنا ...
 بلفر ...
 جهری خوشه و

کرد و خانم
 از مردم کردی جسام سر بلندی برید با نام خودی تانیت ز بود این روی چه دل خانم
 صفا کز آن خوبی کرد دینی
 چه دل علم تر خاوردا نو کردی با کرد و چو یاری کردی دیندی از نه از کلام
 شونا موزی
 اگر دی تو راست کوی چو در زمین خوشی تودی هلیل او اجوی دیندی دوش همای
 نه از ترکیم
 صبیح سحرانه نازیم نه انگلیز و زبکی نه اربین و شومیه بل کرد اسلام
 بل کردم برو عوجان بعهد و باوری و بیان دنام از بود کسان لوهنده در
 لوهنده دنا لیم بریدم حاکم خونیم چه سینه ها از نایم هر کس در دی کرد
 نه از ترکیم نازیم نه انگلیز و زبکی نه اربین و شومیه با روزن نام دلجو خانم
 اگر راستی تو جامدی ولایت فانی خودان خیری خوب کردی که گوری دیندی از ولایت خانم
 با رون با کجا خور ~~خوردی~~ دردی نام با رنگر محمد و با لاف کس در دی اعلان بر میانم

هده بولوی کما رهمه و اولی لطف بن بر محمد بن بر عبد الجبار الرزق العارذی المبرور فی
 ۱۶۴۹ هـ المیزان
 طه فا لب نشفا بوجی م بر جنبه دکت
 م املا ذره نرته عکسی چرا دلمه دکت
 طه فا میزه بله کافی کناها م چه به
 م بقی رنگی دصورتی و م پر گنده دکت
 طه فا م کو پری بی تو در بنام نکست
 دی بر حال م کوی یا ن دی علاج م بکی
 طه فا دل م بیکه ایرو کوش بند و هفال
 از بروی لته دینیم تو چرا هکوه دکت
 طه فا من دهن ^{بوی} لته میزه د کم
 دالام م بیکس کلوده داتو فاک
 طه فا مه شکر لاری کلا رنگین و بیاق
 م شون هر تر حیا نری بوجی نازله دکت
 طه فا ام شهنشاه عشقانه پردل کسری
 م شکر دکت قنجه م بی باره نه کی
 طه فا خجی ته م من بقی دردی نه کرف
 تو م جارام نهیلی م نه خوش شیر خنه کی
 طه بعشق و فین م تو حیا نری دد ف
 م کو هر یک لته دینیم تو لبیا م دکت
 طه فا آه طه فا آه طه فا
 نه علاج م مگر بوجی بر بنامه دکت

طه فا خوبه زری شنگه شزین دورن و هخمال
 رو بیک جاردنه دی مرم گرم نه کی
 طه فا بند و قسم وکته مه نایین چه پری
 مه مراره طه فا جانی تو چاقاله خلک
 طه فا بنیه بها دی بگرم برو و جسد
 آغه سوزامه دکله کوبکوتام بکی
 طه فا بعدد وفا از چه چا تر کاته نه کم
 تو خیدکی طه فا بیزه مه کادی تو چم کی
 طه فا کلماسی نه له کرج کونو و کالک
 مه نزاره هی دانی دی مه بی چه پیری مک
 طه فا شری بکه ایرو برین دری ته مه
 ته چه بازی زفور کرت و بوی رانی دک
 طه فا هیز از ترانم کانی کرا ته چید
 دی وکی یا کوم کونی یا بکام دک
 طه فا پوی ته ممد و بگلا کشتی هفان
 مایکی دی هیه ایرو نری جید تو بکی
 وعدت پاشی ته جانا از چه شه یانا نه کم
 از دکله کسی دی نه بل ته عهد و پیمانانه کم

بستی دالشت و صفایا مه کری دکله دلبری
 وعدت ایوی نه رو نیم لطرزنا کینی نه کم
 ما چوادی بگرم دوکنا شربله نه نازنین
 روح بیک جاری مه دانه دله نه قطه نا فکم
 بستی مه خاری ترایین خوری شکر و نبات
 از چه چار دکله چه جانا کشت و سیرانه کم
 مه لباعی ارمی مه دی سیفالت کزو
 لمن مرام حبه پاشی و سیفا کزوی هلام نکی
 مه لناف باغی گل بو سزینا و عده کر
 پاشی مان صولینیا آلالی نه کینی بین نه کم
 کو تو رو آفا حیاتی مه نه یغین ته قی ر
 لوجونم از کشتی دشت زورکنا نا فسک
 مه لکر گلکاسی آگوسنبل بین کر ن
 لوشفین طاری وکی روزی نقیق هی دک
 بادیا رنو قرمزی دامن شربنا شرباک
 مه شوی می هلمر سیست لوکشور یغه دک
 کزوکوبیل سردی ته بام صور گللی
 هر وکی نه کی بهاری دم بدم دالشت بکم
 مالکو مکنه از جاردک بنغت جان بجال
 هر وکی جارا ببینم دیدایه رون فکم

بشتی دالشت و صفایا مه کری دکل دلبری
 دعوت ایوی نه رویم لطرزنا کینی نه کم
 ما چوادی بگرم دوکتا شایسته نازنین
 روح بیدار جاری مه داته دله شانه قله ناخام
 بشتی مه خاری شایسته خوری شکر و نبات
 از چه چار دکل چه جانان کشت و سیرانه کم
 مه لباعی اری مه دی سیفالت کزو
 من حرام شسته باشی دسینا کزوی لاهم نکم
 مه شاف باغی گل بو شرینا وعده کر
 باشی وان صولینیا آلا دی بنه کینی بین نه کم
 گوژ و آقا حیاتی مه نه یقین ته خیار
 لوجونم از دشمنی دست نه دستانا فکم
 مه سر گلایه آلو سنبلی بین کر
 لوشه بی طاری وی روزی بقی می دلم
 بادیا رفو قرمز دامن شرینا شریک
 مه دی می هلمریست لوکشور بیغه د کم
 کر و کوبیل سردی ته بام صور گل
 هر کی شای بهاری دم بدم دالشت بکم
 مالکو مکیه از چارک بیغت جان بجال
 هر کی چار ببینم دید با به رون غلم

خوتیا کفتی خوری هر کی شغین بهاری
 خندیه که کورتی ربه یاری شغ دزله خوتیا من
 شغ کلا و قن بیانی عام در بنداته جاف
 هفتد که کورتی سر بیانی دله برانم خوتیا من
 دله برانم دله خوتیم هفتد از جانی دهنرینم
 نانه برورد بگوینم پرتخانم خوتیا من
 پرتخانم دله خوتیم من کورد لیغان کزینم
 دالوجانی رضو هلمینم دالوجان خوتیا من
 رانه بر خندیه هر اندم سرو بید زفر اندم
 عقل و هزر هر دو فر اندم خولانه خوتیا من
 خولانه نیم خیاله دیم درم کوردن کاله
 لوخدان عقل و کاله سر زینه خوتیا من
 سر زینه وضو بلاشه خط نه سر کوشه کلاه
 درور غریبه در طاقه لبه شغایه خوتیا من
 لبه شغایه شاه جانم در نظاره عالی نانه
 دیم دلی قلمی کلانه خرم فینه خوتیا من
 خرم فینه پر بناره صور گل باغی مجازه
 دیم و جانم به بخاره داندلم خوتیا من
 دی خدایم رو و رجانا برته خند حالو صبرانا
 کورتی بی چله خانان خوتین و خوتیا من
 دله کورتی بی چله خانان خوتین و خوتیا من
 دله کورتی بی چله خانان خوتین و خوتیا من

ولله اعلم بالصواب

پر زینانه غریبم جانان من تو کا
دل گلو تر از رو کینیم جانان من تو کا
دل گلو سی سال تمام جان لری یا از خرمایه
عاشقک بر مبتلا مه جانان من تو کا
عاشقم دورم تر از می عشقین شیرین کلامی
کزیمه لئی قید و دمی جانان من تو کا
کریمه مامه دقید هر که بخون رشید
دل گلو
لوگو دل تر از وضعیف مبتلا قامت الیض
روح فدای ش ما کفریم جانان من تو کا
روح فدای وردین بخام کشتی جوتین غلام
زینا عشق تر از ام جانان من تو کا
مختبر جورا حبیبیا قهر و آداری حبیبیا
زیر کرایش غریبا جانان من تو کا
زیده بر جور و بلا مه بر کان بجزی غلامه
زیار و دستار از جدامه جانان من تو کا
بر کان دل قانی دو کم صد مقامان فکرستم
حق از زخمی فرستم جانان من تو کا
من حق محو قنابو دل بستی مبتلا بو
جزبو لرزین و تابو جانان من تو کا

لله اعلم بالصواب

جانو دل هر دو مه دلی جانان من تو کا
جان تر بر کز منی دو صداد سبر و فضا صلواتان
بومه نظری صفاتان جانان من تو کا
بومه نظری بر جان و حدنا جود و وضای ^{و کما ندر جلدی}
دل گنه نورا و صفای جانان من تو کا
دل گنه کشف نمودی ذکر و تحسید کهوری
جان بنای ته می کر جانان من تو کا
جانو دل چوم سجو کجا جانان من تو کا
جانو دل ناصیده کز خلقی نفس صبر کر
صد شکر مرض لسر جانان من تو کا
صد شکر فضیله دیا نور و ناری نبی موسی
دل گنه سیر لغای و حدنا جانان من تو کا
دل گنه سیر لغای و حدنا جانان من تو کا
جننا روق و صفای جانان من تو کا
جننا کشف جمالت نزله رضای
لور کما غلامی فدای جانان من تو کا
جانانم کا صبرام کا بیزنه من کا جان کینم جو
خوشی همی کز نه نیا بیزنه منی کا جان کینم جو
نشانای من و طبری دغو لکر کز نه در پی
دل نشانای من ما بیزنه من کا جان کینم جو

دل بهین دره شریف زاروبی مارو دلو
 کفتنه جورا اینی آی دلی من آی دلو
 کفتنه بر درد و تانی و له می صوتی گمانی
 آه تریستی فی جونی آی دلی من آی دلو
 آه تریستی زلف و خالا آوری و جان غمزالا
 دلم بر جیکو نالان آی دلی من آی دلو
 دلم بر دردی فراقی هلفرا ندیم و لا ترقی
 صد عورتی اشتیاقی آی دلی من آی دلو
 هیر بورن فاکلودردا محسو عشتا دور دا
 از گرم بی مالوشیدا آی دلی من آی دلو
 از گرم و لا شطلی دلی مام دکوفانا وصالی
 عشویین وی سرشبالی آی دلی من آی دلو
 عشویین وی عالی شان از گرم بی حاری خان
 ماکو دغا برینی صورتیا ددی اقبینی
 ساو دین جبارک بدینی آی دلی من آی دلو
 ساو دین مانه اونه دغورد و کلوتانه
 روج دهان من جانانه آی دلی من آی دلو
 روج مه جانا ملکی بو نازکو هور و پیریبو
 جان مه کو هونو کربو آی دلی من آی دلو

دل بهین دره شریف زاروبی مارو دلو
 کفتنه جورا اینی آی دلی من آی دلو
 کفتنه بر درد و تانی و له می صوتی گمانی
 آه تریستی فی جونی آی دلی من آی دلو
 آه تریستی زلف و خالا آوری و جان غمزالا
 دلم بر جیکو نالان آی دلی من آی دلو
 دلم بر دردی فراقی هلفرا ندیم و لا ترقی
 صد عورتی اشتیاقی آی دلی من آی دلو
 هیر بورن فاکلودردا محسو عشتا دور دا
 از گرم بی مالوشیدا آی دلی من آی دلو
 از گرم و لا شطلی دلی مام دکوفانا وصالی
 عشویین وی سرشبالی آی دلی من آی دلو
 عشویین وی عالی شان از گرم بی حاری خان
 ماکو دغا برینی صورتیا ددی اقبینی
 ساو دین جبارک بدینی آی دلی من آی دلو
 ساو دین مانه اونه دغورد و کلوتانه
 روج دهان من جانانه آی دلی من آی دلو
 روج مه جانا ملکی بو نازکو هور و پیریبو
 جان مه کو هونو کربو آی دلی من آی دلو

جانم ما لبتا شربی ره زو نارتی غم رفین
 مام بقی داغو برین آئی دلی من آئی دلو
 مام دیندا داغو دروا خوشی بستی ته م بردان
 جانودله هر دو لردان آئی دلی من آئی دلو
 جان دما هات زویفه آتشی دل کرت تر رفیه
 سرخوشم مام بدینی فیه آئی دلی من آئی دلو
 سرخوشم بی جای ستم از دهایی زهر کستم
 بگریا نانا فبتم آئی دلی من آئی دلو
 آئی دلو ترا و غریبو دوره دوست و بی نصیبو
 فسته حالو بی طیبیبو آئی دلی من آئی دلو
 فسته حالم پر تو نام جان لری یارا خو مام
 از بویاری جان فداه آئی دلی من آئی دلو
 جان ز بوی من خدا کر دل بفتقی مبتلا کر
 روح ترا اخلای جدا کر ای دلی من آئی دلو
 مه نه بخت و جالی م نه مجربا ته نانی
 مغرض صنعتی خلاقه زوی بیغمه نانی
 تو بزلعین خوی لها طانه کومن بی بگری
 م نه ترا ترصی بکلام مغرض بینه م نانی
 م نه زوی نقشونکاری بخدی صافی م مادل
 جان م عزیزی بخدی بینه م نانی
 عشقانه کرم بی کور مالمی هه کور
 صدهارته فدای دلو جان خوی نانی

دل مایه دبنده کور بلبل شنید
 برهنگ ترا نسبی ته با کم زیدیم منافی
 غنچه زنه نادم بدو عهد نیکو کر ترا هلا
 جانم چرا بغیره دکی ز م خونا فانی
 انوار تجلیه لدی نه عیان کر
 ابروم ترا بلای و پری عوری م نانی
 بازاری بکن عوری بنه خوب لکهوری
 نیک یکه ته بوانا دموا ف بیغمه م نانی
 ترصین دکی بزنا نه تبالا دهر زینم
 ز تهرم پر بسیم طای بی ترصه م نانی
 صور کل دکی حیسیه دبی ته به کور کورم
 بهنادی نه اوله نه م کل بینه م نانی
 هر نانی دکی نانی آه بیست خورده موانان
 نانی نه دکی نانی نه بیست جان م نانی
 اخلاقی وره خوشی یاری بله قربان
 قربانی تدم شوخه زو او شانی م نانی
 هفتاد تونه بینی گدنی
 کلاک جیدره بوته روینی بستی
 مرو فی خراب تیکلا وی نه که
 تودی پوشیمان بی لاری دنی
 نه به هفت کر او کسی بد عمل
 امانت تو بگره افی کو تنی
 وگرنه دبی روزش مال خراب
 تو هر دم ترا حسرت دبیزی لمی
 اگر تو ببینی ترا تبیین خودی
 بفرصت بنیره اوی دیتنی
 بدرفت برده
 دکل وان بیه هفده و هم نشینی
 تودل تانی رابه حنا م ر ف

او غم زین بونه وقتی عمان دکل و تورینی دی بیه غنی
 تو بگری خلاصه نه دستان اوان بقیه بیره اوی دینی
 افه شیر نامی بلالکنه بیت دهالونی مدوع دما کر تنی
 ساله هزار و صد و شصت کی لزند ناموصل چریا بنی
 دگر نه صد و جاو جاو و هزار
 ولله و فایله جو نوری شریف دنی ایشله
 شغین طاری دنا فیلان باگردی کرفی تارم
 کسی ندی کسی غم چه زینت از چه بی عالم
 چه خوشی و عیشی دینم از دکل بار و شریف شاهان
 من هر دم دکن کاری درنگه نه به سر بارم
 ابدل خوشی چو اینم دکل یارا ازی پر غم
 دهنم پاشی چند روزان دکل کورک هقال دارم
 نرانم او کسی عاقل بدینای چو خوشی بون
 لای پیشیان ندر و نه زانی از عجب کارم
 وره ساقه ده نینه بلیره کاسو بیای
 ایشیا اولی بوری نه پزله کو غم دارم

۷ و فایله

استوفی علی بنی نوره الیوم انزل
 جاسازی برینکاش
 و دفعه نوزاد
 عهد ایضا
 سحر

دل کل چو نه دکنی من هواره لمن بان رای
 دطرسم سر یا مخفی بکم ظاهر عذر دارم
 نصیبی من دظرای تفیین تعار مخت
 ولله هر و صد جاو در مدوع زنی عالی ناز دارم
 ابر بریتی بتری بان تو بزیندین دفر دم بلکو در دا بسو رینی
 غم و دنیا دکل بلا بونه اهشکر کسی بی غم چو ای لغیره بیینی
 م هکسین دی دکل نهی هفیر کر از جاک بی بیری دی دری فی
 نه کو تو بوی شریفی بیه ضرور بزانه او هنی شهرو شریانی
 کلا خوشی و شاهی می دریاون بان آخر هم له کرفه شین در با هیان
 امانت مه لته او بیت برادر به جا فیز نکی دوست ایشینی
 اگر ایدری نوری زور کینه نفوش بزانه دبل نه کت نفرو کربانی
 هزار قصرو پلوسان لی تو جیگی دفر آخر امان جبری شش و طاری توریانی
 هزار کس هر و کده به دفر ش بون لستحمان ذکر کیف و شریانی
 نه نشلیتم رن او بدایتم بورین تو اخباری دوارنگه نجیانی
 نه بونه من تفیین اف نصیحت دطرسم شیر و بیت من تو بدرینی

ابضا

۷

به اخلاطی کس کوه نادتن ته پراهنده تو در آته دهویینی
 له نیای عجایب پر مه دیتت
 ولله لوا محمد و تو پر درد و برینی ایضا

من دعای از من دی همی هات دجو
 هر و کی آفا بهاری هشتاد بوی دنگو دو
 هر یک روز نین دفر بتعلیو غم تیدا بوار
 او بنا خا هر مرن هندک لیر وان هانته دو
 بیزه من کا او امیر و کان اوش هو کدا
 که در نیت کا چهل هانتن یکی تر یکی فیه جو سن
 هر کس که چند روز کا لغی وار که دانستجو
 هادری باری خور بار کر کوزه کاروان مجو
 هنده تقبو درد و مجتنب و بوارن له دن
 آفری زنی جونه در قطیلا تران به خوشی نبو
 هر و که خونو خیالی جادنان مه تینه بی
 و که جافیتن مه فبون مه تریدر کرو دل کور بو
 نری هسی هر کا فک یا کو تو تیدا خ دی
 یاد هیت هیز تر نانی یاد هی بو خونو جو
 زنی کربالی در بیزه هسی ته بدر و بوار
 صد مخانی به عبادت هر که بوری بو جو

ما کله هیزایه فی برخانی ام باری
 جورو باغبی بهشتی شیر و هفتلینی درو
 دی بلاج عاری مه بسین کون فی زنی نشون
 بلکی زنی جینه درک یا کو نمیز و ماهی رو
 نوبتا سعدی و خانه بوری محمد و هانه تینی
 ولله هنده مایه دی بهیسی کونه اخلاطی زنی جو ایضا

افرو ز غمان به چاره و فانه دلم از
 آگر دهنافا وک کارنی دهنو شم از
 آگر دهنافا مه کزی شهری طنغوری
 سر تا قدمی نهکی بهی هلیپقزم از
 تران تینه کبانم وک بلبل بغغانم
 بروانه از صونم و به دنک دمزم از
 خون ریزه تر باغان وک باران بهاری
 شب تا سحری دیر زهوی هر د کرم از
 شب گوری دکل ته زهر اعینی حیاته
 کربیه لستلرف خوشی دبرم از
 جان نیدی لند دردی افینیه دیار کر
 هر جنبه شیرم بسری هر دهنم از

اف صوم بوده کنونی قدومه که در کنار
 دی

سالی ساله ندردی ته عم و تعلق دبارن ماهی تو زانی شرینا دکلم از
 ولعه مدوهی شردا دلوجان خوسردا ایضا
 ماهی نه به دل شوی صوره پاماز
 سر کلماته وک مولینیا زنگین و باق ته کوه دانه لبایل زلفین بوبینه داف
 وک طیری نه بلده هانمه سردی ته نون مه مریسته و دگرین قفسی بسکین بکلاف
 مه نرانی نجدی دانه به یان دیمی ته نور عین کافوره مشرب ددی کوثره آف
 به گمان آف حیاته طلبان مری فیخار لوعونم ددی پیروزی تفتیو دبارق
 دره کجستی هلالان لسماناره چه ددن کسکو صورتی دپه زان خمایی لینی کرطاف
 سرو سیما ته نرورین وک ماهاد فلك جارکناری گلما زلفایا ه کرتی خنای
 بز نو بالاد وک عرعر سربلکه دختن صوص و کبل و ریجان خمایی لیزنا نرزان
 انیا صور و سب هر وک سر آئینیا ن فد درت نقش و نظاری مه بهشت ته نه چنان
 مه مرز بود درن بجه طوافی حجری هر ز کینی عینی سجده مه بریشی صلاقی
 سرور مندرن حق مه توی روح و حیات دملی کرتی نه بینم دصوتم از نه هانف
 مه لبای ارمی لعه کرن سف خلاص
 دره اخلاطی نبی صولینیا زنگین و باق
 سجده بر آوردی زارم و جدی حج البدا
 حاجتاییم صلاقی لیلیم القدریم و طاف
 هر چه ما بینیم طوافی

وله ایضا
 شایخ و دختین دولای مه پرز نشکله بیا
 جویک و آلال و بیبین قول بقول کنه جیا
 نرکزین سرد کران شتر مندای عملاته نه
 بخصن نازک و تر سبیل ددن آ و رب
 صور گلین سیمای زنگین لیزنا کره خندان
 داغه دارم بوبفتین خرمی لبر کفیا
 جارکناری کفیا صوص و سبیل خمایی
 میدک و باغین دبهشتی ددنه بر چکیا
 هجی جو ما توبنی بیتی رضوانه ولایت
 باغی ارم ته هبیت دی بدیه مز کینیا
 مریا بیای لیدای سی شغان دی زینه نه
 هر دما بنیری بهاره کانی نوز داره کیا
 آ فوری زیره لچیا بنیره درو الماسن هجی
 چندی جو هر جمله بلاک وی شرنکه چون جیا
 رزو باغ و چمنان شابل و بالیل و خونین
 دنلا و آواری شرن کفته نهال و کللیا
 کان و کینین دولای مه پرن مل دانه یلا
 صد هزارن تفت بزارن مای لچیا به کیا
 سرورین چندی جهان حق به کان اردی مریه
 بقربکا آف نه دولای و دکن به فار بیا

لعیبی فی اردی بیعت پاشی زنی بنه درک
 شیت دیت هادر دکافی دینوهار گفته ریا
 بی بیزه کیم بریزه اخلاطی ناسی ز میزه
 دلعه چه بهشته جیاد و دکنه آن حیاته لکانیا ایضا
 دلبری دیبا ز نو در دو برینیت م کواند سری زلف سیاه وی غم و تعلی له جانند
 مه دگی شکلهها قد ز الف یا با سری لسی ری مه بانذاره نه دل تغه براند
 خالو خطین لیمان دلوبه پرده م دین دک ماهی بشما لیدی با کردی م فغانند
 دو هلالان لبین روزی لسی هلاوت ریشا ختی م دای ز فزی شفته له کپانند
 م نزان کافه کیره یان تجلابه خدی قبلایم ددی از اولن تیدک نخراند
 حورین باغی بهشته جان لیدارانه ته بزوبالای زین افرو دو جامه حملاند
 مه کونون بکلی سرمی لجانا برشینی روفد افه له کنی غنچه لبی ده لهرکانند
 نزل زین کردگان شرفند لجانین تنه مه نوزن طریس و خفانه آوان دایه بر تانند
 بازده ساله وک پر وونی بیدل کوظین یار پر مسنود طریس م نزلغان دکرانند
 خون و زردی و عذاف چونه نه خبری م چینی که دور وصل له برین سر پر باخوی لری شانند
 شغ و رودشان وک بلبل دکجه خد و دهور از دنا لم نغی صولینیا پرده درانند
 شترکی کپالکی در زین لیهوده م دخل نه بوا روزک رونه نه دلی غم در سینه لکانند
 ۱۰ بهر زوبیا بد

حق درانیت نغما غفانه به مار و دلبنی چه قیامت له به بو بخدی دل کز رانند
 دلعه مه کود لبر ز کلا بیدره غم ترانه دول ایضا
 وره اخلاطی بینی بو مرفی سر مزراند
 دیبا ز کلا صوم دلبر چه غم نادات شه عاره دی من خوتنی کون نغما کبر بادت
 وی نغنی کرم تالان انجسته کربالان عمری م چو جل سالان کسیده هلمنادت
 سبیده لمبو ایناری افزای بو بروری نیرک بو شفا طاری غفلت بوم سر نادات
 غفلت ته نه بو جبار ککنه نه کرن بارک نانی تی مینارک شرم کور کمری بادت
 شرم کورته وی روزی دانده دناف دوری پوشمان بی هر هوزی پوشمان نغونادات
 پوشمان بیه لهر نو که کرم ریا پر شو که توبه بکله افرو که بلکوته زنی آزادت
 بلایی نه زخمه بوزک هشتاک بولنده کلچورک توجویه لکر کوری هر کونبه دکون نادات
 هر هر یونه نایقین ریغما کلا و فینق نه زخمه مرن بیستی دارانه بری نادات
 دارانه برین هشتکه مینغان لنعوشک پورانه تری رشکه بوزک لوشم نادات
 بوزک لوشم باری صیل دارا کرن مازی نایق همیا نوما طاری به عاری نه بر نادات
 به عاری که به شرمی نه مافلی دکا طری هیز تا تو نه یوی کرمی ها و ختمه مرن نادات
 ها و ختمه نه جان بیست دنیانه زنی اکشیت هشتاکی نه هلاکت هشتاکی نه هوشمان نادات
 ۱۱

هفتکاری گنه ریلو خللا صونه بنویسند تو مابه لنان بیلا کرده نم بر نادت
 ز دابه لمن هر دم دو هزاره نیکم بدم حتی کورعی سردم به کاری فولد نادت
 کار که نازاف سر ما بوشیم ای هین شکران عدنانی دکنی خوله بادت دشانم بر نادت
 خن خوله هلاکت گنه هالام درکت غفران تسرو درکت خولش لادت
 خریما دنیا ای ستودا نره تر نای مدوحی دکت نری دی نوبینه هونادار
 تو یام کربن نانا دل خاره لسن نانا
 هیلا مبه پشیمانان اخلاط افه عاذر ایضا
 در زبینه در آل صور روز روشن سربان ته بیت
 هر دم بزی بکیف و خوشی جز نانه زنی بیروز بیت
 هر دم شخا نه رون بیت شردن ایما نه ضیض بیت
 چند روز غنه لهر چیز نه بیت جز نانه زنی بیروز بیت
 هندی کواش دنیا هبی بروی باند بدی سبی (توزی دکل دی لهر هبی)
 هر حاکم و ناله هبی جز نانه زنی بیروز بیت
 هیفا لسته جار دبت دلم پمار لهر دی ته بت
 ته چه مرزه هروبت جز نانه زنی بیروز بیت

هفتکاری گنه لنان سنبلا لیرن بانی شوی درلا
 بکیف و کا دور به شغما چیز نانه زنی بیروز بیت
 دلم کور پادشاه هین هبی لینی پای ته بن
 دلم دفرو راته بن چیز نانه زنی بیروز بیت
 همه هات هین بانی خبات افرو لولات روزی هلاکت
 علا فدا شوقی له دا چیز نانه زنی بیروز بیت
 روز در لفت جاک هلاکت دوشن بر صیت بان زنی بلفت
 مدوح دصیت او حاله بیت جز نانه زنی بیروز بیت ایضا
 اصل و تغیر و شیراز همدان طور و سوسو نیسی
 بجزی قزوین بجزی فارس بجزی شش بجزی بیاط
 تخمین بوم کردا بلای صام صون و آسار لا دی سزین خون مالان
 دی بزنی یان دی گزنی دوشن و نا کزنی
 نه نو که بیغه بو کسی قطره تمنا ناکشین
 زین جنله با زین ام بخوشترین برار

دی بترین یان دی کزین دژمن و ناکین فترین
 نژوکه بیغه بوکسی قطه چه عمنا ناکشین
 آلا دی زینان هلمین ^{نژو} [چندی لاوا فزینان] ^{نژو}
 کوردستانه بخمالینان ^{نژو} ^{نژو}
 کوصورالی چهرینان دژمنان به کورینان
 نفروزی دیا فترینان اغلامی دل خوش بکین
 دی بترین یان دی کزین دژمن و ناکین فترین
 نژوکه بیغه بوکسی قطه چه عمنا ناکشین
 من زبر اهلی زمان عقل وهشی من عبور دست
 زور تعمیرام دکل و ایچ کران دکله دست
 پرتوی نیکان نه کیرد هرک بنیادش بدست
 اهلان چون کرده کان بیکدست

ملاکوتین بونبارا هر و که کورین دههار
 بوس و کوزک مه کربان ملکان وی همار
 روزا بخمالیم دژمنان و ایند کار ^{موزیان}
 دی بترین یان دی کزین دژمن و ناکین فترین
 نژوکه بیغه بوکسی قطه چه عمنا ناکشین
 روزا بخمالیم دژمنان و ایند کار
 فیرین گوهو جیانیان پهلو نای شفا بکیر
 لغی صوری هرام بخمالیم بوکسی نابینده بکیر
 چندی عالم دژمنان باشی کردا نینده میر
 دی بترین یان دی کزین دژمن و ناکین فترین
 نژوکه بیغه بوکسی قطه چه عمنا ناکشین
 نسبت بچو صلیون ددیرین ام همی کردین فزی
 پهلو نای کرماندین دست بزارین ابو شری
^{هر دیا}
 وعبت بیغام بیتن ام فلین تولین بری
 بسند و بهمانی مخارین دی بترین و کزین

- حرف لیا -
له ایما - لای موری ایما

۲۱۶

ایرو سحر مه دیت کلاک او کشرینا سرامک
خوشبید از جاف شش بلک جوریا دباغی خبنتی
موری لبر فیر کشته ل شمس و بدر پرکشته
عالم همی بون سرخوشه شبر عطر و شوفا جبهتی
شبر عطر و شوفا و کهای شریف دیو نیک ز لای
ایچینه بر آهوا همی کیر کفانی قدر کشت
نیر دان تر قوس ایسوده ش ذابیه شریفی فده
صوتینه وک نه ده صده بناری فراق و صرقت
سرت نیبه دل صورتنه اگر لهنافه کفینه
ما خوشیک لجان مننه تر لیکو کربنو هر قتی
ناله بود و والی مه راحت نیبه یلک دی
آهد کربینه تر غمی خون چو و صو ش جا فیتنی
نورنی تر نافع بر صفتی دکل نه صد هزار دغین لیل
لی کشتیجه نیما فینی بکل صورت کل لبر خال و وضعی
صورت کل لبر خالانه وی شکل نافع لیغانه وی
سبحان بر سیغانه وی عمر شیری قامتی
قامت رهانا لبا بلا ف صوتن لبر کوشنا ف
ایرو سحر لبرین خفا ف تر لهن لبر صرقتی

تر لهن لبر صرقتی کلینی سماه لیکر عسیر

تر لهن سببی لی بدکنه شیر و لغینه نیفا لاجبتی
و لغینه نیفا صورتیا خوشی نماعه بصورتیا
مردوخ دبی لبر صرقتی نه دختی تر صرقتی امتی

۲۱۷

عقالا تر تونه بینی لانی کلاک چیتره بوته لایینی بختی
مردوخ خراب بیکلای نه که تودی پوشیمان لی لاری دلی
نه به هفاری او کسی بد عمل امانت تو بکرم اثی کو تنی
و کز نه دبی رو شش مال خراب تر هر دم تر هر سن دبی زنی لینی
آرتو بینی تر قیجین غو دی بفرصت بنیره اوی دیتنی
رکلی دان بیه هفدل و هم شین تودل نانی دابه حتی مرفی
اون غم رفین بوته و قش غمان تو دبر هفربا دا ببیته غنی
تو بگری خلا تک تر دیتی اوان بغنیبه بنیره اوی دایینی
اقه شیر تان بلا بوته بیت رهالونی مردوخ دما کربنی
لاله هزار روسی صید و شین و سی

لرندانا موصل لچریا بسنی

دکر نه صدو چیل و جادو هزار و فاة کر لبر نوری شریفی دنی

توقه سن خدیج خوربا لبر لهن لبر صرقتی سر ۱۲۱۲
توقه سن خدیج خوربا لبر لهن لبر صرقتی سر ۱۲۱۲

مرد و از این بنگای ایما

مگر بروی بزی بان تو بزنگی
 هم و دنیا دخل بلا برونه کفنگر
 که هنلافین دی دخل زهر کفنگر
 که تو بوی شرنی بییه مغرور
 بلا خوشی و شاهی زرم دین
 سمانت من نه او بیت برادر
 که رسیدن تو را بی زور کینه خوش
 هزار قصر و پلاصالی توجیگی
 هزار کسی هر کی م بی دشوش بون
 زن کینه من او بیکفه بورین
 زبونه من نغسین اف نهمین
 بسه اغلالی کسی که ناد تنه
 پراهنده تو در آفته دهی

لدنیای عجائب پر مه دین
 لوا محمدی تو پردرد و برین

موربا دای عینی صورتی بناری
 لعلی زره دیزی دره نور سکا بد چو لکی
 روحام بسته هادره بندگی ترا حوری
 بندگی ترا حور صوتی داد و مدت ویلا منی
 حتی کور ترا مرشد ناگم بی بیلا ساعی
 ناگم ترا بر نه یلادی حسبله صورتی شعری
 قلمک ته نادم لغای صدها رفتی حوری
 صدها رفتی حوری کس اطلب سمانتو
 صدها رفتی حوری کس اطلب سمانتو
 جانانم هانم ز عید و دور دل لفته بیلا ساعی
 حتی دامن و پای در دور دل لفته بیلا ساعی
 دل لفته باغی حریان رفتی کجا شاهینان
 کجیک رفتی داهیان سبحان ترا شاهی قدری
 سبحان ترا شاهی حلال او کس کجا
 اینا وجوده در شاهی حلال او کس کجا
 هروله کردی حلال او کس کجا
 کما سکه را بیست شوش
 حورسی چه بیست ده می نه لعلی در لعلی
 دانه تا لعلی ترا حوری
 لعلی ترا حوری کما هلالی در لعلی

هلالی ترا حوری لعلی ترا حوری
 هلالی ترا حوری لعلی ترا حوری
 نادم بر حیا ن بزمی سیمای حوری
 سرداری حور تو ک لعلی ترا حوری
 نادم بر حیا ن بزمی سیمای حوری
 سرداری حور تو ک لعلی ترا حوری

پارچه - دگره - دسر = امانات / امانت / امانت / تبار ایلی

پات [PAT]

پاچه [PAHI] دگره

پاچه [PAHI]

پاچه [PAŞI] دگره

پاچه [PÎŞI] دگره

پاچه [PÖŞI] دگره

پاچه [POŞI] دگره

پاچه [PIŞTI] دگره

پاچه [PEŞI] دگره

پاچه [PELIŞI] دگره

پوش [PÖŞI] دگره

پوشان [POŞMAN] دگره

پوشان [PEŞÎMAN] دگره

پوشان [PERIŞAN] دگره

پاچه [PAC] دگره

پاچه [PÖC] دگره

پارچه [PARCE] دگره

* Rûpelek ji Ferhenga Birîfkani (bi destxeta wî)

دگره از تری، حالی، خزانه از بیم خاطر
 خدی برقی بکه دگره، نو لطفاً ضویدت گوی
 فدیتم از خلائق تا درم شخو رو ز بر عیارم
 هوار بر می آید، تا درم ترنگانها از پریشانم
 هوار و در که تو خدی، دره کرد و در در طب
 خندانان هوار که تا درم خدی بر می آید
 خوار تا بود هم دارم نه شکر همیا بدم کوون
 خوار جا را به شیمانم لولا اضلال پر کوون
 خندانان هوار که تا درم خدی بر می آید
 خندانان هوار که تا درم خدی بر می آید

4. Helbesta Perîşan bi destxetê Şêx Memdû'hê Birîfkani.

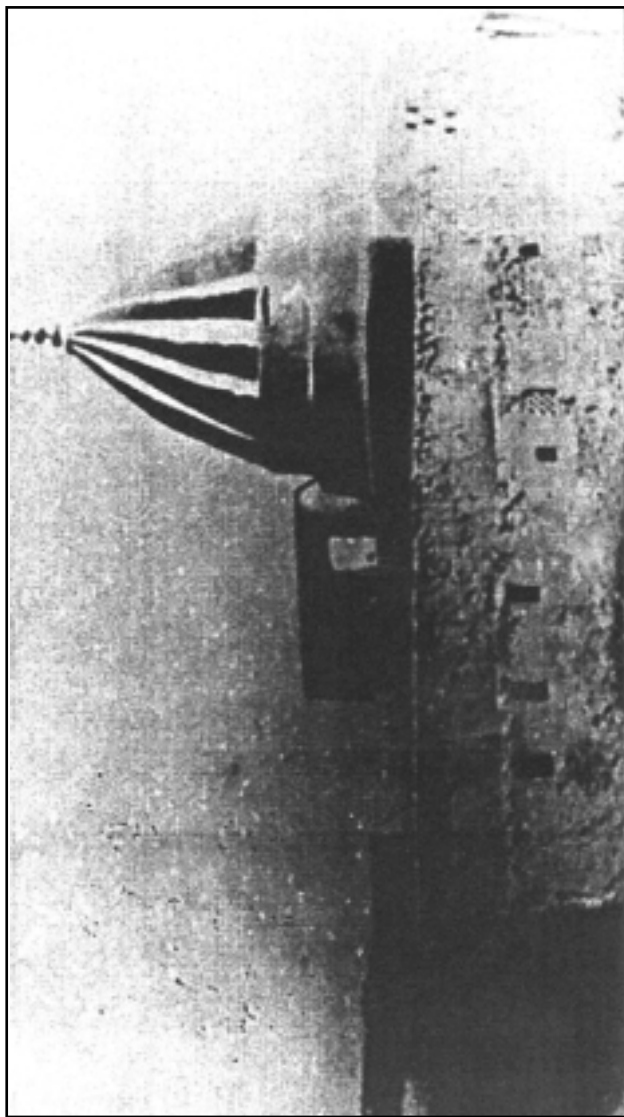
ئەلبۆم

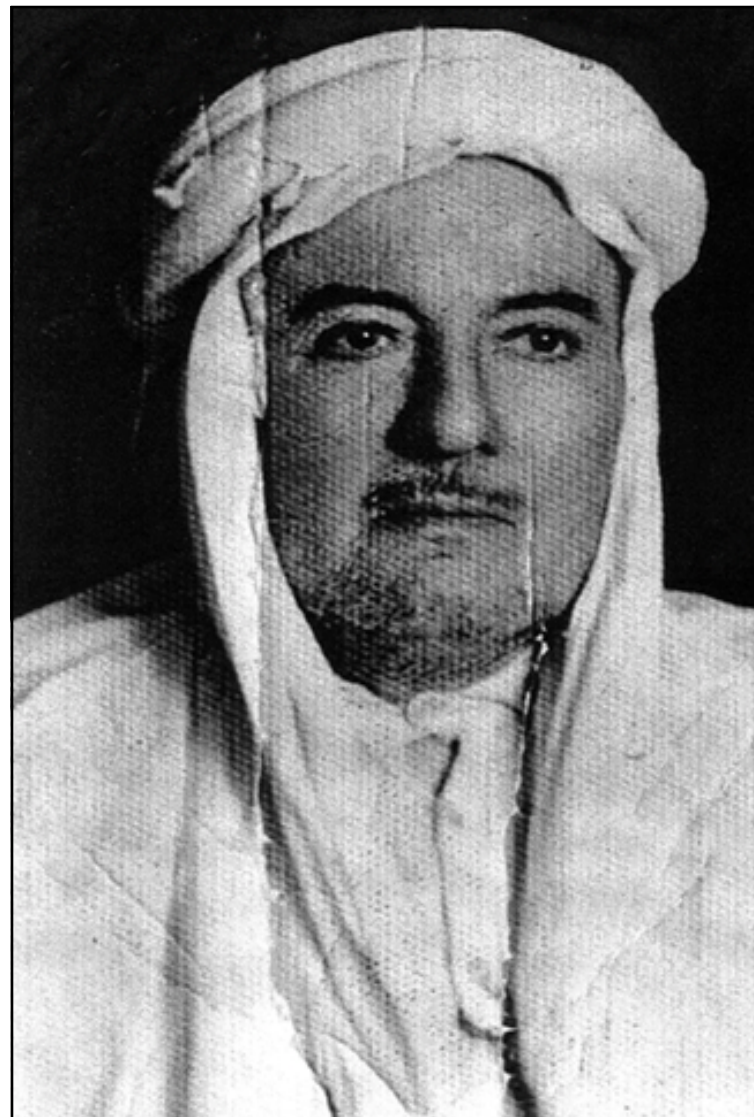
شیخ مهمدوح بریفکانی ۱۹۳۸

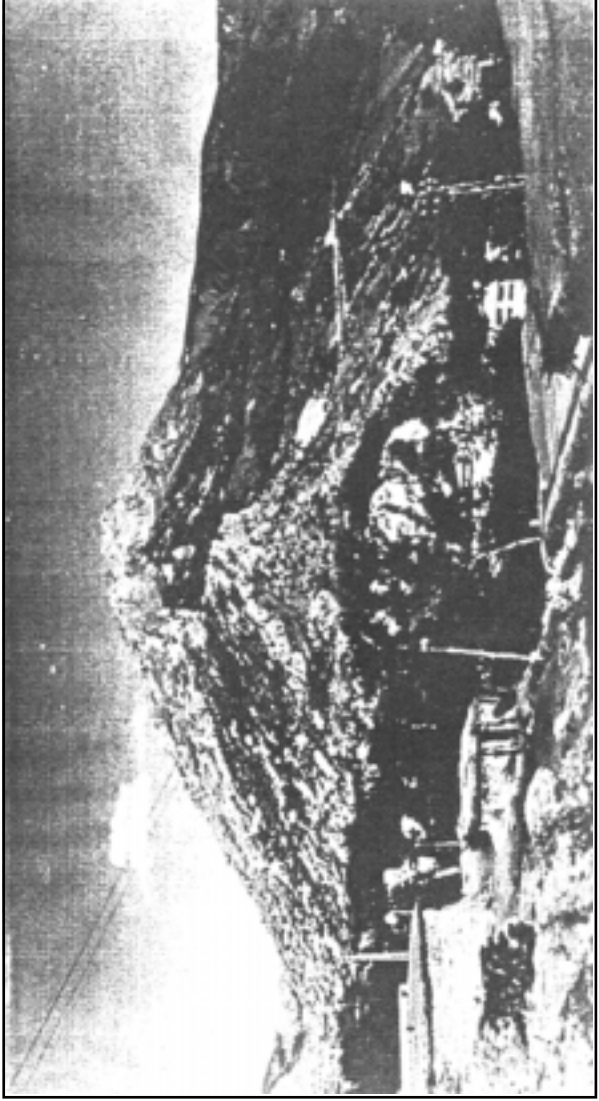
شیخ مهمدوح بریفکانی ۱۹۲۷

تهکيا و مهزارئ شيخ نوردين بريفكي ۱۹۶۲/۱/۲۶

شيخ مهمدوح بريفكاني ۱۹۷۶

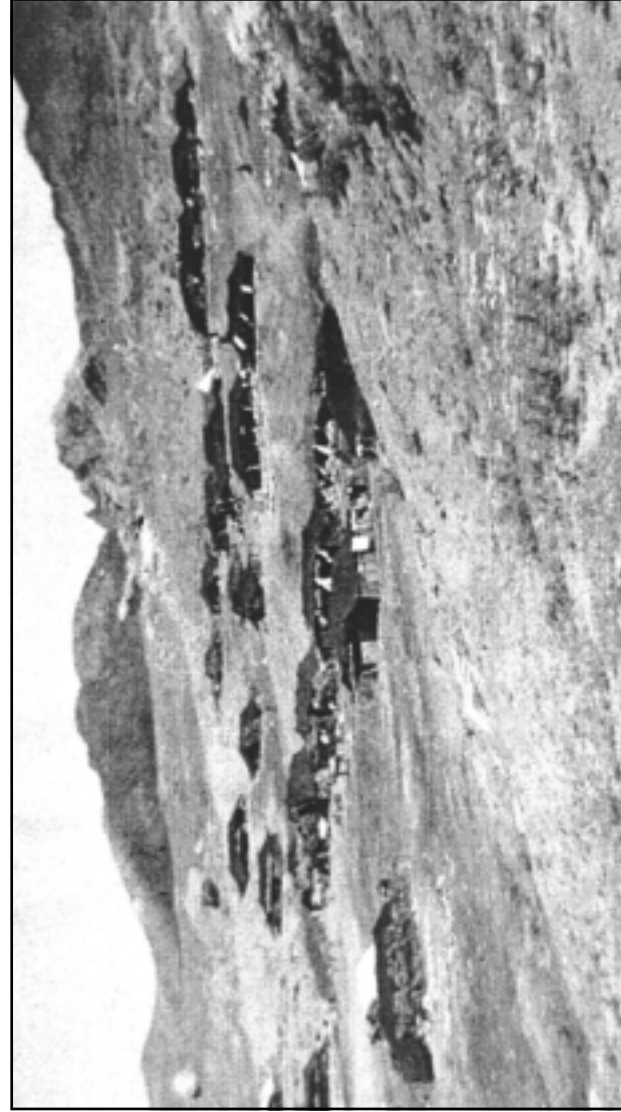
چمپائی کا تو لکوندی ہی شہبائی - ندلکی

گوندی برفیکا ۲۶/۳/۱۹۶۲

گوری پاکس شیخ مہمدوح بریفکائی - گورستانا دھوک

زوزانین لالیشین ۱۹۷۳

شیخ مہدوہی شہخاتسی
د کتیبیا "فضلاء بھدینان" د

السيد شيخ ممدوح البريفكانج

السيد شيخ ممدوح البريفكانج: كان الفاضل الذكي الاعمى ممدوح الاسم والصفات، ذا الفضل والنباهة والعقل والفراسة الفطن اللسن، وله الاصابة في القول والرأي، وله خصال

قلما تجدها في شخص غيره فهو الذي صاحب الحق وولع بالوقاف والتفح إلى غيره، وحقه شيمة المسلم إلى اخيه المسلم، ولا غرابة، فلقد يسه الله لهذه المحصلة الجليلة.

ان هذا الفاضل كان في بداية نشأته وفي صغره، قد قرأ مبادئ العلوم الفيتية والعربية في وطنه قرية «بريفكان» ثم ارتحل مع بعض رفاقه وتجهل لاجل تحصيل العلوم، وغادر إلى منطقة اربيل و - كوي - وكركوك - فقضت فترة من الزمن في تلك الحوالي، ثم رجع إلى وطنه، يتردد إلى المساجد والمعاهد العلمية، والدراسة الخصوصية، ثم بعد ان قضى الوطر في ذلك في تلك الاجراء مدة من الزمن، استقر في «زاخو» وقرأ على الاستاذ الفاضل الملا احمد اقتندي العقري - حيث كان منح العلم ومنهل الثقافة آنذاك - ومكث عنده وصاحبه حتى حصل على العلوم، اكتسب الشهادة العلمية ويتوقيع الاستاذ احمد اقتندي العقري. ورجع إلى وطنه ونبح في العلوم المقررة كلها: من العربية والبلاغة والكلام والفلسفة، وغيرها من العلوم. فحاز الفاضل زاخراً بالمعلومات والدراية في عنفوان شبابه. فباشر بالتدريس والدراسة العلمية في التكية «النورية» واجتمع اليه الطلاب من الاطراف، وبعد مدة انتقل بتدريسه وطلابه من التكية إلى «مسجد بريفكان» فأقام هناك يشتغل بالعلم والتدريس. وكان ذا مقدرة فيه. ثم اخذ يجمع الكتب النفيسة: من منسوخات ومخطوطات وغيرها على اختلاف انواعها من العلوم. ولا تزال هذه المكتبة موجودة بحوزته مع زيادة، ومن ثم لم تسمح ظروفه بتاتاً البقاء في بريفكان، فانتقل إلى دهوك في أواخر الثلاثينات، واتخذها محلاً لاقامته.

وانه لم يبق مكتوف اليدين امام ازمته ومحتته، لذكائه وقابليته فشق طريقه في الحياة. فلما كان مأذوناً في نشر «الطريقة» من بعض بني اعمامه واهل قرابته اضافة إلى اجازته العلمية كما ذكرنا، عندئذ قصد إلى الديار التركية وسافر إلى هناك، وبدأ في الارشاد ونشر «الطريقة القادرية» في تلك الاجزاء، ولما كان هذا العمل - الارشاد والطريقة - محظوراً نشرها في البلاد التركية بتاتاً. الا ان هذا الشيخ بدعته تمكن من موازنة هذا العمل سراً بادئ ذي بدء وتأيد من اهل المنطقة ومساعدتهم.

وبذلك اسس قواعد الطريقة هناك، ونصب له اعواناً وخلفاء ومدراء. وانه أسرهم

فصل في بعض جوانب

بشخصيته، بنطقه وفصاحة لفته فاجبه حياً شديداً لذاته، وحذبوا افكاره، فكان محل تقدير الاهلين وتعظيمهم، وخاصة ان هذه المناطق من البلاد التركية لهم سابق محبة إلى اسرة البريفكانج منذ عهد الشيخ نور الدين او ابعد من ذلك. فبهذه الوساطة انتشرت الطريقة في تلك الاجزاء بل تجددت وبعد فترة لما تحققت لدى الحكومة التركية بان هذا المرشد لا يبيث دعاية تضربهم ولم يقدم إلى هذه البلاد بسوء نية. لذا احبته الحكومة التركية وسمحت له بنشر الطريقة القادرية علناً واصبح من معتمدي الحكومة التركية ومحل تقديرهم وكذلك الاهلين على السواء. ثم غادر الشيخ ممدوح من دهوك إلى الموصل لاسباب وظروف طارئة، بعدها رجع إلى دهوك؛ وتعين واعظاً سياراً من قبل دائرة الاوقاف في بداية الخمسينات. ولهذا الفاضل الشيخ ممدوح أيضاً: ممارسة تامة في الادب الكوردي - لهجة بهدينان - وله المام كذلك بالادب العربي وينظم (اشعاراً) باللغة الكوردية ومنظومات وقصائد وقصص وكلها باللغة الكوردية؛ وكذلك توجد في حوزته من هذا النوع (قصائد وقصص) لغيره وعدة من المؤلفات القديمة الكوردية مثل «ديوان الشيخ نور الدين البريفكانج» فيه نصح وذوقيات ورموز لاهل التصوف. وديوان الشيخ الجزيري ومؤلفات الشيخ احمد الحانج. وللشيخ هذا مؤلفات ضخمة على شكل قاموس كوردي وهو - مخطوط - لحد الآن.

والشيخ ممدوح هو ابن الشيخ محسن اخ الشيخ نوري البريفكانج وان الشيخ محسن هذا، لم يغادر «بريفكا» ولم يزاوّل اعمال الارشاد، طالما اخوه الاكبر الشيخ نوري في الوجود. واعتزل الناس وظل في داره يتعمد ويطلع الكتب الدينية وسلف الصالحين إلى وفاته سنة ١٣٤٤هـ. اعتنى به ولده الشيخ ممدوح ودفن في القبة النورية في بريفكا رحمه الله. اما وفاة الشيخ ممدوح فهي: في شهر نيسان في اواسط ١٩٧٦م رحمه الله.

بەرھەمبەین شیخ مەمدووحی ئەخلاتی

- ۱- دیوانا شیخ نوورەددینی ئەخلاتی ۱۹۴۰ ژۆمکرن و دەستنیسا شیخ مەمدووحی ئەخلاتی سال ۱۹۴۰ زایینی دەست پیکرییه و سال ۱۹۶۶ بداوی تانییه.
- ۲- دیوانا شیخ شەمسەددینی ئەخلاتی یی بریفکانی ۱۹۴۰ ژۆمکرن و دەستنیسا شیخ مەمدووح سال ۱۹۴۰ دەست پیکرییه و سال ۱۹۶۶ بداوی تانییه.
- ۳- فەرھەنگا ئەخلاتی ۱۹۵۰ .
- ۴- الحقیقە والبیان فی ترجمە سادات بریفکان ۱۹۶۱ دەستنیسا شیخ مەمدووح ئەخلاتی.
- ۵- پینجی و یەک ھەلبەستقانیین کورد ۱۹۷۴ جفاندن و بەرھەفکرنا شیخ مەمدووحی ئەخلاتی.

گەلنی مە پپووستی ب زانایین خودان سەنگ یین مینا شیخی ھەنە .

ھەژار موکریانی ۱۹۷۱

شیخ مەمدووحی ئەخلاتی کلۆمەتە یەکی بلندە دەھوزانا کلاسیکا کوردی دا.

رەشید فندی ۱۹۹۸

شیخ مەمدووحی بریفکانی شیخی ئەدەبیاتا مە یا کوردییە .

صبری یۆتانی ۱۹۹۷

شیخ مەمدووح بریفکانی وەک چاکە فیرسەکی پیشەنگ و ئالا ھەلگرەکی ناقدار و شارەزایەکی مەلەشان د مەیدانا رەوشەنبیری دا دەھتتە ناسین .

حافظ قاضی ۱۹۹۷

پیراست

5	پیشگوتن
15	هه لیه ست
67	فه ره نگا ئه خلاتی
93	دهستخه تین هه لیه ستان
152	ئه لیۆم